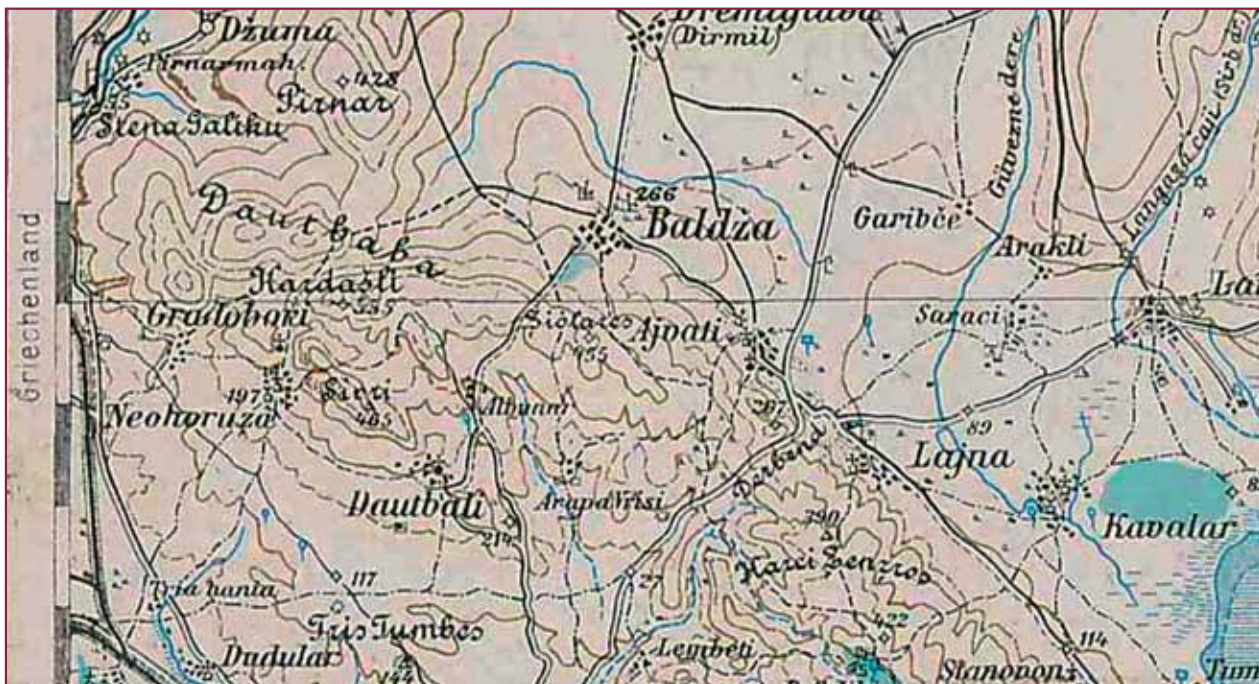

Το Σύγχρονο Ωραιόκαστρο

Δρ Ευάγγελος Χεκίμογλου, ιστορικός της οικονομίας

Συνεργασία: Μαρία Καραστεργίου, Γιώργος Μαβίνης

Αυστριακός χάρτης του 1910 με τα τοπωνύμια Dautbali, Dautbaba και Karadagli.

Το Νταούντ Μπαλί στα τέλη του 19ου και τις αρχές του 20ού αιώνα

Το Νταούντ Μπαλί εντοπίζεται στις πηγές, από το 1695 ως το 1771, ως οικισμός με έντονη μουσουλμανική παρουσία, την οποία ενίσχυαν εξισλαμισμένοι χριστιανοί. Η χριστιανική κοινότητα φαίνεται να ήταν περιορισμένη στους καλλιεργητές της γης και τους κτηνοτρόφους. Σε έγγραφο του 1780, το οποίο αφορούσε διαπραγματεύσεις ανάμεσα σε εκπροσώπους οικισμών και τις αρχές, με αντικείμενο τον προσδιορισμό των έκτακτων φορολογιών, το Νταούντ Μπαλί δεν εμφανίζεται, σε αντίθεση με τα γειτονικά χωριά. Το 1824 ο οικισμός δεν είχε δικό του ναό ούτε στοιχειώδη καλλιεργητικό εξοπλισμό (βόδια για το όργωμα). Είναι αμφίβολο, λοιπόν, αν υπήρχε πλέον. Οι μοναδικές ειδήσεις που διαθέτουμε για το Νταούντ Μπαλί από εκείνη την εποχή είναι με-

μονωμένες περιπτώσεις χριστιανών που κατάγονταν μεν από αυτό, αλλά κατοικούσαν σε άλλους τόπους. Με βάση τα παραπάνω δεδομένα, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι ο οικισμός είχε εγκαταλειφθεί ή ότι ο πληθυσμός του είχε αραιώσει πολύ.

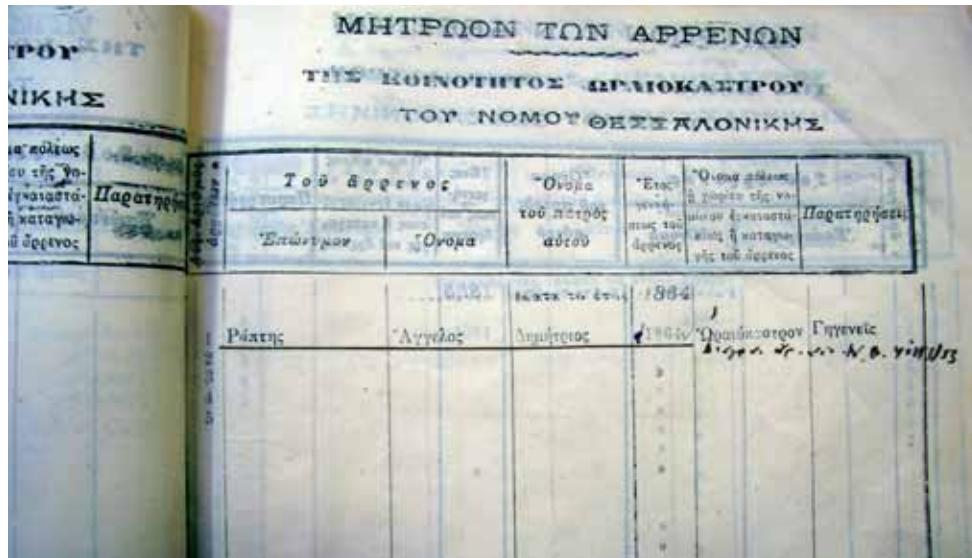
Το Νταούντ Μπαλί επανεμφανίζεται στις πηγές το 1861. Είχε 29 σπίτια, από τα οποία 28 χριστιανικά και ένα μουσουλμανικό¹, δηλαδή πληθυσμό 150-180 ψυχών. Με χριστιανικό πληθυσμό 180 ψυχών αναφέρεται και στη στατιστική εργασία του Α. Synvet (1878)². Ήδη υπήρχε ο ναός του Αγίου Αθανασίου, ο πρώτος ενοριακός ναός των κατοίκων του Νταούντ Μπαλί, που, όπως είδαμε, πρέπει να κτίστηκε μετά το 1824. Ο ναός αυτός κήρυξε το 1860, αλλά ανοικοδομήθηκε το 1862³. Οι δύο αυτές πληροφορίες, για τον πληθυσμό και τον ναό, δείχνουν ότι,

1 Βασίλης Δημητριάδης, «Φορολογικές κατηγορίες των χωριών της Θεσσαλονίκης κατά την Τουρκοκρατία», *Μακεδονικά* 20 (1980), σ. 442.

2 Α. Synvet, *Les Grecs de l'Empire Ottoman. Étude statistique et ethnographique*, 2me édition, Constantinople 1878, σ. 33. Η Νεοχωρούδα αναφέρεται με 540 χριστιανούς κατοίκους, το Γραδειπόρι με 420, το Χαριάνγκοι με 180 και το Αϊβάτι με 1.230 (ό.π.).

3 Πέτρος Ν. Παπαγεωργίου, «Θεσσαλονίκης Αγροί. Το Νταούντ-Μπαλί και επιγραφάι αυτού», *Μακεδονικόν Ημερολόγιον* 1910, σ. 191. (Οφείλω ευχαριστίες στον Καθηγητή Χ. Παπαστάθη για την υπόδειξη του άρθρου και στην κ. Μαρία Καραστεργίου που το εντόπισε). Η χρονολογία ανοικοδόμησης επιβεβαιώνεται από την επιγραφή στο υπέρθυρο του ναού.

Οι εικόνες του 4ου μέρους του παρόντος, όπου δεν αναφέρονται διαφορετικά, διατέθηκαν από τον Δήμο Ωραιοκάστρου.

Μητρώο Αρρένων: Ο πρώτος εγγεγραμμένος: Ράπτης Άγγελος του Δημητρίου, γεννηθείς το 1864.

αν η παλαιά κοινότητα είχε σχεδόν εκλείψει, νέοι κάτοικοι εγκαταστάθηκαν στον οικισμό για να καλλιεργήσουν τη γη του.

Το παρόν κεφάλαιο εξετάζει μια σειρά ανέκδοτων πηγών σχετικών με το Νταούντ Μπαλί κατά την περίοδο 1863-1924. Οι πηγές αυτές σκιαγραφούν την άγνωστη αγροτική κοινότητα που εποίκισε τον τόπο. Το συμπέρασμα που προκύπτει είναι ότι ο μικρός οικισμός αναπτύχθηκε με βραδείς ρυθμούς στην πρώτη γενιά και με πολλές επιγαμίες στη συνέχεια.

1. Οι παλαιοί κάτοικοι του Νταούντ Μπαλί

Η υπόθεσή μας για την αναβίωση του οικισμού τέθηκε σε δοκιμασία, με βάση τα προσωπικά των οικογενειών που κατοικούσαν στο Νταούντ Μπαλί στα μέσα του 19ου αιώνα. Αρκετά από τα προσωπικά αυτά δείχνουν ότι οι κάτοικοι είχαν εγκατασταθεί πρόσφατα στην περιοχή.

1.1. Πηγές για τους παλαιότερους κατοίκους

Σπουδαία πηγή για τους παλαιότερους κατοίκους του χωριού είναι το έντυπο Μητρώο Αρρένων της Κοινότητας Ωραιοκάστρου⁴. Η πηγή αυτή δημιουργήθηκε υπό τις εξής συνθήκες: Το 1918 οι ελληνικές δημόσιες υπηρεσίες άρχισαν να συντάσσουν καταλόγους ανδρών (Μητρώα Αρρένων) από τις Νέες Χώρες, στους οποίους καταγράφθηκαν όλοι οι εν ζωή Έλληνες πολίτες ηλικίας μέχρι 55 ετών, προκειμένου να στρατολογηθούν και να αποσταλούν αμέσως εις το Έμπειρον του Σώματος Στρατού Εθνικής Αμύνης προς κατάταξιν⁵. Μετά το 1918 τα Μητρώα Αρρένων συνέχισαν να εμπλουτίζονται με τις νεότερες ηλικίες αλλά και να συμπληρώνονται με τις παλαιότερες, έως ότου καταγραφούν όλοι οι *αδήλωτοι Νέων Χωρών*, δηλαδή όσοι πολίτες εί-

χαν αποφύγει να εγγραφούν στα Μητρώα⁶.

Οριστικό Μητρώο Αρρένων της Κοινότητας Ωραιοκάστρου συντάχθηκε το 1933⁷. Δε γνωρίζουμε ακριβώς πώς συντάχθηκε, προφανώς όμως λήφθηκε ως βάση ο στρατολογικός κατάλογος που είχε συνταχθεί το 1918. Γι' αυτό το Μητρώο ξεκινά από το 1863, έτος κατά το οποίο είχαν γεννηθεί όσοι διάνυναν το 55ο έτος της ηλικίας τους κατά το έτος 1918. Σταματά στο έτος 1924. Οι παλαιότεροι κάτοικοι (*γηγενείς*) της κοινότητας καταγράφηκαν ξεχωριστά από τους πρόσφυγες, ίσως διότι οι παλαιότεροι είχαν διαφορετικές στρατολογικές υποχρεώσεις. Έτσι, διαθέτουμε σήμερα δύο ξεχωριστούς καταλόγους. Ο πρώτος περιλαμβάνει τα αγόρια που γεννήθηκαν στο Ωραιοκαστρο από το 1863 ως το 1924 και ζούσαν, όταν συντάχθηκε ο κατάλογος. Ο δεύτερος περιλαμβάνει τους άρρενες *πρόσφυγες* που εγκαταστάθηκαν στο Νταούντ Μπαλί και γεννήθηκαν από το 1863 ως το 1924. Στον πρώτο κατάλογο έχουν καταχωριστεί από παραδρομή και εγγραφές *προσφύγων*, οι οποίες ξεχωρίζουν, διότι προστέθηκαν εκ των υστέρων με μελάνη.

Άλλη σημαντική πηγή είναι το Μητρώο Βαπτίσεων του Νταούντ Μπαλί. Στον ναό του Αγίου Αθανασίου διασώθηκε Μητρώο Βαπτίσεων του Νταούντ Μπαλί της περιόδου 17 Ιανουαρίου 1910 έως 22 Φεβρουαρίου 1912. Πρόκειται για το σημαντικότερο τεκμήριο από την ιστορία του οικισμού, διότι διορθώνει την εικόνα που σχηματίζει το εκ των υστέρων διαμορφωμένο Μητρώο Αρρένων και επί πλέον μας δίνει μερικές πληροφορίες για τις γυναίκες του οικισμού, για τις οποίες όλες οι άλλες πηγές σιγούν⁸.

Για κάθε βάπτιση συντάσσόταν ένα πιστοποιητικό αποτελούμενο από δύο τμήματα. Το πρώτο αποκοβόταν και παραδι-

4 Διασώζεται στον Δήμο Ωραιοκάστρου.

5 Μακεδονία, φ. 3.2.1918, σ. 1.

6 Βλ. για παράδειγμα στη Μακεδονία, φ. 12.9.1920, σ. 1.

7 Όπως αναφέρεται στα πρακτικά του κοινοτικού συμβουλίου, στη συνεδρίαση της 29.1.1933.

8 Φυλάσσεται στον Δήμο Ωραιοκάστρου.

Πίνακας 1. Γηγενείς κάτοικοι που γεννήθηκαν από το 1863 μέχρι το 1924

ΕΠΙΘΕΤΟ	ΟΝΟΜΑ	ΠΑΤΡΩΝΥΜΟ	ΕΤΟΣ	ΕΠΙΘΕΤΟ	ΟΝΟΜΑ	ΠΑΤΡΩΝΥΜΟ	ΕΤΟΣ
ΡΑΠΤΗΣ	ΑΓΓΕΛΟΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	1864	ΚΟΥΝΤΗΣ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	1903
ΖΗΖΟΥ	ΚΥΡΙΑΚΟΣ	ΙΩΑΝΝΗΣ	1868	ΟΥΖΟΥΝΗΣ	ΠΕΤΡΟΣ	ΙΩΑΝΝΗΣ	1903
ΟΥΖΟΥΝΗΣ	ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	1869	ΒΑΛΚΑΝΗΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	1904
ΒΑΛΚΑΝΗΣ	ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	ΒΑΛΚΑΝ	1871	ΒΑΛΚΑΝΗΣ	ΣΤΕΦΑΝΟΣ	ΑΝΤΩΝΙΟΣ	1904
ΚΟΥΝΤΗΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ	1871	ΖΑΪΚΟΣ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΧΡΗΣΤΟΣ	1904
ΖΑΪΚΟΣ	ΧΡΗΣΤΟΣ	ΝΙΚΟΛΑΟΣ	1874	ΚΑΜΠΑΚΗΣ	ΠΕΤΡΟΣ	ΣΩΤΗΡΙΟΣ	1904
ΖΑΠΡΑΣ	ΑΣΤΕΡΙΟΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	1874	ΜΠΑΖΑΚΑΣ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	1904
ΚΟΥΝΤΗΣ	ΑΝΤΩΝΙΟΣ	ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ	1874	ΟΥΖΟΥΝΗΣ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	1904
ΟΥΖΟΥΝΗΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΣΩΤΗΡΙΟΣ	1874	ΡΑΠΤΗΣ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΑΓΓΕΛΟΣ	1904
ΟΥΖΟΥΝΗΣ	ΙΩΑΝΝΗΣ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	1874	ΣΛΑΜΠΕΑΣ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΧΡΗΣΤΟΣ	1906
ΣΛΑΜΠΕΑΣ	ΧΡΗΣΤΟΣ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	1874	ΤΗΛΙΟΥΣΗΣ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΧΡΗΣΤΟΣ	1908
ΤΗΛΙΟΥΣΗΣ	ΧΡΗΣΤΟΣ	ΑΣΤΕΡΙΟΣ	1874	ΤΡΑΪΑΝΟΥ	ΑΝΤΩΝΙΟΣ	ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	1909
ΙΩΑΝΝΟΥ	ΗΛΙΑΣ	ΝΙΚΟΛΑΟΣ	1876	ΒΑΡΔΑΛΗΣ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	1910
ΚΑΜΠΑΚΗΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΝΙΚΟΛΑΟΣ	1876	ΚΑΜΠΑΚΗΣ	ΚΛΕΑΝΘΗΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	1910
ΚΟΥΤΟΣ	ΠΕΤΡΟΣ	ΧΡΗΣΤΟΣ	1876	ΚΑΜΠΑΚΗΣ	ΠΑΡΙΣΗΣ	ΣΩΤΗΡΙΟΣ	1910
ΜΠΑΖΑΚΑΣ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΠΕΤΡΟΣ	1876	ΜΠΑΖΑΚΑΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	1910
ΜΠΟΥΚΛΑΣ	ΧΡΗΣΤΟΣ	ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ	1878	ΟΥΖΟΥΝΗΣ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	1910
ΚΑΛΟΝΗΣ	ΣΩΤΗΡΙΟΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	1881	ΜΠΟΥΚΛΑΣ	ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΧΡΗΣΤΟΣ	1911
ΒΑΛΚΑΝΗΣ	ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	1885	ΚΑΛΟΝΗΣ	ΠΑΡΙΣΗΣ	ΣΩΤΗΡΙΟΣ	1912
ΒΑΡΔΑΛΗΣ	ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	1886	ΚΑΛΟΝΗΣ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΣΩΤΗΡΙΟΣ	1913
ΚΑΛΟΝΗΣ	ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	1887	ΡΑΠΤΗΣ	ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ	ΑΓΓΕΛΟΣ	1913
ΚΟΥΝΤΗΣ	ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ	1887	ΤΕΛΙΟΥΣΗΣ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΧΡΗΣΤΟΣ	1913
ΜΠΟΥΚΛΑΣ	ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ	1887	ΜΠΟΥΚΛΑΣ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΧΡΗΣΤΟΣ	1914
ΠΟΛΥΖΟΣ	ΘΕΟΔΩΡΟΣ	ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	1887	ΜΠΟΥΚΛΑΣ	ΣΤΑΥΡΟΣ	ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	1914
ΤΡΑΪΑΝΟΥ	ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	1887	ΣΑΡΑΜΟΥΔΗΣ	ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	ΗΛΙΑΣ	1914
ΜΠΟΥΡΓΑΖΛΗΣ	ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ	1893	ΣΛΑΜΠΕΑΣ	ΠΕΡΙΚΛΗΣ	ΧΡΗΣΤΟΣ	1914
ΖΑΠΡΑΣ	ΑΝΤΩΝΙΟΣ	ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ	1894	ΚΑΛΟΝΗΣ	ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ	1915
ΒΑΡΔΑΛΗΣ	ΧΡΗΣΤΟΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	1896	ΒΑΛΚΑΝΗΣ	ΙΩΑΝΝΗΣ	ΑΝΤΩΝΙΟΣ	1916
ΖΑΠΡΑΣ	ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ	1896	ΜΠΑΖΑΚΑΣ	ΛΑΖΑΡΟΣ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	1916
ΟΥΖΟΥΝΗΣ	ΧΡΗΣΤΟΣ	ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ	1896	ΜΠΟΥΚΛΑΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	1916
ΠΑΤΣΗΣ	ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	ΙΩΑΝΝΗΣ	1896	ΚΟΥΝΤΗΣ	ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	1917
ΠΟΛΥΖΟΣ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	1897	ΒΑΛΚΑΝΗΣ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	1918
ΣΤΟΪΚΟΣ	ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	1897	ΜΠΟΥΚΛΑΣ	ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ	ΧΡΗΣΤΟΣ	1918
ΒΑΡΔΑΛΗΣ	ΧΡΗΣΤΟΣ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	1898	ΜΠΟΥΚΛΑΣ	ΠΑΥΛΟΣ	ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	1918
ΖΑΠΡΑΣ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ	1898	ΟΥΖΟΥΝΗΣ	ΧΡΗΣΤΟΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	1918
ΚΑΜΠΑΚΗΣ	ΣΤΑΥΡΟΣ	ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	1898	ΣΑΡΑΜΟΥΔΗΣ	ΧΡΗΣΤΟΣ	ΗΛΙΑΣ	1918
ΟΥΖΟΥΝΗΣ	ΣΩΤΗΡΙΟΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	1898	ΤΕΛΙΟΥΣΗΣ	ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	ΧΡΗΣΤΟΣ	1918
ΚΟΥΝΤΗΣ	ΠΕΤΡΟΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	1899	ΚΟΥΝΤΗΣ	ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	1919
ΜΠΑΖΑΚΑΣ	ΠΕΤΡΟΣ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	1899	ΚΟΥΝΤΗΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	1920
ΜΠΟΥΡΓΑΖΛΗΣ	ΧΡΗΣΤΟΣ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ	1899	ΚΟΥΝΤΗΣ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	1921
ΟΥΖΟΥΝΗΣ	ΠΕΤΡΟΣ	ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ	1899	ΚΑΛΩΝΗΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ	1922
ΣΛΑΜΠΕΑΣ	ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	ΧΡΗΣΤΟΣ	1899	ΚΑΜΠΑΚΗΣ	ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	1922
ΙΩΑΝΝΟΥ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΧΡΗΣΤΟΣ	1900	ΚΟΥΝΤΗΣ	ΗΛΙΑΣ	ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	1922
ΚΑΜΠΑΚΗΣ	ΧΡΗΣΤΟΣ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	1900	ΒΑΡΔΑΛΗΣ	ΠΕΤΡΟΣ	ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	1923
ΒΑΛΚΑΝΗΣ	ΧΡΗΣΤΟΣ	ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	1901	ΜΠΟΥΚΛΑΣ	ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	1923
ΚΟΝΤΟΣ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΠΕΤΡΟΣ	1901	ΣΑΡΑΜΟΥΔΗΣ	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ	ΗΛΙΑΣ	1924
ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΙΔΗΣ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΙΟΡΔΑΝΗΣ	1901	ΣΕΚΕΡΚΑΣ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	1924

(Πηγή: Μητρώο Αρρένων Κοινότητας Ωραιοκάστρου)

δότην στους γονείς, ενώ το δεύτερο παρέμενε στο βιβλίο ως στέλεχος. Το βιβλίο που διασώθηκε περιλαμβάνει στέλεχη 47 πιστοποιητικών βάπτισης⁹. Όλες οι βαπτίσεις έγιναν από τον ίδιο ιερέα, που ονομαζόταν Κωνσταντίνος και ήταν και ο συντά-

κτης των πιστοποιητικών. Εξάιρεση αποτέλεσε η βάπτισή της κόρης του Κωνσταντίνου, την οποία τέλεσε άλλος ιερέας ονομαζόμενος Αθανάσιος. Ο Κωνσταντίνος και η πρεσβυτέρα, που ονομαζόταν Μαρία και έφερε το προσωνύμιο Παπά Κωνστα-

9 Σε κάθε στέλεχος αναφέρονται: ο αυξων αριθμός της βάπτισης, ο έντυπος τίτλος της Ιεράς Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης, το όνομα του χοριού, τα βαπτιστικά ονόματα και τα προσωνύμια των γονέων, το βαπτιστικό όνομα του ιερέα που τέλεσε το μυστήριο, το βαπτιστικό όνομα και το προσωνύμιο του αναδόχου, το όνομα του βαπτισθέντος παιδός, η ημερομηνία γέννησης, η ημερομηνία βάπτισης και η ημερομηνία σύνταξης του πρακτικού που συνήθως – αλλά όχι απαραίτητα – συνέπιπτε με τη βάπτισή. Όλα τα πεδία του στελέχους είναι συμπληρωμένα από εγχρόμιατο και καλλιγράφο, με μείωση ή κινανή μελάνη, με εξαίρεση ορισμένες περιπτώσεις κατά τις οποίες είτε η ημερομηνία βάπτισης είτε η ημερομηνία σύνταξης του πρακτικού (ποτέ όμως και οι δύο) έμειναν κενές. Σε μερικές περιπτώσεις χρειάστηκε να εξαχθεί αντίγραφο και οι εγγραφές πατήθηκαν από πάνω με μολύβι αντιγραφής. Μόνο σε μία περίπτωση το πρακτικό συντάχθηκε πολύ πρόωγα, με μολύβι αντί με μελάνη.

Πίνακας 3. Προσωνύμια των παλαιότερων κατοίκων του Νταούντ Μπαλί (1864-1923) βάσει του Μητρώου Αρρένων Ωραιοκάστρου

ΠΡΟΣΩΝΥΜΙΟ	ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ	ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ	ΧΡΟΝΟΣ ΕΜΦΑΝΙΣΗΣ
ΒΑΛΚΑΝΗΣ	7	Πατρωνυμικό	Πριν από το 1885
ΒΑΡΔΑΛΗΣ	5	Τοπωνυμικό: Από τη Βάρδα	Μετά το 1885
ΖΑΙΚΟΣ	2	Πατρωνυμικό	Πριν από το 1885
ΖΑΪΡΗΣ	4	Επαγγελματικό: Запереть = κλειδαριά	Πριν από το 1885
ΖΗΖΟΣ	1	Πατρωνυμικό. Είτε από το ζεζα = ο περιπατητικός	Πριν από το 1885
ΙΩΑΝΝΟΥ	2	Πατρωνυμικό	Πριν από το 1885
ΚΑΛΩΝΗΣ	6	Πατρωνυμικό	Πριν από το 1885
ΚΑ(Μ)ΠΑΚΗΣ	7	Επαγγελματικό: Kabak = κολοκύθα	Πριν από το 1885
ΚΟΥΝΤΗΣ	12	Επαγγελματικό: кундак = βαρέλι	Πριν από το 1885
ΜΠΑΖΑΚΑΣ	5	Φυσιονομικό: Bacak = κοντός, μικροκαμωμένος	Πριν από το 1885
ΜΠΟΥΚΛΑΣ	9	Επαγγελματικό: Bukle = κλειδαριά	Πριν από το 1885
ΜΠΟΥΡΓΑΖΛΗΣ	2	Τοπωνυμικό: Από το Μπουργιάς	Μετά το 1885
ΟΥΖΟΥΝΗΣ	10	Φυσιονομικό: Узун = ψηλός	Πριν από το 1885
ΠΑΤΣΗΣ	1	Ανεπιτήτευτο	Μετά το 1885
ΠΟΛΥΖΟΣ	2	Πατρωνυμικό	Μετά το 1885
ΡΑΪΠΤΗΣ	3	Επαγγελματικό	Πριν από το 1885
ΣΑΡΑΜΟΥΔΑΣ	3	Τοπωνυμικό: από το Σαραμούροβο ή Σαρί Ομέρ	Μετά το 1885
ΣΕΚΕΡΚΑΣ	1	Τοπωνυμικό: από το Σεκερλί Κιλίς	Μετά το 1885
ΣΛΑΜΠΕΑΣ	4	Φυσιονομικό: слаб = ξανθός	Πριν από το 1885
ΣΤΟΙΚΟΣ	1	Πατρωνυμικό	Μετά το 1885
ΤΕΛΙΟΥΣΗΣ	4	Πατρωνυμικό	Πριν από το 1885
ΤΡΑΪΑΝΟΥ	2	Πατρωνυμικό	Μετά το 1885
ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΙΔΗΣ	1	Πατρωνυμικό	Μετά το 1885
Σύνολο	94		

(β) την πληροφορία του Π. Παπαγεωργίου, ο οποίος επισημάνθηκε το χωριό το 1909 και σημείωσε ότι οι οικογένειες ήταν τριάντα¹⁷, δέκα λιγότερες από όσες είχε σημειώσει ο Σάρρος μόλις πριν από τρία χρόνια¹⁸. Οι τριάντα οικογένειες του Παπαγεωργίου ισοδυναμούσαν με 150 κατοίκους, όσους δηλαδή κατέγραφε η απογραφή του 1913. Αντίθετα, η γειτονική Νεοχωρούδα φαίνεται ότι παρουσίασε αύξηση πληθυσμού, αφού ο Σάρρος αναφέρει 118 οικογένειες (περίπου 550 άτομα), ενώ η απογραφή του 1913 κατέγραψε 727 άτομα. Δεν αποκλείεται κάποιος οικισμός του Νταούντ Μπαλί να απογράφηκε με τον πληθυσμό της Νεοχωρούδας.

Νέα σοβαρή μεταβολή σημειώθηκε μεταξύ του 1913 και του 1920. Σύμφωνα με την απογραφή του 1920, ο πληθυσμός του Νταούντ Μπαλί ανήλθε σε 345 κατοίκους, από τους οποίους 175 άρρενες και 170 θήλειες¹⁹. Δηλαδή, ο αρσενικός πληθυσμός σχεδόν διπλασιάστηκε και ο θηλυκός υπερτριπλασιάστηκε μέσα σε επτά χρόνια. Η μεταβολή αυτή θα ήταν εύκολα εξηγήσιμη, αν είχε μεσολαβήσει προσφυγική εγκατάσταση, κάτι που όμως δεν συνέβη, δεδομένου ότι το Νταούντ Μπαλί δεν περιλαμβάνεται στα χωριά όπου εγκαταστάθηκαν πρόσφυγες από τη Βουλγαρία και την Τουρκία κατά την περίοδο 1914-1916²⁰. Μόλις το φθι-

νόπωρο του 1920 εγκαταστάθηκαν δώδεκα οικογένειες από το Καράτζι του Κανκασού²¹. Επίσης, το Νταούντ Μπαλί δεν περιλαμβάνεται στους οικισμούς από τους οποίους μετανάστευσε ο λαβόφωνος πληθυσμός κατά την περίοδο 1913-1920²², άρα δεν υπήρξε μαζική αποχώρηση κατοίκων. Τέλος, ανάλογη αυξομείωση δε σημειώνεται στη διπλανή Νεοχωρούδα (στην οποία υπαγόταν το 1920 το Νταούντ Μπαλί), όπου καταγράφηκε μικρή αύξηση του πληθυσμού από το 1913 ως το 1920. Το ερώτημα θα παραμείνει μέχρι να εξευρεθούν νέα στοιχεία.

1.3. Τα προσωνύμια των παλαιών κατοίκων

Στη συνέχεια θα εξετάσουμε τα προσωνύμια με τα οποία καταγράφηκαν οι γηγενείς, δηλαδή οι παλαιότεροι κάτοικοι του Νταούντ Μπαλί.

Από το προσωνύμιο κάθε καταγεγραμμένου μπορούμε να ξεχωρίσουμε τους παλαιότερους από τους νεότερους κατοίκους²³. Ο κανόνας είναι ότι οι παλαιότεροι φέρουν πατρωνυμικά προσωνύμια (π.χ. ο Γιάννης του Κώστα) και οι νεότεροι επαγγελματικά, γεωγραφικά ή φυσιονομικά (π.χ. ο Γιάννης ο ταγκάρης).

Μέχρι το 1912 στις Νέες Χώρες (και μέχρι το 1930 στην

17 Παπαγεωργίου, ό.π., σ. 191.

18 Ο Σάρρος προσδιορίζει 30 πατριαρχικές και 10 σχηματικές οικογένειες, ενώ ο Παπαγεωργίου 18 και 12 αντιστοίχως. Φαίνεται ότι 10 περίπου πατριαρχικές οικογένειες έφυγαν από το χωριό μεταξύ των ετών 1906 και 1909. Η διαφορά δεν πρέπει να οφείλεται στους ποιμένες του Λιβαδιού, που διαχειμύωναν στο χωριό και έφευγαν το Πάσχα, διότι τόσο ο Σάρρος όσο και ο Παπαγεωργίου επισκέφθηκαν το Νταούντ Μπαλί στα τέλη Μαΐου, δηλαδή την ίδια εποχή του χρόνου.

19 Υπουργείον Εθνικής Οικονομίας, Διεύθυνσις Στατιστικής, *Πληθυσμός του Βασιλείου της Ελλάδος κατά την απογραφήν της 19ης Δεκεμβρίου 1920*, Αθήνα 1921, σ. 116.

20 Υπουργείον Οικονομικών, Διεύθυνσις Κτημάτων Κράτους, *Έκθεσις περί των εν Μακεδονία προσφύγων*, Αθήνα 1916, σσ. 25-26, 36.

21 Μ. Μαραφέλας-Α. Βασιλόπουλος, *Αι προσφυγικά εγκαταστάσεις εν τη περιοχή Θεσσαλονίκης*, Θεσσαλονίκη 1955, σσ. 106-107.

22 Ιάκωβος Μιχαηλίδης, *Σλαβόφωνοι μετανάστες και πρόσφυγες από τη Μακεδονία και τη Δυτική Θράκη (1912-30)*, διδακτορική διατριβή ΑΠΘ, Θεσσαλονίκη 1996, σ. 187.

23 Τη μέθοδο χρησιμοποίησε πρώτος ο Lowry Heath, "Portrait of A City: The Population and Topography of Ottoman Selanik (Thessaloniki) in the Year 1478", *Δίπτυχα Εταιρείας Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Μελετών*, τ. Β', Αθήνα 1980-1981, σ. 283 κ.ε. για τη Θεσσαλονίκη του 15ου αιώνα. Για τα ονόματα των εξισλαμιζμένων της Θεσσαλονίκης στα τέλη του 15ου αιώνα βλ. Ευάγγελος Χεζίμογλου, «Τα "φαντάσματα" των γιών του Αμπντούλλά: Εξισλαμιζμοί στη Θεσσαλονίκη κατά τον δέκατο πέμπτο αιώνα», *Θεσσαλονικέων Πόλις* 19 (Μάιος 2006), σσ. 134-139. Για τα ονόματα των χριστιανών της Θεσσαλονίκης κατά τον 18ο αιώνα βλ. Ευάγγελος Χεζίμογλου, *Θεσσαλονίκη: Τουρκοκρατία και Μεσοπέλιμος*, Θεσσαλονίκη 1996, σσ. 73-85.

Οικογένεια του Παλαιοκάστρου. Ίσως δύο αδελφές με τους συζύγους τους. Αρχείο δημοτικού σχολείου Παλαιοκάστρου.

Τουρκία) δεν υπήρχαν νόμιμα, υποχρεωτικά επίθετα. Κάθε άντρας καταγραφόταν με το πρώτο όνομά του (το βαπτιστικό για τους χριστιανούς) και το πατρώνυμό του. Αυτά όμως δεν επαρκούσαν για την αναγνώρισή του, στην περίπτωση κατά την οποία το όνομά του ήταν κοινό ή αν ο πατέρας του δεν ήταν γνωστός στην κοινότητα όπου κατοικούσε ο καταγραφόμενος. Γι' αυτό, οι ξένοι αναγνωρίζονταν με κάποιο άλλο προσωνύμιο, που προερχόταν από το επάγγελμά τους ή κάποιο φυσιολογικό χαρακτηριστικό τους.

Από το 1913 ως το 1930 (μέχρι τη συμπλήρωση της έλευσης προσφύγων από τη Βουλγαρία και την Τουρκία) τα προσωνύμια μετατράπηκαν σε νόμιμα επίθετα από τις ελληνικές υπηρεσίες (με διαδικασίες που δεν έχουν ερευνηθεί ιστοριογραφικά) και έκτοτε συνοδεύουν τους απογόνους κάθε προσώπου που καταγράφηκε εκείνη την εποχή²⁴.

Στα Μητρώα Αρρένων του Ωραιοκάστρου καταγράφονται 24 προσωνύμια των παλαιότερων κατοίκων (αυτών που γεννήθηκαν στην περίοδο 1864-1875). Τα μισά ήταν πατρωνυμικά προσωνύμια και τα άλλα μισά τοπωνυμικά, επαγγελματικά και φυσιολογικά χαρακτηριστικά (βλ. Πίνακα 3)²⁵. Αυτό δείχνει ότι οι μισοί από τους πατεράδες όσων αγοριών γεννήθηκαν την εποχή που ανασυστάθηκε το χωριό και κτίσθηκε η εκκλησία του προερχόταν από άλλους τόπους. Μερικοί ασκούσαν γεωργικά επαγγέλματα ή είχαν προέλθει από αστικό περιβάλλον. Όσοι αναγνωρίστηκαν με φυσιολογικά χαρακτηριστικά (π.χ. ψη-

λός, κοντός) πρέπει να ήταν αγρότες· διαφορετικά θα είχαν προσωνύμιο σχετικό με το επάγγελμά τους, όπως και οι υπόλοιποι. Ίσως αυτοί οι αγρότες, μαζί με όσους αναγνωρίζονταν με πατρωνυμικά προσωνύμια (Βαλκάνης, Τελιούσης, Καλώνης), να ήταν οι παλαιότεροι κάτοικοι του οικισμού, αυτοί δηλαδή που ανασύστησαν την κοινότητα.

1.4. Τα βαπτιστικά ονόματα των παλαιών κατοίκων

Υπάρχει όμως και δεύτερη μέθοδος για να διαπιστώσουμε αν οι κάτοικοι του Νταούντ Μπαλί ήταν νεοφερμένοι ή όχι, η οποία στηρίζεται στην ανάλυση των βαπτιστικών ονομάτων.

Η μέθοδος της ανάλυσης των βαπτιστικών ονομάτων μπορεί να εφαρμοστεί σε κοινότητες όπου τα αγόρια παίρνουν το όνομα κάποιου προγόνου τους (π.χ. οι ορθόδοξοι χριστιανοί συνήθιζαν να παίρνουν το όνομα του παππού τους).

– Αν έχουμε μια κλειστή κοινότητα (δηλαδή μια κοινότητα με σταθερό αριθμό οικογενειών που έρχονται σε επαφές μόνο μεταξύ τους), τα ονόματα που υπάρχουν σε μια δεδομένη γενιά θα επανέλθουν στη μεθεπόμενη, διότι τα αγόρια θα πάρουν τα ονόματα των παππούδων τους. Ακόμη και αν ο πληθυσμός της κοινότητας αυξηθεί, ο αριθμός των ονομάτων θα παραμείνει ο ίδιος ή θα μειωθεί (ονόματα παππούδων θα χαθούν, διότι δεν επέζησαν αρσενικοί απόγονοι). Άρα, σε μια κλειστή κοινότητα ο αριθμός των αγοριών θα αυξηθεί ταχύτερα από τον αριθμό των ονομάτων.

– Αν όμως η κοινότητα είναι ανοικτή (δηλαδή εισέρχονται σε αυτή νέες οικογένειες ή γίνονται πολλές επαφές με οικογένειες από άλλες περιοχές), η μεθεπόμενη γενιά αγοριών θα λάβει ονόματα και από το εξωτερικό της κοινότητας. Έτσι, αυτή η γενιά θα έχει περισσότερα ονόματα από ό,τι η γενιά των παππούδων της. Αν στην κοινότητα εξακολουθήσουν να εισέρχονται νέες οικογένειες, τα ονόματα θα γίνουν ακόμη περισσότερα στις επόμενες γενιές. Άρα, σε μια ανοικτή κοινότητα, ο αριθμός των ονομάτων θα αυξάνεται ταχύτερα από τον αριθμό των αγοριών.

Τη μέθοδο αυτή εφαρμόσαμε για να εκτιμήσουμε την παλαιότητα του οικισμού Νταούντ Μπαλί. Από το Μητρώο Αρρένων του Ωραιοκάστρου απομονώσαμε τα πατρώνυμα των γεννηθέντων κατά την περίοδο 1864-1889. Η αριθμητική ανάλυση έδειξε ότι το Ωραιοκάστρο ανήκει στον δεύτερο τύπο²⁶. Οι αριθμοί δίνουν την εικόνα ενός νέου οικισμού, αποτελούμενου από πρόσωπα που συγκεντρώθηκαν από διαφορετικές περιοχές. Το αποτέλεσμα δηλαδή ενισχύει την υπόθεση ότι ο οικισμός αναστάθηκε στα μέσα του 19ου αιώνα.

Από την ανάλυση των ονομάτων εντοπίσαμε έναν παλαιότερο πυρήνα, που έχει ως χαρακτηριστικό την πολύ υψηλή αναλογία (25%) του βαπτιστικού ονόματος Δημήτριος (10 από τα 41 πατρώνυμα στην περίοδο 1864-1885). Η αναλογία είναι διπλάσια από εκείνη που παρατηρούμε στον αστικό πληθυσμό

²⁴ Στις περισσότερες οικογένειες διασώζεται παράδοση ότι κάποιο το οικογενειακό επίθετο άλλαξε. Στην πραγματικότητα δεν υπήρχαν οικογενειακά επίθετα. Κάθε άντρας είχε διαφορετικό προσωνύμιο, όχι μόνο από τον πατέρα του αλλά συχνά και από τους αδελφούς του.

²⁵ Μερικά προσωνύμια υπέστησαν κάποια αλλοίωση, ωστόσο είναι αναγνωρίσιμα.

²⁶ Ο συντελεστής ανισοκατανομής (Gini) υπολογίστηκε σε 0,24, δηλαδή η διασπορά είναι μεγάλη. Το 1865 ο αντίστοιχος δείκτης για τον χριστιανικό πληθυσμό της Θεσσαλονίκης ήταν 0,65. Επ'αγέλης Χεζιμόγλου, «Παρατηρήσεις επί των βαπτιστικών ονομάτων των χριστιανών της Θεσσαλονίκης, 15ος-19ος αιώνας», ανακοίνωση στο Λ' Πανελλήνιο Ιστορικό Συνέδριο Ελληνικής Ιστορικής Εταιρείας, 29-31 Μαΐου 2009 (υπό έκδοση).

Γυναίκα με βλαχική φορεσιά. Ιστορικό και Λαογραφικό Μουσείο
Ωραιόκαστρου.

**Πίνακας 4. Πατρώνυμα αγρένων
που γεννήθηκαν στο Νταούντ Μπαλί
στην περίοδο 1864-1899**

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	10
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	6
ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ	5
ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	3
ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ	3
ΝΙΚΟΛΑΟΣ	3
ΓΕΩΡΓΙΟΣ	2
ΙΩΑΝΝΗΣ	2
ΧΡΗΣΤΟΣ	2
ΑΣΤΕΡΙΟΣ	1
ΒΑΛΚΑΝ	1
ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ	1
ΠΕΤΡΟΣ	1
ΣΩΤΗΡΙΟΣ	1

της Θεσσαλονίκης την ίδια εποχή (13%)²⁷, συνεπώς το εύρημα δεν μπορεί να θεωρηθεί τυχαίο.

Στη συνέχεια υπολογίσαμε τον συντελεστή για την περίοδο 1900-1923²⁸. Η ανάλυση έδειξε ότι οι οικογένειες που είχαν συγγενρωθεί στο Νταούντ Μπαλί ήρθαν σε επιγαμίες και σχημάτισαν μια κοινότητα, η οποία, χωρίς να είναι κλειστή, ήταν πάντως πιο συνεκτική και οριοθετημένη.

**Πίνακας 5. Πατρώνυμα αγρένων
που γεννήθηκαν στο Νταούντ Μπαλί
στην περίοδο 1899-1923**

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	10
ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	11
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	10
ΧΡΗΣΤΟΣ	10
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	4
ΣΩΤΗΡΙΟΣ	4
ΗΛΙΑΣ	2
ΑΓΓΕΛΟΣ	2
ΑΝΤΩΝΙΟΣ	2
ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ	2
ΙΟΡΔΑΝΗΣ	1
ΙΩΑΝΝΗΣ	1
ΠΕΤΡΟΣ	1

1.5. Βλαχική παρουσία

Τα τεκμήρια που αναφέρονται δε βοηθούν στην ανάδειξη μιας άλλης πτυχής του πληθυσμού του Νταούντ Μπαλί, που ήταν η βλαχική παρουσία και μας είναι γνωστή κυρίως από προφορικές μαρτυρίες και από μεταγενέστερες ειδήσεις των κοινοτικών αρχείων.

Στην περιοχή Ακ Μπουνάτ εγκαταστάθηκαν Βλάχοι κτηνοτρόφοι από το Λιβάδι, οι οποίοι διαχειμάζαν στο Νταούντ Μπαλί και επέστρεφαν μετά το Πάσχα στον τόπο τους. Ο Σάρος (1906) παρατηρεί ότι το ένα τέταρτο των μαθητών προερχόταν από την κατηγορία αυτή. Επειδή γεννιόνταν στο Λιβάδι, οι Βλάχοι του Ακ Μπουνάτ δεν εμφανίζονται στο Μητρώο Αγγρένων ούτε στο Μητρώο Βαπτίσεων, ενώ αντίθετα θα τους συναντήσουμε στο Μητρώο Γάμων.

Το Λιβάδι Παιονίας βρίσκεται σε απόσταση 60 χιλιομέτρων βορείως του Νταούντ Μπαλί και υπήρξε ένας από τους μεγαλύτερους αγροτικούς οικισμούς της Ελλάδας (μέχρι την καταστροφή του από τον γερμανικό στρατό Κατοχής). Σύμφωνα με την παράδοση, δημιουργήθηκε στη δεκαετία του 1760 από Βλάχους πρόσφυγες, που κατέφυγαν εκεί από τη Γράμμουστα και τη Μοσχόπολη.

Όπως ήδη σημειώσαμε, ένδειξη για βλαχική παρουσία στο Νταούντ Μπαλί έχουμε στις αρχές του 19ου αιώνα. Σύμφωνα με χρονοικό παλαιού Βλάχου που διασώζει προφορική οικογενειακή

27 Ο.π. Ο υπολογισμός έγινε με την επεξεργασία καταλόγου 875 χριστιανών, οι οποίοι χρεώθηκαν με στρατολογικό αντιστάγμα το 1865. Ο κατάλογος δημοσιεύθηκε στο Κωνσταντίνου Βακαλόπουλος, "Χριστιανικές συνοικίες, συντεχνίες και επαγγέλματα της Θεσσαλονίκης στα μέσα του 19ου αιώνα", *Μακεδονικά* 18 (1978), σσ. 103-142. Η αναλογία του ονόματος Δημήτριος μεταξύ των κατοίκων της Θεσσαλονίκης ήταν το 1865 13%, έναντι 8% το 1800, 7% το 1700 και 18% το 1500. Είναι ελκυστικό αλλά παρανομιευμένο το συμπέρασμα ότι η υψηλή αναλογία του ονόματος Δημήτριος στο Νταούντ Μπαλί, σε επίπεδα τα οποία στη Θεσσαλονίκη παρατηρούνται το 1500, μαρτυρεί τη γρήνη προέλευση των κατοίκων του χωριού αυτού. Με βάση τα συμπεράσματα της μελέτης που αναφέρεται στην προηγούμενη παράγραφο, η υψηλή αναλογία των ονομάτων Γρηγόριος (5), Αναστάσιος (3) Αθανάσιος (3) είναι σαφής — και μαχητή — ένδειξη ότι υπήρξαν δύο τουλάχιστον εισροές πληθυσμού στο Νταούντ Μπαλί: Μία μετά το 1800 και μία πριν από αυτό.

28 Προκύπτει το αποτέλεσμα 0,36.

Γεώργιος Κούντης (γ. 1903) και η σύζυγός του Σοφία, το γένος Βαρδαλή. Χρονολογία: Τέλη δεκαετίας 1930. Αρχείο Αστέρειου Τελειούση.

κή παράδοση, περί το 1819 μαρτυρείται μαζική κάθοδος Βλάχων ποιμένων στην περιοχή της Θεσσαλονίκης. Μέχρι την ώρα που ήρθαν οι Βλάχοι στα μέρη αυτά, η βοσκή των κτημάτων αυτών (γύρω από τη Θεσσαλονίκη) δεν χρησιμοποιούνταν παρά σπάνια, γιατί ήταν λιγοστά τα γιδοπρόβατα και έτσι τα εισοδήματα που είχαν οι [εξουσιαστές] μέληδες από τα κτήματα ήταν πολύ ελάχιστα. Μετά όμως από την άφιξη των πολυάριθμων κοπαδιών από γιδοπρόβατα των Βλάχων τα εισοδήματα άρχισαν να μεγαλώνουν²⁹.

1.6. Οι παλαιότερες οικογένειες

Στον πυρήνα της ανάπτυξης του οικισμού του Νταούντ Μπαλί, κατά την περίοδο 1864-1924, εντοπίζονται μερικές οικογένειες, οι οποίες δίνουν το παρών στις σελίδες του Μητρώου Αρρένων γηγενών επί τρεις συνεχείς γενιές.

Ο πρώτος καταγεγραμμένος, που γεννήθηκε το 1864, ήταν ο Άγγελος γιος του Δημητρίου Ράπτη. Δε γνωρίζουμε αν το προσωνόμο Ράπτης ανήκε ήδη στον πατέρα Δημήτριο ή αν δόθηκε αργότερα στον γιο του Άγγελο (όπως προειπώθηκε το Μητρώο συντάχθηκε πολύ αργότερα). Ο Άγγελος Ράπτης έζησε στο Νταούντ Μπαλί και απέκτησε δύο αγόρια, τον Γεώργιο το 1904 και τον Ελευθέριο το 1913, δηλαδή έγινε πατέρας σε ηλικία 30 και 39 ετών αντιστοίχως. Ο μέσος όρος ηλικίας για την απόκτηση του πρώτου αγοριού ήταν τα 31 χρόνια, όπως προκύπτει από 16 περιπτώσεις στις οποίες γνωρίζουμε την ηλικία του πατέρα, δηλαδή τις περιπτώσεις στις οποίες και ο πατέρας γεννήθηκε στο Νταούντ Μπαλί και έτσι περιλήφθηκε και εκείνος στο Μητρώο. Ο νεότερος πατέρας που καταγράφεται ήταν 23 ετών και ο πιο ηλικιωμένος 47 ετών.

Οι πολυπληθέστερες από τις παλαιότερες οικογένειες, δηλαδή όσες εμφανίζονται στο Μητρώο πριν από το 1885³⁰, ήταν οι εξής:

(1) *Κούντης*. Ο απώτερος γνωστός πρόγονος της οικογένειας ήταν ο Γεώργιος Κούντης, που πρέπει να γεννήθηκε γύρω στα 1840. Απέκτησε τρία αγόρια, τον Δημήτριο (γεννήθηκε στα 1871), τον Αντώνιο (γ. 1874) και τον Αθανάσιο (γ. 1887). Κάποιοι Δημήτριος Κούντης, με παραπλήσια χρονολογία γέννησης, αναφέρεται μεταξύ των μακεδονομάχων του χωριού Μπάχοβο (Πρόμαχοι) Πέλλας³¹. Ο Δημήτριος Γεωργίου Κούντης απέκτησε πέντε αγόρια: τον Πέτρο (γ. 1899), ο οποίος διατέλεσε επίτροπος του ναού του Αγίου Αθανασίου και αντιπρόεδρος της Κοινότητας Ωραιοκάστρου, τον Γεώργιο (1903), τον Βασίλειο (γ. 1917), τον Ευάγγελο (γ. 1919) και τον Κωνσταντίνο (γ. 1921). Ο Αντώνιος Γεωργίου Κούντης δε φαίνεται να απέκτησε γιους. Ο Αθανάσιος Γεωργίου Κούντης απέκτησε δύο γιους, τον Δημήτριο (γ. 1920) και τον Ηλία (γ. 1922).

(2) *Ουζούνης*. Οι απώτεροι γνωστοί πρόγονοι, ίσως αδέρφια, ήταν τρεις. Με βάση τη χρονολογία στην οποία απέκτησαν παιδιά, πρέπει να γεννήθηκαν λίγο πριν ή λίγο μετά το 1840. (α) Ο Δημήτριος απέκτησε το 1869 τον Ευάγγελο. Εκείνος απέκτησε τον Χρίστο (γ. 1896), που διατέλεσε επίτροπος του ναού, πρόεδρος και αντιπρόεδρος της Κοινότητας Ωραιοκάστρου, και τον Πέτρο (γ. 1899). (β) Ο Σωτήριος απέκτησε τον Δημήτριο (γ. 1874): εκείνος διατέλεσε επίτροπος του ναού· απέκτησε με τη σειρά του τέσσερις γιους: τον Σωτήριο (γενν. 1898), τον Γεώργιο (γ. 1904), ο οποίος μάλλον πέθανε γρήγορα, διότι και ο επόμενος γιος έλαβε το ίδιο όνομα (γ. 1910): ο τέταρτος ήταν ο Χρίστος (1918). (γ) Ο Κωνσταντίνος απέκτησε τον Ιωάννη (γ. 1874), που με τη σειρά του απέκτησε τον Πέτρο (γ. 1903), που διατέλεσε αντιπρόεδρος της Κοινότητας. Ιερέας ονόματι Αντώνιος Ουζούνης κατοικούσε στις αρχές του εικοστού αιώνα στη Νεοχωρούδα³².

(3) *Μπούκλας*. Η οικογένεια αυτή ήταν από τις πρώτες — και ελάχιστες — ιδιοκτήτριες γης στο Νταούντ Μπαλί. Ο απώτερος γνωστός πρόγονος ήταν ο Γρηγόριος, ο οποίος πρέπει να γεννήθηκε στη δεκαετία του 1840. Απέκτησε δύο γιους, τον Χρίστο (γ. 1878) και τον Αθανάσιο (γ. 1887). (α) Ο Χρίστος διατέλεσε πάρεδρος του χωριού μετά την απελευθέρωση³³ και επί σειρά ετών πρόεδρος της εκκλησιαστικής επιτροπής του ναού. Απέκτησε τρεις γιους, τον Νικόλαο (γ. 1911), τον Γεώργιο (γ. 1914) και τον Γρηγόριο (γ. 1918). (β) Ο Αθανάσιος απέκτησε τέσσερις γιους, τον Σταύρο (γ. 1914), τον Δημήτριο (γ. 1916), τον Παύλο (γ. 1918) και τον Νικόλαο (γ. 1923). Ο Σταύρος διατέλεσε αντιπρόεδρος της Κοινότητας Παλαιοκάστρου.

(4) *Βαλκάνης*. (α) Ο απώτερος γνωστός πρόγονος ήταν ο Βαλκάν, ο οποίος προφανώς ονοματοδότησε και την οικογένεια. Πρέπει να γεννήθηκε περί το 1840. Απέκτησε ένα γιο, τον Αθανάσιο (γ. 1871). Εκείνος με τη σειρά του απέκτησε τους Χρίστο (γ. 1901), Δημήτριο (γ. 1904) και Κωνσταντίνο (γ. 1918).

29 Γ. Χ. Χιονίδης, «Οι ανέκδοτες αναμνήσεις του Γιώτη (Παναγιώτη) Ναούμ για τους Βλάχους της Ηπείρου και της Μακεδονίας στη διάρκεια του 19ου αιώνα και για την επανόσταση του 1878 στη Μακεδονία», *Μακεδονικά* 24 (1984), σ. 55. πρβλ. Α. Ι. Κουκούδης, *Η Θεσσαλονίκη και οι Βλάχοι*, Θεσσαλονίκη 2000, σ. 78.

30 Βλ. επίσης και τον κατάλογο παλαιών κατοίκων στους οποίους παραχωρήθηκε γεωργικός κλήρος στο Αδάμι Τσακάλιδης, *Η ιστορία του Ωραιοκάστρου*, Ωραιοκάστρο 1998, σσ. 72-74. Πλην των ανωτέρω περιλαμβάνονται και οι οικογένειες Βαρδαλή, Πολύζου, Σλαμπέα, Μέλιου, Σεκέρα, Σαρραμιούδη, Καλώνη [Καλίνη στον προαναφερθέντα κατάλογο], Τραϊανού.

31 Η αναφορά γίνεται με βάση την παράδοση· δεν περιλαμβάνεται στο *Αφανείς Μακεδονομάχοι (1903-1913)*, Θεσσαλονίκη 2008, όπου ονόματα μακεδονομάχων κατά νομό και κοινότητα.

32 *Αφανείς Μακεδονομάχοι*, ό.π., σ. 60.

33 Υπογράφει με την ιδιότητα αυτή σε χρονολόγητο έγγραφο πριν από το 1918 (ΑΙΜΘ, βλ. πιο κάτω).

Πέτρος Κούντης, Πέτρος Ουζούνης, Βασ. Σλαμπέας,
Πέτρος Μπαζάκας, Χρονολογία: Δεκαετία 1920.
Αρχείο Ενάγγελου Ζάπρα.

(β) Αδελφός του Βαλκάν πρέπει να ήταν ο Δημήτριος (γ. περίπου 1840), ο οποίος απέκτησε τον Νικόλαο (γ. 1885). Δε γνωρίζουμε άλλους απογόνους αυτού του κλάδου. (γ) Αναφέρεται και κάποιος Αντώνιος Βαλκάνης, ο οποίος απέκτησε τον Στέφανο (γ. 1904) και τον Ιωάννη (γ. 1916). Από αυτούς, ο Στέφανος ήταν το 1945 επίτροπος του Αγίου Αθανασίου.

(5) *Καμπάκης*. Η οικογένεια αυτή πρέπει να ήταν από τις παλαιότερες και ίσως η παλαιότερη στο Νταούντ Μπαλί, αν κρίνουμε από το γεγονός ότι υπήρχαν ήδη τέσσερις κλάδοι της στα τέλη του 19ου αιώνα και ότι κατείχε γάες. (α) Ο Νικόλαος (γ. περίπου 1840) απέκτησε τον Δημήτριο (γ. 1876) και εκείνος τον Κλεάνθη (γ. 1910), που εκλέχτηκε στο κοινοτικό συμβούλιο Παλαιοκάστρου, και τον Αθανάσιο (γ. 1922). (β) Ο Αθανάσιος, ίσως αδελφός του Νικόλαου, απέκτησε το 1898 τον Σταύρο· εκείνος δε φαίνεται να είχε γιο. (γ) Ο Κωνσταντίνος απέκτησε τον Χρίστο (γ. 1900). (δ) Ο Σωτήριος απέκτησε τον Πέτρο (γ. 1904) και τον Παρίση (γ. 1910). Πιθανώς ο τελευταίος (δ) κλάδος είχε συγγενείς με την οικογένεια Καλώνη (βλ. πιο κάτω), διότι συμπήτουν στις δύο οικογένειες τα ονόματα Σωτήριος και το ασυνήθιστο Παρίσης.

(6) *Καλώνης*. Ο απώτερος πρόγονος της οικογένειας ήταν ο Δημήτριος, που πρέπει να γεννήθηκε περί το 1850. Γιοι του ήταν: (α) Ο Σωτήριος (γ. 1881), που απέκτησε τον Παρίση (γ. 1912) και τον Γεώργιο (γ. 1913). (β) Ο Χαράλαμπος (γ. 1887) απέκτησε τον Αθανάσιο (γ. 1915) και τον Δημήτριο (γ. 1922), οι οποίοι αμφότεροι διατέλεσαν κοινοτικοί σύμβουλοι Ωραιοκάστρου.

(7) *Μπαζάκας*. Ο απώτερος γνωστός πρόγονος ήταν ο Πέτρος, που πρέπει να γεννήθηκε γύρω στα 1845. Γιος του ήταν ο Κωνσταντίνος (γ. 1876), ο οποίος διατέλεσε επίτροπος του ναού. Απέκτησε τέσσερις γιους: Τον Πέτρο (γ. 1899), τον Γεώργιο (γ. 1904), τον Δημήτριο (γ. 1910) και τον Λάζαρο (γ. 1916). Από αυτούς, ο Πέτρος Μπαζάκας εκπροσώπησε το *Παλιό Δαούτ Μπαλί* (περί του οποίου θα γίνει λόγος στη συνέχεια) σε αγροτικά συνέδρια³⁴. Ήταν πρόεδρος του Γεωργικού Πιστωτικού Συνεταιρισμού των ακτημόνων και κοινοτικός σύμβουλος Ωραιοκάστρου και Παλαιοκάστρου. Ο Δημήτριος διατέλεσε επίσης κοινοτικός σύμβουλος Παλαιοκάστρου.

(8) *Ζάπρας* [απαντά και ως *Ζάπρης*]. Δύο πρόσωπα με το προσωνύμιο αυτό εντοπίζονται στα μέσα του 19ου αιώνα. (α) Ο Δημήτριος, ο οποίος πρέπει να γεννήθηκε περί το 1850 και απέκτησε τον Αστέριο (γ. 1874), επί σειρά ετών επίτροπο του ναού. Ο κλάδος αυτός δε συνεχίστηκε. (β) Ο Αναστάσιος, τον οποίο συναντούμε ως δάσκαλο στο σχολείο του Νταούτ Μπαλί το 1901-1902³⁵. Αυτός απέκτησε τρεις γιους: τον Αντώνιο (γ. 1894), τον Βασίλειο (γ. 1896) και τον Κωνσταντίνο (γ. 1898). Από αυτούς, ο Βασίλειος Ζάπρας πολέμησε στο μικρασιατικό μέτωπο, συνελήφθη αιχμάλωτος και επέστρεψε ύστερα από πολλές ταλαιπωρίες το 1923³⁶. Το προσωνύμιο Ζάπρης απαντά και στον Δρυμό³⁷.

Τέλος, παλαιά στον τόπο ήταν και η οικογένεια *Γούλη*, η οποία κατείχε γη στην περιοχή Γουβαρλάκι (βλ. πιο κάτω). Μέλος της οικογένειας ήταν επίτροπος του ναού του Αγίου Αθανασίου το 1918. Δεν αναφέρεται όμως στο Μητρώο Αρρένων ούτε στο Μητρώο Βαπτίσεων.

Σε αchronολόγητη αναφορά είκοσι κατοίκων που συντάχθηκε στη δεύτερη δεκαετία του εικοστού αιώνα και περιλαμβάνει παράπονα εναντίον μη κατονομαζόμενου ιερέα³⁸, σκιαγραφούνται τα πρόσωπα που διαδραματίζουν ρόλο στην τοπική κοινωνία. Το κυριότερο ήταν ο Χρίστος Μπούζλας, πρόεδρος του χωριού. Ο Χρίστος Αστερίου ήταν το πλέον εγγράμματο πρόσωπο, το οποίο συνέταξε καλλιγραφικά και την αναφορά. Αναγνωρίζουμε στην ταυτότητα αυτή τον Χρίστο Αστερίου Τελούση, που γεννήθηκε το 1874. Στους υπογράφοντες με καλύτερες γραμματικές γνώσεις, όπως φαίνεται από τον γραμικό χαρακτήρα τους, περιλαμβάνονται ο δάσκαλος Αθανάσιος Γεωργιάδης και ο Δημήτριος Αστερίου, τον οποίο δεν μπορούσαμε να ταυτίσουμε. Όλοι οι κάτοικοι υπέγραφαν με το βαπτιστικό όνομα και το πατρώνυμό τους. Δεν είχαν ακόμη επιβληθεί τα εκ του νόμου επίθετα.

1.7. Οι ενήλικοι

Ερχόμαστε τώρα σε πολύ χρήσιμα στοιχεία, που μας τα δίνουν τα πιστοποιητικά βαπτίσεων. Στα πιστοποιητικά αναφέρονται 44 ονόματα πατεράδων (οι Αντώνιος Βαλκάνης, Νικόλαος Καβαρτσής και Νικόλαος Στερίου απέκτησαν και βάπτισαν από δύο παιδιά) και ισάριθμα ονόματα μητέρων. Στην περίπτωση των μητέρων, όμως, υπάρχουν περισσότερες συνωνυμίες, διότι 17 από αυτές ονομάζονταν Μαρίες, ενώ από τα πατρώνυμα τους το Στέριος ήταν συχνότατο. Οι ανάδοχοι ήταν επίσης 44, από τους οποίους 30 άντρες και 14 γυναίκες. Τρεις γυναίκες, η Μαρία Μιχαήλ, η Μαρία Χρήστου και η Μπόζα³⁹ Μάρκου, βάπτισαν από δύο παιδιά η καθεμία.

Ο ενιαίος κατάλογος πατεράδων, μητέρων και αναδόχων καταγράφει ένα μεγάλο μέρος από την κοινωνία του χωριού.

34 Μακεδονία, φ. 27.1.1930, σ. 2 και φ. 5.5.1930, σ. 4.

35 Ενοτήριος Βαζαζούλιου, Σχολεία της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στον καζά Θεσσαλονίκης και στον καζά Λαγκαδά (1850-1912), διδακτορική διατριβή, ΑΠΘ, Θεσσαλονίκη 2002, σσ. 101-102.

36 Μακεδονία, φ. 6.4.1923, σ. 1.

37 Δρυμός (ενημερωτικό φυλλάδιο του Πολιτιστικού Συλλόγου Δρυμού), τχ. 46 (χειμώνας 2006-2007), σ. 8.

38 ΑΙΜΘ, αναφορά με αριθμό πρωτοκόλλου 8529.

39 Μπόζα συνήθως λεγόταν από τους Βλάχους η Χριστίνα. Το όνομα (ως υποκοριστικό, Μπουζούδα, Μπουζιάκη) απαντά στη Θεσσαλονίκη κατά τον 18ο αιώνα.

Οικογένεια του Παλαιοκάστρου. Τα άρρενα μέλη με επίσημη ενδυμασία, παραδοσιακή ο πρεσβύτερος και σύγχρονη ο νεότερος. Αρχείο δημοτικού σχολείου Παλαιοκάστρου.

Πρόκειται για 132 ενήλικους, που σε μια κοινότητα με 250 άτομα και χαμηλή προσδόκιμη διάρκεια βίου, πρέπει να αποτελούσαν σχεδόν το σύνολο του ενήλικου πληθυσμού (οι υπόλοιποι ήταν παιδιά, έφηβοι και λίγοι γέροντες). Με άλλα λόγια, σχεδόν όλοι οι ενήλικοι συμμετείχαν σε μια από τις 38 τελετές βάπτισης ως γονείς των βαπτιζομένων ή ως ανάδοχοί τους.

Τα προσωνύμα των πατεράδων ήταν συνήθως πατρωνυμικά, πλην δύο περιπτώσεων (Καβαρτσής, Παππούτζακας). Τα προσωνύμα των μητέρων ήταν επίσης πατρωνυμικά, εκτός από πέντε περιπτώσεις, στις οποίες αντί για το πατρώνυμο μνημονεύεται το βαπτιστικό του συζύγου. Επίσης, στην περίπτωση του Καβαρτσή, η σύζυγός του αναφέρεται με το ίδιο προσωνύμιο. Όλοι οι ανάδοχοι καταγράφονται επίσης με πατρωνυμικά προσωνύμια.

1.8. «Οικογενειακός προγραμματισμός»

Τα παιδιά βαπτίζονταν σε ηλικία μόλις 9 ημερών, κατά μέσο όρο. Η μεγαλύτερη καθυστέρηση ήταν μόλις 31 ημέρες, ενώ μερικά παιδιά βαπτίστηκαν σχεδόν αμέσως μετά τη γέννησή τους, αν και η αναγραφόμενη ημερομηνία γέννησης μπορεί να μην ήταν ακριβής.

Είναι εντυπωσιακή η απουσία γεννήσεων και βαπτίσεων τους θερινούς μήνες, μέχρι και τον Σεπτέμβριο. Από τον Ιούνιο μέχρι τον Νοέμβριο 1910 σημειώθηκαν μόνο δύο γεννήσεις και μόνο μία γέννηση κατά το ίδιο χρονικό διάστημα του 1911. Όλες οι άλλες γεννήσεις και βαπτίσεις έγιναν κατά τους χειμερινούς και δευτερευόντως κατά τους ανοιξιάτικους μήνες. Τα δεδομένα αυτά μαρτυρούν ένα είδος *οικογενειακού προγραμματισμού*, που πιθανότατα συνδεόταν με τον γεωργικό παραγωγικό κύκλο. Το καλοκαίρι όλα τα εργατικά χέρια, και τα γυναίκα, χρειάζονταν στη συγκομιδή και οι γυναίκες σε προχωρημένη εγκυμοσύνη ήταν αδύνατο να εργαστούν υπό τις σκληρές αγροτικές

ΠΑΤΡΩΝΥΜΟ	ΠΡΟΣΩΝΥΜΙΟ
ΜΙΧΑΗΛ	ΧΡΗΣΤΟΥ
ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΓΕΩΡΓΙΟΥ
ΜΑΡΚΟΣ	ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ
ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ	ΣΤΕΡΙΟΥ
ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΣΤΕΡΙΟΥ
ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΙΕΡΕΑΣ
ΧΡΗΣΤΟΣ	ΑΣΤΕΡΙΟΥ
ΣΤΕΡΙΟΣ	ΙΩΑΝΝΟΥ
ΙΩΑΝΝΗΣ	ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ
ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΚΑΒΑΡΤΣΗΣ
ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΚΑΒΑΡΤΣΗΣ
ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	ΒΑΛΚΑΝΗΣ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΝΙΚΟΛΑΟΥ
ΙΩΑΝΝΗΣ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ
ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	ΧΡΗΣΤΟΥ
ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΣΤΕΡΙΟΥ
ΑΓΓΕΛΟΣ	
ΣΤΕΡΙΟΣ	ΓΕΩΡΓΙΟΥ
ΜΙΧΑΗΛ	ΝΤΙΚΟΥ
ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	ΓΙΑΝΝΗ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΣΤΟΪΚΟΥ
ΧΡΗΣΤΟΣ	ΣΤΕΡΙΟΥ
ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΔΗΜΟΥ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΓΕΩΡΓΙΟΥ
ΧΡΗΣΤΟΣ	ΠΕΤΡΟΥ
ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΓΕΩΡΓΙΟΥ
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	ΘΩΜΑ
ΙΩΑΝΝΗΣ	ΠΑΠΠΟΥΤΖΑΚΑΣ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΧΡΗΣΤΟΥ
ΣΤΕΡΙΟΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΙΩΑΝΝΟΥ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΠΕΤΡΟΥ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ
ΧΡΗΣΤΟΣ	ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ
ΤΑΣΟΣ	ΓΕΩΡΓΙΟΥ
ΑΝΤΩΝΙΟΣ	ΒΑΛΚΑΝΗΣ
ΑΝΤΩΝΙΟΣ	ΒΑΛΚΑΝΗΣ
ΠΑΣΧΑΛΗΣ	ΑΓΓΕΛΟΥ
ΠΕΤΡΟΣ	ΧΡΗΣΤΟΥ
ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΙΩΑΝΝΟΥ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΜΙΧΑΗΛ
ΣΤΕΡΙΟΣ	ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ
ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	ΙΩΑΝΝΟΥ
ΠΕΤΡΟΣ	ΙΩΑΝΝΟΥ
ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
ΧΡΗΣΤΟΣ	ΝΑΚΟΥ

Πίνακας 6. Κατάλογος βαπτίσεων 1910-1911

ΜΗΤΡΩΝΥΜΟ	ΠΡΟΣΩΝΥΜΙΟ	ΑΝΑΔΟΧΟΣ	ΠΡΟΣΩΝΥΜΙΟ	ΒΑΠΤΙΣΘΕΙΣ/ ΒΑΠΤΙΣΘΕΙΣΑ	ΓΕΝΝΗΣΗ	ΒΑΠΤΙΣΗ	ΗΛΙΚΙΑ (ΣΕ ΗΜΕΡΕΣ)
ΕΛΕΝΗ	ΧΡΗΣΤΟΥ	ΛΑΖΑΡΟΣ	ΜΗΤΡΟΥ	ΜΑΡΙΑ	01.01.10	17.01.10	16
ΜΑΡΙΑ	ΝΙΚΟΛΑΟΥ	ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	ΣΤΕΡΙΟΥ	ΣΤΕΡΙΟΣ	02.01.10	17.01.10	15
ΕΛΙΣΑΒΕΤ	ΧΡΗΣΤΟΥ	ΧΡΗΣΤΟΣ	ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ	ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	31.01.10	07.02.10	7
ΔΕΣΠΩ	ΜΙΧΑΗΛ	ΜΑΡΙΑ	ΙΩΑΝΝΟΥ	ΜΑΡΙΑ	23.01.10	07.02.10	15
ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ	ΜΑΡΙΑ	ΣΤΕΡΙΟΥ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	13.02.10	21.02.10	8
ΜΑΡΙΑ	ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ	ΣΟΦΙΑ	ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ	ΑΝΝΕΤΑ	02.04.10	11.04.10	9
ΜΑΡΙΑ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ	ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ	ΑΝΝΑ	08.04.10	20.04.10	12
ΣΟΦΙΑ	ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ	ΜΠΟΖΑ	ΜΑΡΚΟΥ	ΜΑΡΙΑ	26.03.10	04.04.10	9
ΖΩΙΤΣΑ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ	ΤΑΣΟΣ	ΜΙΣΣΟΥ	ΠΑΡΙΣΗΣ	15.04.10	19.04.10	4
ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ	ΣΤΕΡΙΟΥ	ΔΗΜΟΣ	ΜΙΧΑΗΛ	ΖΩΙΤΣΑ	17.04.10	02.05.10	15
ΜΑΡΙΑ	ΚΑΒΑΡΤΣΗ	ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ	ΓΕΩΡΓΙΟΥ	ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ	13.05.10	16.05.10	3
ΜΑΡΙΑ	ΚΑΒΑΡΤΣΗ	ΝΕΤΟ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	ΣΤΟΓΙΑΝΟΣ	13.05.10	16.05.10	3
ΜΑΡΙΑ	ΒΑΛΚΑΝΗ	ΧΡΗΣΤΟΣ	ΓΙΑΓΚΟΥ	ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	12.06.10	20.06.10	8
ΜΑΡΙΑ	ΣΩΤΗΡΙΟΥ	ΜΑΡΙΑ	ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ	ΚΛΕΩΝ	08.07.10	17.07.10	9
ΕΛΕΝΗ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ	ΜΠΟΖΑ	ΜΑΡΚΟΥ	ΑΝΝΕΤΑ	23.10.10	31.10.10	8
ΚΥΡΑΤΖΩ	ΣΤΕΡΙΟΥ	ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ	ΖΩΙΤΣΑ	17.11.10	21.11.10	4
ΕΥΑΓΓΕΛΗ	ΓΕΩΡΓΙΟΥ	ΜΑΡΙΑ	ΜΙΧΑΗΛ	ΚΥΡΑΤΖΩ	17.11.10	21.11.10	4
ΕΛΕΝΗ	ΑΓΓΕΛΟΥ	ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΙΩΑΝΝΟΥ	ΧΡΗΣΤΟΣ	12.11.10	21.11.10	9
ΖΩΙΤΣΑ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΣΤΕΡΙΟΥ	ΣΤΕΡΙΑΝΗ	12.11.10	02.12.10	20
ΑΓΟΡΟΥ	ΔΗΜΟΥ	ΜΑΡΙΑ	ΜΙΧΑΗΛ	ΖΩΙΤΣΑ	01.12.10	12.12.10	11
ΖΩΙΤΣΑ	ΝΙΚΟΛΑΟΥ	ΧΡΗΣΤΟΣ	ΓΕΩΡΓΙΟΥ	ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	12.12.10	19.12.10	7
ΜΑΡΙΑ	ΣΤΟΪΚΟΥ	ΕΛΕΝΗ	ΣΩΤΗΡΙΟΥ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ	16.12.10	24.12.10	8
ΜΑΡΙΑ	ΚΥΡΑΤΖΟΥ	ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΧΡΗΣΤΟΥ	ΣΤΕΡΙΟΣ	19.12.10	07.01.11	19
ΚΥΡΑΤΖΩ	ΝΙΚΟΛΑΟΥ	ΣΤΕΡΙΟΣ	ΓΕΩΡΓΙΟΥ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	02.01.11	09.01.11	7
ΜΑΡΙΑ	ΜΗΤΡΟΥ	ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΣΟΥΤΗΣ	ΜΗΤΡΟΥ	02.01.11	09.01.11	7
ΜΠΟΖΑ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	ΧΡΗΣΤΟΥ	ΔΗΜΗΤΡΑ	04.01.11	04.02.11	31
ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ	ΓΕΩΡΓΙΟΥ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΣΤΕΡΙΟΥ	ΜΙΧΑΗΛ	25.02.11	05.03.11	8
ΜΑΡΙΑ	ΣΤΕΡΙΟΥ	ΙΩΑΝΝΗΣ	ΓΕΩΡΓΙΟΥ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	10.03.11	21.03.11	11
ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ	ΠΑΡΙΣΗ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΝΙΚΟΛΑΟΥ	ΔΕΣΠΩ	19.03.11	03.04.11	15
ΠΑΝΑΓΙΑ	ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ	ΜΑΡΙΑ	ΧΡΗΣΤΟΥ	ΧΡΗΣΤΟΣ	01.04.11	17.04.11	16
ΖΩΙΤΣΑ	ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΣΤΕΡΙΟΥ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ	13.04.11	23.04.11	10
ΖΩΙΤΣΑ	ΙΩΑΝΝΟΥ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ	12.05.11	14.05.11	2
ΜΑΡΙΑ	ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ	ΠΕΤΡΟΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	ΕΛΕΝΗ	04.06.11	26.06.11	22
ΜΑΡΙΑ	ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ	ΒΑΣΙΛΙΚΗ	ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ	ΟΛΓΑ	26.06.11	30.06.11	4
ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ	ΧΡΗΣΤΟΥ	ΧΡΗΣΤΟΣ	ΚΡΕΣΤΗΣ	ΝΙΚΟΛΑΟΣ	25.08.11	29.08.11	4
ΚΥΡΑΤΖΩ	ΤΑΣΟΥ	ΑΓΟΡΟΥ	ΜΙΧΑΗΛ	ΜΑΡΙΑ	06.11.11	13.11.11	7
ΝΕΔΩ	ΜΙΛΚΟ	ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ	ΣΤΟΓΙΑΝ	ΠΕΤΡΟΣ	06.11.11	13.11.11	7
ΝΕΔΩ	ΜΙΛΚΟ	ΜΑΡΙΑ	ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ	ΔΗΜΗΤΡΑ	13.11.11	13.11.11	0
ΧΑΪΔΩ	ΣΤΕΡΙΟΥ	ΧΡΗΣΤΟΣ	ΝΙΚΟΛΑΟΥ	ΕΥΑΓΓΕΛΗ	05.11.11	20.11.11	15
ΜΑΡΙΑ	ΣΤΟΓΙΑΝ	ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	ΠΛΑΓΩΓΑ	27.11.11	04.12.11	7
ΜΑΡΙΑ	ΝΙΚΟΛΑΟΥ	ΣΟΥΛΤΑΝΑ	ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	28.11.11	04.12.11	6
ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ	ΜΙΧΑΗΛ	ΙΩΑΝΝΗΣ	ΤΑΣΟΥ	ΚΥΡΙΑΖΩ	29.11.11	05.12.11	6
ΜΑΡΙΑ	ΣΤΕΡΙΟΥ	ΧΡΗΣΤΟΣ	ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ	ΧΡΗΣΤΟΣ	14.12.11	18.12.11	4
ΚΥΡΑΤΖΩ	ΙΩΑΝΝΟΥ	ΖΩΙΤΣΑ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	ΖΩΙΤΣΑ	25.12.11	07.01.12	13
ΣΟΥΛΤΑΝΑ	ΓΕΩΡΓΙΟΥ	ΣΤΕΡΙΟΣ	ΙΩΑΝΝΟΥ	ΙΩΑΝΝΗΣ	01.01.12	08.01.12	7
ΣΤΟΪΝΟΥ	ΜΙΛΚΟ	ΜΑΡΙΑ	ΧΡΗΣΤΟΥ	ΝΑΝΤΕΛΑ	17.01.12	22.01.12	5
ΜΑΡΙΑ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ	ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	ΔΗΜΟΥ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ	06.02.12	12.02.12	6

συνθήκες. Έτσι, με κάποιο τρόπο που δε γνωρίζουμε, θα πρέπει να λαμβάνονταν μέτρα αντισύλληψης ή αποχής τον Οκτώβριο, τον Νοέμβριο, τον Δεκέμβριο και τον Ιανουάριο.

1.9. Τα βρέφη

Από τις 47 βαπτίσεις, 25 αφορούσαν αγόρια και 22 κορίτσια. Από τα 25 αγόρια μόνο 4 αναγνωρίζονται στο Μητρώο Αρρένων. Οι περιπτώσεις που αναγνωρίστηκαν είναι οι εξής:

(α) Ο αναφερόμενος στο Μητρώο Αρρένων (1910) ως *Παρίσης Κα(μ)πάκης του Σωτηρίου* σημειώνεται στο Μητρώο Βαπτίσεων (15.4.1910) ως *Παρίσης, τέκνο του Στέριου Ιωάννου και της Ζωΐτσας Κωνσταντίνου*. Δηλαδή, ο *Στέριος Ιωάννου*, όπως ήταν γνωστός στον ιερέα και προφανώς στους κατοίκους το 1910, καταγράφηκε μόλις οκτώ χρόνια αργότερα ως *Σωτήριος Κα(μ)πάκης*.

(β) Ο αναφερόμενος στο Μητρώο Αρρένων (1910) ως *Κλεάνθης Κα(μ)πάκης του Δημητρίου* σημειώνεται στο Μητρώο Βαπτίσεων (17.7.1910) ως *Κλέων, τέκνο του Δημητρίου Νικολάου⁴⁰ και της Μαρίας Σωτηρίου*.

(γ) Ο αναφερόμενος στο μητρώο Αρρένων (1910) ως *Γεώργιος Ουζούνης του Δημητρίου* [ιού Σωτηρίου]⁴¹ καταγράφηκε στο Μητρώο Αρρένων ως *τέκνο του Δημητρίου Στόικου και της Μαρίας Στόικου*. Δηλαδή, το 1910 το προσωνύμιο του πατέρα του ήταν Στόικος, το οποίο αποδόθηκε με το πατρώνυμο Σωτήριος από το Μητρώο Αρρένων. Επιπλέον, στο Μητρώο καθιερώθηκε το επίθετο Ουζούνης (=ψηλός).

(δ) Τέλος, ο αναφερόμενος στο Μητρώο Αρρένων (1911) ως *Νικόλαος Μπούκλας του Χρήστου* [ιού Γρηγορίου]⁴² καταγράφεται στο Μητρώο Βαπτίσεων (29.8.1911) ως *Νικόλαος τέκνο του Χρήστου Γρηγορίου και της Αικατερίνης Χρήστου*.

Στις υπόλοιπες 21 περιπτώσεις αγοριών που καταγράφηκαν στο Μητρώο Βαπτίσεων αντιστοιχούν μόνον 3 εγγραφές στο Μητρώο Αρρένων. Οι δύο κατηγορίες εγγραφών δεν ταυτίζονται μεταξύ τους. Η μεγάλη διαφορά μεταξύ Μητρώου Αρρένων και Μητρώου Βαπτίσεων δημιουργεί την υποψία ότι (α) είτε οι γεννηθέντες στο Νταούντ Μπαλί δεν εγγράφηκαν όλοι στο Μητρώο Αρρένων της πρώην Κοινότητας Ωρωσκάστρου αλλά και σε κάποιο άλλο μητρώο (π.χ. της Νεοχωρούδας στην οποία υπαγόταν ο οικισμός μέχρι το 1928), (β) είτε οι εγγεγραμμένοι στο Μητρώο Βαπτίσεων του Νταούντ Μπαλί δεν προέρχονταν όλοι από τον ταυτώνυμο οικισμό, αλλά και από τους γειτονικούς, χωρίς να αποκλείεται ο συνδυασμός των δύο ερμηνειών. Κλίνουμε μάλλον προς την πρώτη εκδοχή, διότι το Μητρώο Βαπτίσεων φαίνεται να δίνει πιο αληθοφανή εικόνα του οικισμού από ό,τι το Μητρώο Αρρένων, κυρίως σε ό,τι αφορά τον δείκτη γεννητικότητας, που θα ήταν πάρα πολύ χαμηλός με βάση τη δεύτερη πηγή.

1.10. Οι γυναίκες

Στις 60 ενήλικες γυναίκες που αναφέρονται ως μητέρες ή ως

ανάδοχοι αντιστοιχούν 18 ονόματα. Παρά τη μεγάλη συχνότητα που παρουσιάζει το όνομα Μαρία (μία στις τρεις γυναίκες του οικισμού είχε το όνομα αυτό) και δευτερευόντως τα ονόματα Ζωΐτσα και Αικατερίνη, η διασπορά των ονομάτων είναι μεγάλη⁴³.

Στα 22 κορίτσια που βαπτίστηκαν δόθηκαν 12 ονόματα. Η συχνότητα του ονόματος Μαρία περιορίζεται· άλλα ονόματα δεδομένα στις ενήλικες (Αικατερίνη, Αναστασία) χάνονται, ενώ εμφανίζονται νέα (Άννα, Δήμητρα)⁴⁴. Δε φαίνεται να υπάρχει έντονος δεσμός με το παρελθόν κατά την επιλογή των βαπτιστικών ονομάτων. Είναι εντυπωσιακή αυτή η μεταβολή που αντανακλά αλλαγή στις προτιμήσεις και τις νοοτροπίες των γυναικών του οικισμού στη συγκεκριμένη εποχή.

1.11. Οι άντρες

Τα ονόματα των αγοριών και των πατεράδων τους μας δίνουν μια επιπλέον δυνατότητα ανάλυσης, διότι μέσα από τα προσωνύμια των πατεράδων και των αναδόχων γνωρίζουμε και τα βαπτιστικά ονόματα των παππούδων. Έτσι, έχουμε βαπτιστικά ονόματα από τρεις γενιές κατοίκων: των βρεφών, των πατεράδων τους και των παππούδων. Τα δεδομένα είναι επαρκή για να επαληθεύσουν την τάση που παρατηρήθηκε και στον γυναικείο κόσμο: *οι δεσμοί με το παρελθόν μειώνονται μέσω της εισόδου νέων ονομάτων και της εγκατάλειψης της συνήθειας να παίρνουν τα εγγόνια τα ονόματα των παππούδων τους*. Στη γενιά των παππούδων όσων αγοριών βαπτίστηκαν το 1910-12, δηλαδή στη γενιά προσώπων που γεννήθηκαν περί το 1850, βρίσκουμε 30 βαπτιστικά ονόματα να αντιστοιχούν σε 132 άντρες. (Ο συντελεστής ανισοκατανομής Gini είναι 0,35). Στην επόμενη γενιά, η οποία περιλαμβάνει τους πατεράδες όσων βαπτίστηκαν το 1910-12, δηλαδή πρόσωπα που γεννήθηκαν περί το 1880, βρίσκουμε 19 βαπτιστικά ονόματα να αντιστοιχούν σε 75 άντρες. (Ο συντελεστής Gini είναι 0,32, δηλαδή χωρίς ουσιαστική διαφορά από τον αντίστοιχο της προηγούμενης γενιάς). Ωστόσο, ήδη παρατηρούνται μερικές διαφοροποιήσεις, όπως η υποχώρηση στη συχνότητα των πιο συνηθισμένων ονομάτων (Αστέριος, Δημήτριος, Ιωάννης).

Μέχρι το σημείο αυτό, πάντως, η Κοινότητα φαίνεται να διατηρεί την ονοματολογική συνοχή της, αν και με κάποιους κλυδωνισμούς. Αυτοί γίνονται εμφανείς στην τρίτη γενιά, εκείνη των βρεφών του 1910-12. Σε αυτά αντιστοιχούν 16 ονόματα σε 25 βρέφη. Ο συντελεστής Gini υποχωρεί σε 0,21 — ένδειξη εισόδου νέων προσώπων και νοοτροπιών — ενώ τα παραδοσιακά ονόματα που προαναφέρθηκαν επανέρχονται με χαμηλή συχνότητα. *Μόνον 3 από τα 25 αγόρια που βαπτίστηκαν πήραν το όνομα του παππού τους*. Στον παράγοντα αυτόν μπορεί να αποδοθούν τα στατιστικά ευρήματα που προαναφέρθηκαν, αλλά και να θεμελιωθεί η υπόθεση ότι νέα πρόσωπα και νοοτροπίες είχαν διεισδύσει στον αγροτικό κόσμο του Νταούντ Μπαλί στο μεταίχμιο των δύο αιώνων.

40 Ο Δημήτριος Καμπάκης του Νικολάου είναι εγγεγραμμένος στο Μητρώο Αρρένων με έτος γέννησης το 1876.

41 Ο Δημήτριος Ουζούνης υιός Σωτηρίου, πατέρας του βαπτισθέντος, καταγράφεται στο Μητρώο Αρρένων με έτος γέννησης το 1874.

42 Ο Χρήστος Μπούκλας του Γρηγορίου, πατέρας του βαπτισθέντος, καταγράφεται στο Μητρώο Αρρένων ως γεννηθείς το 1878.

43 Με αποτέλεσμα ο συντελεστής Gini που τη μετρά να βρίσκεται στα ίδια επίπεδα με εκείνα που προέκυψαν από τα δεδομένα του Μητρώου Αρρένων (0,34).

44 Ο συντελεστής Gini πέφτει για την ομάδα των βρεφών σε 0,21, αφού η διασπορά των ονομάτων είναι μεγάλη.

Αποψη του Παλαιοκάστρου. Αρχείο δημοτικού σχολείου Παλαιοκάστρου.

2. Το σχολείο και η εκκλησία

Ο βασικός πόλος γύρω από τον οποίον περιστράφηκε η ζωή των κατοίκων, στην περίοδο που εξετάζουμε, είναι το σχολείο και η εκκλησία. Για το σχολείο τα στοιχεία μας είναι περιορισμένα, διότι δεν εντοπίστηκε το αρχείο του σε αυτή τουλάχιστον την περίοδο. Για τον ναό διαθέτουμε σποραδικές μεν αλλά περισσότερες πληροφορίες.

2.1. Το σχολείο του Νταούντ Μπαλί

Η παλαιότερη είδηση για λειτουργία σχολείου στο Νταούντ Μπαλί ανάγεται στο σχολικό έτος 1894-95¹. Το έτος εκείνο οι μαθητές ήταν 12. Στη συνέχεια αυξήθηκαν, φτάνοντας τους 24 το 1901 και τους 22 το 1906². Πιθανότατα, η αύξηση των μαθητών αντανακλά και την αλλαγή των νοοτροπιών ως προς την ανάγκη μόρφωσης των παιδιών.

Οι διασωζόμενοι απολογισμοί του εν Θεσσαλονίκη Φιλεκπαιδευτικού Συλλόγου και της Εφορείας των Εκπαιδευτικών Καταστημάτων της Ελληνικής Ορθοδόξου Κοινότητας Θεσσαλονίκης δε μνημονεύουν το χωριό, παρά το γεγονός ότι αναφέρουν συχνά τα γειτονικά του, κυρίως ως τόπους προέλευσης των μαθητών της πόλης³. Π.χ. το έτος 1876 δε φαίνεται να εισηχθησαν μαθητές από το Νταούντ Μπαλί στο Γυμνάσιο Θεσσαλονίκης ούτε στο Ελληνικό Σχολείο, αν και αναφέρονται εγγραφές από όλα τα γειτονικά χωριά. Το ίδιο έτος δε διορίστη-

κε δάσκαλος στο Νταούντ Μπαλί, αν και έγινε διορισμός στη Νεοχωρούδα⁴.

Η έρευνα έχει διασώσει τα ονόματα των δασκάλων του χωριού στις αρχές του 20ού αιώνα. Το 1901-1902 δάσκαλος ήταν, όπως προαναφέρθηκε, ο Αναστάσιος Ζάπρας, ήδη κάτοικος του χωριού, αφού οι τρεις γιοι του γεννήθηκαν σε αυτό στη δεκαετία του 1890. Το 1905-1906 ως υποδιδάσκαλος αναφέρεται ο Γεώργιος Αθανασιάδης· το 1909-1910 ο Αριστέιδης Αντωνιάδης· τέλος, το 1914-1915 ο Αθανάσιος Γεωργιάδης⁵. Αν δεν πρόκειται για σύμπτωση, ο Αθανάσιος Γεωργιάδης (δηλαδή ο Αθανάσιος του Γεωργίου) πρέπει να ήταν γιος του υποδιδάσκαλου Γεωργίου Αθανασιάδη, σύμφωνα με τη συνηθισμένη τότε εναλλαγή των ονομάτων και πατρωνύμων. Εντοπίζεται, δηλαδή, μια οικογένεια δασκάλων που δίδαξε στο σχολείο του Νταούντ Μπαλί στις αρχές του 20ού αιώνα.

Το σχολείο του Νταούντ Μπαλί ήταν μια μικρή αίθουσα δίπλα στο υποδηματοποιείο του Δημητρίου Μπαζάκα⁶. Το κτίσμα ήταν δωρεά του Δημητρίου Στογιάννη⁷, προς τον ναό του Αγίου Αθανασίου. Το αποτελούσαν δύο δωμάτια και ένα υπόγειο⁸. Σε αυτό έγινε ο εορτασμός της παλιγγενεσίας, τον Μάρτιο του 1929, με την ευκαιρία του οποίου οι πιο εύποροι κάτοικοι έδωσαν τον οβολό τους χάριν των θυμάτων των πλημμυρών, που είχαν πλήξει το έτος εκείνο τη Μακεδονία⁹. Ήταν ο πρώτος εορτασμός μετά την ίδρυση της Κοινότητας.

1 Βεχάρογλου, ό.π., σ. 114.

2 Αυτόθ.

3 Τέταρτον έτος τον εν Θεσσαλονίκη Φιλεκπαιδευτικού Συλλόγου. Έκθεσις αναγνωθείσα την 24 Οκτωβρίου 1876 υπό του προέδρου Μ. Παπαδοπούλου, εν Θεσσαλονίκη 1877. Έκθεσις της πνευματικής και υλικής καταστάσεως των εν Θεσ/νίκη Ελλ. Εκπαιδευτηρίων κατά το σχολικόν έτος 1881-83, εν Αθήναις 1883. ΚΓ' έτος τον εν Θεσσαλονίκη Φιλεκπαιδευτικού Συλλόγου. Έκθεσις των κατά το ΚΓ' σλλογικόν έτος πεπραγμένων, χ.τ. 1896. Έκθεσις των υπό της Εφορείας των εκπαιδευτικών καταστημάτων της Ελληνικής Ορθοδόξου Κοινότητας Θεσσαλονίκης κατά το 1904-1905 πεπραγμένων, εν Λειψία 1906.

4 Τέταρτον έτος, ό.π., σσ. 17-20.

5 Βεχάρογλου, ό.π. σ. 114.

6 Βλ. στην ιστοσελίδα www.oraman.eu/web/index.php?option=com_docman

7 Τσακαλίδης, ό.π., σ. 143.

8 Βιβλίον Πρακτικών Ιερού Ναού Αγίου Αθανασίου, πράξη 15/21.1.1936.

9 Μακεδονία, φ. 29.3.1929.

Πανηγύρι του Αγίου Αθανασίου. Χρονολογία: 2.5.1949. Αρχείο Ζωής Μπάριμα.

2.2. Η εκκλησία του Νταούντ Μπαλί

Ο παλιότερος ναός των οικισμών του Ωραιοκάστρου είναι αφιερωμένος στον Άγιο Αθανάσιο. Πρόκειται για τρίκλιτη βασιλική, κτισμένη με αργολιθοδομή, όπως οι περισσότερες εκκλησίες του 18ου και των αρχών του 19ου αιώνα. Στον ναό του 1862 ενσωματώθηκαν οικοδομικά μέλη που χρονολογούνται στη ρωμαϊκή περίοδο και ένα βυζαντινό μέλος με φυτόκο διάκοσμο¹⁰. Πίσω από το Ιερό Βήμα και στα αριστερά του ναού αναπτύσσεται μικρό κοιμητήριο με νεότερους οικογενειακούς ως επί το πλείστον τάφους.

Γύρω από τον ναό αυτόν περιστράφηκε ο θρησκευτικός βίος των κατοίκων από τον 19ο μέχρι τα μέσα του 20ού αιώνα, περίοδος κατά την οποία ήταν η μοναδική εκκλησία του Ωραιοκάστρου. Στη δεκαετία του 1930 διαμορφώθηκε το έθιμο να εορτάζει ο ναός δύο φορές τον χρόνο: στις 18 Ιανουαρίου (συνεορτασμός του Αγίου με τον Άγιο Κύριλλο) και στις 2 Μαΐου (ανακομιδή των λειψάνων του)¹¹, και τούτο διότι λόγω των καιρικών συνθηκών δεν ήταν δυνατόν να πραγματοποιηθεί πανηγυρη στο μέσο του χειμώνα.

Ο ναός δεν υπήρχε το 1824¹². Την πρώτη είδηση γι' αυτόν την οφείλουμε στον Π. Παπαγεωργίου (1909): *Η εκκλησία του αγίου Αθανασίου κείται μακράν του συνοικισμού εν τωις α-*

*γροίς κανθείσα το έτος 1860 ανιδρύθη το 1862*¹³. Σε βιβλίο της περιουσίας του ναού¹⁴, που καταρτίστηκε όμως το 1939, ως κτήτορας της εκκλησίας αναφέρεται κάποιος Μιλτιάδης Μπέλλος και ως έτος κτήσεως το 1864¹⁵. Δε γνωρίζουμε την προέλευση αυτής της πληροφορίας, δεν είναι όμως πιθανόν να τη διέσωσε πληροφορική παράδοση. Στο κατάστιχο της Ορθόδοξης Κοινότητας Θεσσαλονίκης του έτους 1865 αναφέρεται ο *Μιλτιάδης Νικολάου Μπέλος*, κάτοικος της συνοικίας του Αγίου Νικολάου, Οθωμανός υπήκοος, σχετικώς εύπορος και μάλλον άκληρος¹⁶. Δυστυχώς δεν απαντά σε άλλες πηγές¹⁷. Δε γνωρίζουμε ποια ήταν η σχέση του με τον ναό και τον συνοικισμό. Ίσως ήταν εξουσιαστής κτήματος και ανήγειρε την εκκλησία στα όρια του κτήματός του.

Μια άλλη είδηση, ωστόσο, μας πείθει ότι ο ναός αυτός δεν μπορεί να ήταν ο πρώτος στο Νταούντ Μπαλί. Σε έγγραφο του ναού του έτους 1939 γίνεται μνεία για τα *παλαιά μνημεία της εκκλησίας*, εμβαδού έξι στρεμμιάτων, τα οποία είχαν καλλιεργηθεί αυθαιρέτως από κάποιο κάτοικο. Ασφαλώς, για να καλλιεργηθεί η έκταση αυτή, η κομητηριακή χρήση θα είχε διακοπεί από πολύ παλαιά. Δεν περιγράφεται η ακριβής θέση της, βρισκόταν όμως – σύμφωνα με το έγγραφο – εκτός του σχεδίου του συνοικισμού¹⁸.

10 Παπαγεωργίου, ό.π., σσ. 191-192. [Μαρία Καραστεργίου], «Ιερός ναός Αγίου Αθανασίου», *Ωραιοκάστρο. Ο Δήμος μας*, τχ. 49 (Απρίλιος 2008), σ. 22.

11 *Μέγας Οδηγός Θεσσαλονίκης και περιχώρων Γ. Γαβριηλίδη 1932-33*, χ.τ., χ.χ., βλ. και Συναξαριστή.

12 Βάσει ανέκδοτου εγγράφου, που θα εκδοθεί προσεχώς από την Καθηγήτρια Θάλεια Μαντοπούλου-Παναγιωτοπούλου και τον γράφοντα.

13 Παπαγεωργίου, ό.π., σ. 191.

14 [Καραστεργίου], «Ιερός ναός Αγίου Αθανασίου», ό.π.

15 Αναφέρεται ποσό δωρεάς 200.000 δραχμών, το οποίο είναι ασφαλώς προσωπική εκτίμηση του συντάκτη του ιστορικού του ναού, που δεν έχει σχέση με τη νομοματική πραγματικότητα των μέσων του 19ου αιώνα.

16 Κ. Βακαλόπουλος, «Χριστιανικές συνοικίες, συντεχνίες και επαγγέλματα της Θεσσαλονίκης», ό.π., σ. 122. Δεν απαντά πρόσωπο με προσωνύμιο Μπέλλος ή Μιλτιάδης στις άλλες πηγές της εποχής. Το 1913 κατοικούσε στην ίδια συνοικία ο φαρμακοποιός Πάτροκλος Μπέλλος, που θα μπορούσε να ανήκει στην ίδια οικογένεια, αν όχι απαραίτητα να είναι απόγονος του Μιλτιάδη. Στον Μεσοπόλεμο ζούσε στη Θεσσαλονίκη ο Μιχαήλ Βέλλος του Μιλτιάδη, επιχειρηματίας και πολιτευτής, ο οποίος θα μπορούσε να είναι απόγονος του δωρητή. Πάντως, δεν προκύπτει κάποια σχέση των προσώπων αυτών με το Ωραιοκάστρο. Πιθανότερη είναι η σχέση με την οικογένεια Μενεξέ, τη μοναδική γηγενή οικογένεια της Θεσσαλονίκης που κατά τον 19ο αιώνα είχε μέλη με το βαπτιστικό Μιλτιάδης.

17 Επί παραδείγματι, δε φαίνεται να διαδραμάτισε κάποιο ρόλο στην Ορθόδοξη Χριστιανική Κοινότητα Θεσσαλονίκης ούτε ήταν μεγάλος έμπορος.

18 ΑΙΜΘ, έγγραφο Εκκλησιαστικού Συμβουλίου Αγίου Αθανασίου προς το Μητροπολιτικό Συμβούλιο από 24.4.1939.

Η σφραγίδα του «Χωρίου ΔΑΟΥΤ-ΜΠΑΛΗ» με την υπογραφή του «παρέδρου» Χ. Μπούκλα. Συνυπογράφουν οι εκκλησιαστικοί επίτροποι Αναστάσιος Δημητρίου και Κωνσταντίνος Πέτρον. Χρονολογία: 4.9.1918. Αρχείο Ι. Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης.

Για το κοιμητήριο αυτό υπάρχει μια έμμεση είδηση από την προφορική παράδοση. Σε πρόσφατη συνέντευξη παλαιού κατοίκου¹⁹ αναφέρονται τα εξής: Ο πατέρας του πληροφορητή ήταν καντηλιανάφτης του ναού πριν από πολλά χρόνια. Του είχε πει ότι υπήρχε στον ναό βιβλίο δωρητών, στο οποίο αναφερόταν ότι το 1830 κάποιος Λομβάρδος [Λομβάρδος] παραχώρησε στην εκκλησία έξι παλαιά στρέμματα (περίπου δέκα μετρικά στρέμματα)²⁰ και για τον λόγο αυτόν ο δωρητής μνημονευόταν μέχρι πριν από μερικά χρόνια στη λειτουργία της Ανάστασης. Η έκταση αυτή βρισκόταν — σύμφωνα με τον πληροφορητή — γύρω από την εκκλησία. Ο ιερέας Χρυσόστομος Σιδηρόπουλος, περί του οποίου θα γίνει λόγος στη συνέχεια, πληροφορήθηκε την ύπαρξη του περιουσιακού αυτού στοιχείου και ζήτησε να γίνει τοπογραφική αποτύπωση των έξι στρεμμάτων. Έγινε όμως αποτύπωση έξι μετρικών και όχι παλαιών στρεμμάτων, δηλαδή η έκταση που ανήκε στον ναό ήταν στην πραγματικότητα μεγαλύτερη. Δεν είναι δύσκολο να συνδέσουμε την είδηση αυτή με το προαναφερθέν έγγραφο του 1939. Ο ιερέας ζήτησε να γίνουν ενέργειες για την κατοχύρωση της ιδιοκτησίας της εκκλησίας και η αρμόδια υπηρεσία, που φαινόταν να αγνοεί το ζήτημα, απάντησε ζητώντας πληροφορίες για τη θέση του κτήματος. Δυστυχώς, στο αρχείο της Ι. Μητροπόλεως, όπου βρήκαμε το σχετικό έγγραφο, δεν υπάρχει απάντηση του ναού.

Προκύπτει μια σειρά από ερωτήματα. Πρώτον, η προφορική παράδοση δεν είναι σαφής ως προς τον τόπο όπου υπήρχε αυτό το κοιμητήριο. Δεύτερον, δεν διαθέτουμε καμία είδηση για το πώς έγινε η μετάβαση από ένα άτακτο κοιμητήριο έξι στρεμμάτων στο μικρό κοιμητήριο που υπάρχει και σήμερα γύρω από τον Άγιο Αθανάσιο. Τρίτον, η ίδια παράδοση τοποθετεί κτί-

σματα νότια από την εκκλησία, ενώ από τη βορειοανατολική πλευρά της υπάρχει ρέμα, δημιουργώντας το ερώτημα πού ήταν αυτά τα έξι στρέμματα (και μάλιστα εκτός σχεδίου κατά τον ιερέα).

Ένας τόσο μεγάλος τόπος ταφής για μια τόσο μικρή κοινότητα; Η έκταση μαρτυρεί ότι έζησαν και τάφηκαν στον τόπο διαδοχικές γενεές ορθοδόξων, συνεπώς δεν είναι δυνατόν να μην προϋπήρξε κάποια εκκλησία, πιθανώς σε διαφορετικό σημείο της περιοχής. Το γεγονός ότι δεν αναφέρεται ναός το 1824 είναι ίσως αποτέλεσμα εξάλειψης του χριστιανικού στοιχείου των γύρω αγροκτημάτων στις αρχές του 19ου αιώνα.

Κάποια σύγχυση μπορεί να προκαλέσει η ύπαρξη δύο δωρητών, του Μπέλλου το 1862 και του Λομβάρδου το 1830. Σύμφωνα με τεκμηριωμένη μαρτυρία του 1906, ένα κτήμα του Νταούντ Μπαλί ανήκε στην οικογένεια Λομβάρδου (βλ. πιο κάτω). Συνεπώς, η παράδοση απηχεί κάποια πραγματικότητα, αν και χρονικά δε φαίνεται να είναι σωστή. Δυστυχώς το βιβλίο δωρητών της εκκλησίας δε σώζεται ούτε και υπήρχε το 1936, οπότε και έγινε καταγραφή της κινητής περιουσίας του ναού²¹. Έτσι, δεν μπορούμε να επαβεβαιώσουμε αυτό το στοιχείο.

Με την ύπαρξη δωρητή συνάδει και η φιλοτέχνηση εικόνων του ναού του Αγίου Αθανασίου από τον ζωγράφο Σταύρο Μαργαρίτη²², ο οποίος μπορεί να ταυπιστεί με τον Σταυρόση Μαργαρίτη της οικογένειας των αγιογράφων από την Κολακά (σημερινή Χαλάστρα). Η οικογένεια του Μαργαρίτη, συμπεριλαμβανομένου και του ίδιου, ιστόρησε πολλούς ναούς στη Θεσσαλονίκη και τα γύρω χωριά, μέχρι και την Πιερία. Ειδικά ο Σταύρος Μαργαρίτη εντοπίζεται το 1859 στο Βαφειοχώρι, καθώς και το 1862 και 1876 στον Κολινδρό²³.

19 Του κ. Δημητρίου Κούντη, η οποία παραχωρήθηκε το 2008 στη Μαρία Καραστεργίου, στο πλαίσιο της ετομιαίας του Λαογραφικού Μουσείου του Ωραιοκάστρου.

20 Το οθωμανικό στρέμμα ήταν μεγαλύτερο από το μετρικό.

21 Βιβλίων πρακτικών Ιερού Ναού Αγίου Αθανασίου, απόφαση 15/21.1.1936. Η προφορική παράδοση, πάντως, θέλει το βιβλίο να καταστρέφεται μετά τον πόλεμο.

22 [Καραστεργίου], ό.π.

23 Δέσποινα Ευγενίδου, «Μία συνεχία ζωγράφων του 19ου αιώνα από την Κολακά», *Μακεδονικά* 22 (1982), σσ. 180-182.

Ο παλαιότερος γνωστός ιερέας του χωριού ήταν ο π. Χρυσάνθος, ο οποίος είχε παντρευτεί στο χωριό το 1877 και είχε αποκτήσει τρία παιδιά²⁴. Αργότερα απαντά ο π. Κωνσταντίνος, που, όπως αναφέρθηκε στο οικείο κεφάλαιο («Πηγές για τους παλαιότερους κατοίκους»), υπηρετούσε στο χωριό τουλάχιστον από το 1910 και είχε αποκτήσει εκεί μια κόρη.

Τα πρώτα χρόνια μετά το 1912 *πάρεδρος του χωριού*²⁵ ήταν ο Χ. Μπούνλας, ενώ επίτροποι του ναού οι Αστέριος Ζάπρας και Κωνσταντίνος Μπαζάκας (αναφέρεται και ως Κωνσταντίνος Πέτρου). Ένα από τα κύρια μελήματα τους ήταν η εξεύρεση εφημερίου. Όπως προαναφέρθηκε, ο πληθυσμός είχε μειωθεί, γι' αυτό το χωριό δύσκολα μπορούσε να θρέψει έναν εφημέριο με την οικογένειά του. Μάλιστα, καθώς μετά το Πάσχα έφευγαν και οι ποιμένες από το Μεγάλο Λιβάδι²⁶, ο πληθυσμός και τα έσοδα μειώνονταν ακόμη περισσότερο. Τον Απρίλιο του 1913, προβάλλοντας λόγους οικονομικής αδυναμίας, ο ιερέας Κωνσταντίνος Τριανταφυλλίδης²⁷ ζήτησε από την Ι. Μητρόπολη Θεσσαλονίκης να μετατεθεί στο Ασβεστοχώρι²⁸. Το αίτημά του έγινε δεκτό. Τον αντικατέστησε ο παπά Λάμπρος Θεολογίδης, αλλά και αυτός κατάφερε να μετατεθεί στο πλουσιότερο Ασβεστοχώρι. Έτσι, το 1918 ο πάρεδρος και οι επίτροποι ζητούσαν από την Ι. Μητρόπολη να διοριστεί ιερέας στο χωριό, διότι η θέση είχε μείνει κενή²⁹. Στο μεταξύ συνέβη κάτι πολύ σπάνιο: Στις 25 Φεβρουαρίου 1917, δηλαδή διαρκούντος του Α' Παγκόσμιου Πολέμου, άγνωστοι έγκλεψαν την καμπάνα της εκκλησίας, η οποία ζύγιζε 55 κλά³⁰.

Αλλά και ο νέος ιερέας Σωτήριος Γεωργίου, που αντικατέστησε τον παπά Λάμπρο, δεν έμεινε πολύ στο χωριό. Μερικές εβδομάδες μετά από την τοποθέτησή του στο Νταούτ Μπαλί, υπέβαλε και εκείνος αίτημα να μετατεθεί σε άλλο χωριό, διότι δεν έβρισκε ξύλα για να ζεστάνει το σπίτι του και την εξοχική οικογένειά του. Απευθύνθηκε στους κατοίκους, αλλά εκείνοι όχι μόνον δεν είχαν να του προμηθεύσουν αλλά ούτε να του πουλήσουν³¹. Δεν ήταν και σε θέση να του δώσουν 30 δραχμές τον μήνα που ζήτησε ως αύξηση για να μπορέσει να μείνει στο χωριό (την εποχή εκείνη το ποσό αυτό ισοδυναμούσε με μισή χρουσή λίρα περίπου). Έτσι, ο ιερέας Σωτήριος, που είχε έρθει από τον Έβρο, με την έγκριση της Μητροπόλεως επέστρεψε τον Νοέμβριο του 1919 στην πατρίδα του³². Φαίνεται ότι στο χωριό του, την Κορνοφωλιά, οι συνθήκες ζωής ήταν καλύτερες από ό,τι στο Νταούτ Μπαλί.

Ο επόμενος ιερέας ήταν ο Χρυσόστομος, ο οποίος είχε ήδη αναλάβει υπηρεσία τον Ιανουάριο του 1920 (συνεπώς διορίστηκε στο χωριό μεταξύ του τέλους Νοεμβρίου 1919 και των αρχών Ιανουαρίου 1920)³³. Αργότερα απαντά με το επίθετο Σιδηρόπουλος. Ο πατέρας του ονομαζόταν Σπυρίδων. Ο ιερέας γεννήθηκε το 1877 στο χωριό που ο ίδιος προσδιόρισε ως *Ωραιόκαστρον Πόντου*. Μιλούσε την ποντιακή διάλεκτο. Χειροτονήθηκε στις 14.5.1907 από τον μητροπολίτη Ροδοπόλεως Λεόντιο. Ως πρεσβύτερος έφερε τον τιμητικό τίτλο του σακελλάριου. Είχε υπηρετήσει στο χωριό του και σε γειτονικά και το 1919 κατέφυγε στην Ελλάδα για να αποφύγει τις διώξεις³⁴.

2.3. Ένας τοπικός θρύλος

Ο θρύλος των «αρσουλάδων» ή «ροσαλάδων³⁵ είναι η μοναδική ισχυρή τοπική παράδοση που επιβιώνει στις αρχές του εικοστού πρώτου αιώνα. Ταυτοποιήθηκε στη διάρκεια της συγκέντρωσης υλικού για την ίδρυση μουσείου στο Ωραιόκαστρο. Ο θρύλος περιλαμβάνει τρία σκέλη: το πρώτο αφορά τη *δράση*, το δεύτερο τον *τόπο* και το τρίτο την *ανάμνηση του γεγονότος*.

Η *δράση* αφορά ομάδες νέων ανδρών, τους «αρσουλάδες» ή «ροσαλάδες», που γυρνούσαν από οικισμό σε οικισμό, χορεύοντας υπό τη συνοδεία των ήχων του ζουρνά και του νταουλιού. Σκοπός των ομάδων των «αρσουλάδων» ήταν να συγκεντρώνουν χρήματα για την ανέγερση ή τη συντήρηση της εκκλησίας. Οι ομάδες αυτές δεν έπρεπε να συναντηθούν. Αν αυτό συνέβαινε, ήταν υποχρεωμένες να συγκρουστούν μέχρι να μείνει μόνον μία. Κατά την αναπαράσταση του εθίμου η σύγκρουση είναι εικονική, παραπέμπει όμως σε κάποια αληθινή μάχη.

Ο *τόπος* αφορά μία συγκεκριμένη τοποθεσία, τα «Μνήματα» ή «Γκορμπίστα» του Παλαιοκαστρου. Πρόκειται για χέρσα έκταση που βρίσκεται περίπου 350 μέτρα δυτικά από τη διασταύρωση της Συμμαχικής Οδού και της οδού Μακεδονικού Αγώνα. Οι κάτοικοι αναφέρουν ότι στο συγκεκριμένο σημείο υπήρχαν μέχρι πρόσφατα μεγάλες λίθινες πλάκες.

Η *ανάμνηση του γεγονότος*: Στον τόπο αυτόν συγκρούστηκαν κάποτε δύο ομάδες. Η μάχη που διαδραματίστηκε ήταν φωνική και οι δυο ομάδες τελικά αλληλοεξοντώθηκαν. Τα πτώματα των νέων ανδρών θάφτηκαν μαζί στο ίδιο σημείο. Από τότε, σύμφωνα με την παράδοση, όποιος περνούσε από την περιοχή την ώρα που ο ήλιος έδνε μπορούσε να διακρίνει τους *ροσαλάδες* να χορεύουν με τα σπαθιά τους.

24 Αναφέρεται σε μεταγενέστερη αχρονολόγητη βεβαίωση με αριθμό πρωτοκόλλου 2093/1930 (ΑΙΜΘ).

25 Μέχρι το 1912 ίσχυε ένα καθιερωμένο τοπικό αυτοδιοίκησης που θυμίζει σε πολλά τον *Καλλικράτη*, σύστημα αυτοδιοίκησης που κωφορείται την ώρα που γράφονται αυτές οι γραμμές. Τα χωριά είχαν παρέδρους και υπάγονταν σε αστικά κέντρα ή κεφαλοχώρια, όπου έδρευαν δήμαρχοι και δημοτικά συμβούλια. βλ. Α. Δρακόπουλος-Στ. Ι. Κουντουριώτης, *Αρχαία περί της οργάνωσης και εξέλιξης των δήμων και κοινοτήτων 1836-1939 και της διοικητικής διαίρεσής τους κατά τους ετών 1919-1939*, τ. Α', Αθήνα 1939, σσ. 1-9.

26 Την πληροφορία αυτή αναφέρει ο Σάββας, ό.π., και μερικά χρόνια αργότερα ο ιερέας Σωτήριος (ΑΙΜΘ, αίτηση του ιερέα προς τον Μητροπολίτη Θεσσαλονίκης, από 14.3.1919).

27 Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι είναι ο ίδιος με εκείνον που συναντήσαμε στην εξέταση του Μητρού Βαπτίσεων.

28 ΑΙΜΘ, αίτηση από 22.4.1913.

29 ΑΙΜΘ, έγγραφο εφοροεπιτρόπων από 4.9.1918. Φέρει στρογγυλή σφραγίδα, η οποία στην περιφέρεια του κύκλου φέρει τη φράση *Βασίλειον της Ελλάδος-Νομαρχία Θεσσαλονίκης*. Στο κέντρο του κύκλου απεικονίζεται το εθνόσημο και κάτω από αυτό αναγράφεται *Χωριόν Λαούτ-Μπαλί*.

30 ΑΙΜΘ, αναφορά των επιτρόπων του ναού προς τον Μητροπολίτη Θεσσαλονίκης από 3.3.1919.

31 ΑΙΜΘ, αίτηση του ιερέα προς τον Μητροπολίτη Θεσσαλονίκης, από 20.12.1918.

32 ΑΙΜΘ, αναφορά του παρέδρου και των επιτρόπων προς τον Μητροπολίτη Θεσσαλονίκης, από 4.3.1919, αίτηση του ιερέα προς τον Μητροπολίτη Θεσσαλονίκης από 14.3.1919, αίτηση του παρέδρου και των επιτρόπων προς τον Μητροπολίτη Θεσσαλονίκης για διορισμό νέου ιερέα, από 20.11.1919.

33 ΑΙΜΘ, έγγραφο του ιερέα από 26.1.1920.

34 Τις πληροφορίες αυτές έδωσε ο ίδιος απαντώντας σε ερωτηματολόγιο που συμπλήρωσε το 1939 (ΑΙΜΘ).

35 [Μαρία Καραστεργίου], «Μύθοι για πρόσωπα 'φαντάσματα'», *Ωραιόκαστρο. Ο Δήμος μας*, τχ. 56 (Ιανουάριος 2010) 56-57. Η ερευνητριά σημειώνει ότι η περιγραφόμενη παράδοση θυμίζει τα «Ρουγκάτσια», έθιμο που επιβιώνει έως σήμερα στην Ημαθία και την Κοζάνη.

Αναβίωση του εθίμου. Ομάδα «αρσουλάδων».

Η ερμηνεία της παράδοσης είναι προβληματική. Καταρχάς, μπορούμε να ξεκινήσουμε από την ερμηνεία των λέξεων Γκορμπίστα και αρσουλάδες. Για τους τουρκόφωνους, πιθανόν η λέξη «αρσουλάς» να ακουγόταν ως παρετυμολογία των τουρκικών λέξεων «arsa» (αρσά=χωράφι, οικόπεδο) ή –ακόμη πιθανότερο– «arşınlamak» (αρσουλμάκ= περπατώ με μεγάλα βήματα). Πράγματι, οι νέοι που αναπαριστούν το έθιμο τρέχουν στα χωράφια. Για τους Βλάχους, το άκουσμα αρσουλάδες παρέπεμπε ίσως στη λέξη «rasoli», που σημαίνει αυτοσχεδιάζω, μια και το έθιμο συνίσταται από μια σειρά αυτοσχεδιασμών. Αλλά οι περισσότεροι από τους παλαιούς κατοίκους του Νταούντ Μπαλί μιλούσαν, όπως και σε πολλά άλλα χωριά γύρω από τη Θεσσαλονίκη, το τοπικό ιδίωμα. Εκεί, συνεπώς, μπορούμε να αναζητήσουμε την ερμηνεία των ξενικών λέξεων Γκορμπίστα και αρσουλάδες. Η λέξη «γροβιτσε» (γρομπιστε) σημαίνει κοιμητήριο. Η λέξη γраснал (ουρασανάλ) σημαίνει πεθαμένος. Οι λίθινες πλάκες παραπέμπουν στην ύπαρξη παλαιού κοιμητηρίου. Όπως προαναφέραμε, υπήρχε εκτεταμένο παλαιό κοιμητήριο έξι στρεμμάτων, έξω από το χωριό, του οποίου η θέση δεν έχει προσδιοριστεί.

Ίσως, λοιπόν, η παράδοση παραπέμπει σε πραγματικά γεγονότα: μια πολύνεκρη μάχη, οι νεκροί της οποίας τάφηκαν επί τόπου, δημιουργώντας έτσι de facto κοιμητήριο. Ο χορός αποτέλεσε μια μορφή εορταστικής ενθύμησης του γεγονότος, προς τιμήν των νεκρών, με έμφαση στην ανδρεία των παλικαριών που σκοτώθηκαν. Η απαγόρευση να συναντηθούν οι ομάδες των χορευτών παραπέμπει στην αγνή ανάμνηση μιας ασυνενοησίας ή παρεξήγησης που έκρινε τη μάχη και οδήγησε σε μεγάλες απώλειες. Όσο για το θέαμα των παλικαριών να μάχονται το απόγευμα, δεν έχει κανείς παρά να ανηφορίσει προς το Παλαιόκαστρο ένα σούρουπο του καλοκαιριού. Ο ήλιος που

χαμηλώνει από τη δύση, μεγαλώνει στο σημείο εκείνο τις σκιές, προσδίδοντας διαστάσεις ενός άλλου κόσμου.

Αν είναι έτσι τα πράγματα, τότε η αξία της παράδοσης γίνεται ακόμη μεγαλύτερη από όσο φαίνεται εκ πρώτης όψεως, διότι η «Γκορμπίστα» –ή γρομπιστε– μας αποκαλύπτει την παλαιότερη θέση κάποιου ξεχασμένου κοιμητηρίου. Αλλά αν πράγματι υπήρχε κοιμητήριο στη «Γκορμπίστα», τότε θα υπήρχε και ναός. Στην περίπτωση αυτήν –και με δεδομένο ότι ο ναός του Αγίου Αθανασίου δεν υπήρχε προ του 1860– διαφορετική πρέπει να ήταν η γεωγραφική διάταξη των οικισμών που αποκαλούμε Νταούντ Μπαλί κατά την οθωμανική περίοδο³⁶. Με αυτό το συμπέρασμα συγκλίνει το γεγονός ότι γεωτρήσεις έγιναν στο βουνό μόλις προς τα μέσα του εικοστού αιώνα, ενώ παλαιότερα η περιοχή υδρευόταν από τον κάμπο, πρόσθετη ένδειξη ότι αυτός κατοικήθηκε πρώτος.

Η παράδοση ότι οι νέοι χόρευαν για να εξοικονομήσουν χρήματα για την ανέγερση εκκλησίας ερμηνεύεται ως εξής: όταν ο συνουικισμός ανασυγκροτήθηκε στα μέσα του 19ου αιώνα, οι χριστιανοί κάτοικοι δε διέθεταν εκκλησία και προσπάθησαν να συγκεντρώσουν χρήματα για να ανεγείρουν. Ο παλαιός ναός στο κοιμητήριο δεν υπήρχε πλέον και ίσως ο οικισμός είχε μεταφερθεί βορειότερα. Μόνο μια μεγάλη καταστροφή, μια πολύνεκρη τραγωδία θα είχε αυτά τα αποτελέσματα. Ίσως γι' αυτό οι μόνες ειδήσεις για το Νταούντ Μπαλί αφορούν εκπατρισμένους και εξισλαμισμένους νέους. Μετά από μια τέτοια καταστροφή, θα χρειάστηκαν μεγάλοι κόποι για να οικοδομηθεί ο ναός, μέχρι ο άγνωστος από άλλες πηγές Μιλτιάδης Μπέλ(λ)ος να συμπληρώσει το ποσό. Οι ηγέτες της νέας κοινότητας που συγκέντρωναν χρήματα θα αφηγούνταν –με τη βοήθεια της προφορικής παράδοσης– πώς σκοτώθηκαν τα παλικάρια και πώς τάφηκαν στη Γκορμπίστα.

36 Βλ. και την παράδοση για τη δωρεά αγρού από τον Λομβάρδο που αναφέρεται προηγουμένως. Πάντως, ο αφηγημένος γέροντας, χωρίς να έχει προσωπική αντίληψη, πιστεύει ότι ο αγρός του Λομβάρδου βρισκόταν γύρω από τη σημερινή εκκλησία. Το ερώτημα θα μείνει ανοικτό μέχρι να βρεθεί γραπτή πηγή που να το απαντήσει ή προκύψουν ανασκαφικά δεδομένα στα Μνήματα.

Χαρτογραφική αποτύπωση των ορίων Νταούντ Μπαλί και Χαρμάνκιοι. Δημοσιεύτηκε από τον Π. Βακουφάκη.

Το Ωραιόκαστρο του Μεσοπολέμου

Το τμήμα αυτό εξετάζει τη γένεση του σύγχρονου Ωραιοκάστρου μέχρι τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο: τη γεωγραφία, τους νεότερους κατοίκους, την εξέλιξη του πληθυσμού, τη διοικητική, την ιδιοκτησιακή και την παραγωγική συγκρότηση του χώρου.

3. Ο τόπος και η γεωγραφία του

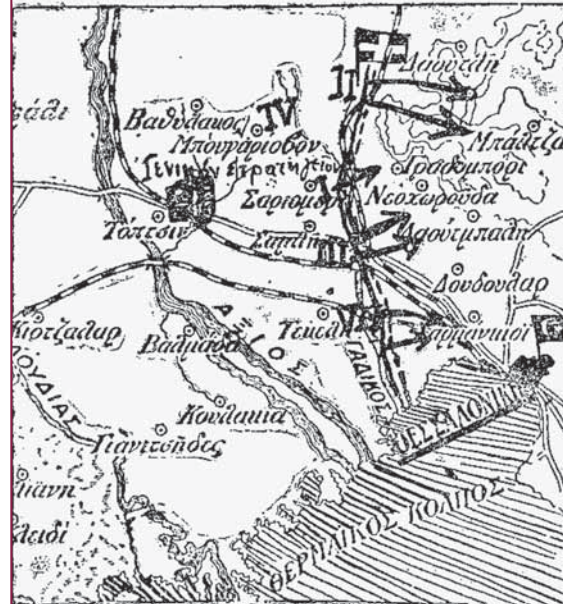
Θα εξετάσουμε τις διαθέσιμες ειδήσεις για τους οικισμούς, τις τοποθεσίες, τους δρόμους, τις βοσκές και άλλες εγκαταστάσεις, που διαμόρφωσαν συνολικά το τοπίο του Ωραιοκάστρου στο πρώτο μισό του εικοστού αιώνα.

3.1. Οικισμοί

Το Ωραιόκαστρο διαμορφώθηκε στην περίοδο του Μεσοπολέμου από τη συνάρθρωση τεσσάρων οικισμών, δύο παλαιών και δύο νέων.

ΝΤΑΟΥΝΤ ΜΠΑΛΙ (ΠΑΛΑΙΟΚΑΣΤΡΟ). Ο παλαιότερος οικισμός, το Νταούντ Μπαλί, ήταν ένα μικρό σύστημα αραίων οικίσκων¹, οι οποίοι στις αρχές του εικοστού αιώνα δεν υπερέβαιναν τους τριάντα ή σαράντα. Πού ακριβώς αναπτυσσόταν αυτό το σύστημα, το οποίο γενικώς ταυτίζεται με το σημερινό Παλαιόκαστρο², δεν είναι τόσο σαφές. Κατά τον ακριβόλογο Πέτρο Παπαγεωργίου, η εκκλησία του Αγίου Αθανασίου βρισκόταν μακριά του συνοικισμού, εν τοις αγροίς³. Άρα, το «σύ-

«Αι θέσεις των ελληνικών μεραρχιών κατά την προίαν της 26ης Οκτωβρίου [1912] οπότε οι κήρυκες του Ταχσίν πασά απεσώθησαν την επίθεσιν διά της αποδοχής όλων των όρων του Έλληνοσ αρχιστρατήγου» («Μακεδονία», φ. 26.10.1926). Η έγκαιρη παράδοση της Θεσσαλονίκης αποσώθηκε τη μετατροπή της περιοχής σε πεδίο μάχης.

στημα» πρέπει να ξεκινούσε σε κάποια απόσταση στα ανατολικά του ναού. Η αραιότητα στην ανάπτυξη των κατοικιών οφειλόταν στην παραγωγική δομή: ο χώρος ήταν καταμετρημένος σε εννέα αγροκτήματα, τα οποία αναπτύσσονταν στις πλαγιές και τους πρόποδες άδενδρης λοφοσειράς. Πάντως, κατά την ίδια πηγή, τα αγροκτήματα βρίσκονταν περίξ του συστήματος, άρα το σύστημα βρισκόταν κατά κάποιο τρόπο στο κέντρο των αγροκτημάτων. Εξάλλου, αφού επρόκειτο για κατοικίες των καλλιεργητών, θα περιμέναμε να ήταν διεσπαρμένες στα εννέα αγροκτήματα, τα οποία απλώνονταν σε χιλιάδες στρέμματα. Στη γεωγραφική αυτή διασπορά οφείλεται και η αραιότητα μεταξύ των κατοικιών. Επίσης θα περιμέναμε, για πρακτικούς λόγους, οι κατοικίες να έχουν οικοδομηθεί σε σημεία που διευκόλυναν την πρόσβαση των κατοίκων στο οδικό δίκτυο. Γι' αυτό και ο Παπαγεωργίου σχημάτισε την εντύπωση ότι οι κατοικίες βρισκόταν στο κέντρο των αγροκτημάτων, αλλά ταυτοχρόνως ότι είχαν αποστάσεις μεταξύ τους. Η κεντρικότητα που χαρακτηρίζει τον συνοικισμό, λοιπόν, δεν ήταν η εκκλησία –για την οποία ρηθώς η πηγή μας διευκρινίζει ότι βρισκόταν σε απόσταση από τις κατοικίες– αλλά το οδικό δίκτυο. Γι' αυτό θα κάνουμε λόγο στην επόμενη παράγραφο.

Το 1918 ο συνοικισμός Νταούντ Μπαλί ενσωματώθηκε στην κοινότητα Νεοχωρούδας⁴. Τον Ιούνιο του 1926 ο συνοικισμός αναγνωρίστηκε ως αυτοτελής κοινότητα και αποσπάστηκε από τη

1 Παπαγεωργίου, ό.π., σ. 191.

2 Τσακαλίδης, ό.π., σ. 52.

3 Παπαγεωργίου, ό.π.

4 ΦΕΚ Α' 152/1918.

Νεοχωρούδα⁵. Τον Οκτώβριο του 1926 η κοινότητα και ο ομώνυμος συνοικισμός μετονομάστηκαν σε Ωραιόκαστρο⁶. Όπως προκύπτει, όμως, από τα αρχεία της Κοινότητας, η λειτουργία της άρχισε μόλις στις 16 Δεκεμβρίου 1928⁷. Δηλαδή, κατά το χρονικό διάστημα Ιουνίου 1926-Δεκεμβρίου 1928 οι συνοικισμοί του Ωραιόκαστρου παρέμειναν στην κοινότητα Νεοχωρούδας. Το 1926 οι κάτοικοι του Ωραιόκαστρου είχαν ψηφίσει στο ελλογικό τμήμα Γραδεμπορίου⁸.

Μετά την έλευση των προσφύγων, στον τύπο απαντά η διατύπωση *Παλαιό Δαούτ Μπαλή* και *Νέο Δαούτ Μπαλή*. Μετά τη μετονομασία του Δαούτ Μπαλή σε Ωραιόκαστρο, απαντά η ονομασία *Παλαιό Ωραιόκαστρο*⁹ –σε αντιδιαστολή προς το *Νέο Ωραιόκαστρο*–, ενώ χαρακτηριστική είναι η διατύπωση *αμφότερα τα Ωραιόκαστρα*¹⁰. Σε χάρτη του 1928 αναγράφονται ξεχωριστά οι οικισμοί *Ωραιόκαστρον (Δαούτ-Μπαλή)* και *Ανω Ωραιόκαστρον*¹¹. Ωστόσο, ο συνοικισμός διατήρησε την παλαιά ονομασία ή έτσι πίστευε η αρμόδια υπηρεσία. Το 1936 με πρωτοβουλία της Γενικής Διοίκησης Μακεδονίας και απόφαση του κοινοτικού συμβουλίου, ο συνοικισμός ονομάστηκε *Παλαιόκαστρο*¹². Το ίδιο έτος, το Παλαιόκαστρο αποσπάστηκε από την Κοινότητα Ωραιόκαστρου και αποτέλεσε ιδιαίτερη κοινότητα, η οποία όμως δε λειτούργησε¹³.

ΑΚ ΜΠΟΥΝΑΡ (ΑΣΠΡΟΒΥΣΗ): Σε απόσταση δύο περίπου χιλιομέτρων βόρεια και ανατολικά από τον ναό του Αγίου Αθανασίου απαντά η τοπωνυμία *Ακ Μπουνάρ*. Η τοπωνυμία αυτή εμφανίζεται στις κτηματικές πηγές στα μέσα του 19ου αιώνα, σύμφωνα με τις οποίες αφορούσε ένα αγρόκτημα και έναν οικισμό με λίγους κατοίκους. Η έκφραση σημαίνει *λευκή βρύση*. Δεν πρέπει όμως να συγχέεται με την επιχώρια τοπωνυμία *Ασπη Βρύση*, η οποία ανήκε σε νοτιότερη τοποθεσία¹⁴. Στην *Ασπη Βρύση* υπήρχε πηγή, με το νερό της οποίας στα πρώτα χρόνια γινόταν η υδροδότηση του συνοικισμού¹⁵.

Όπως προαναφέρθηκε¹⁶, ο ιστορικός –και στρατηγός– Νικηφόρος Βρυέννιος (1062-1137) διηγείται ότι, κατά τα γεγονότα του έτους 1079, ο στασιαστής *Βασιλάκης*, που ήθελε να φύγει προς τα δυτικά, *εξήγει της πόλεως [της Θεσσαλονίκης]. Καταλιπών δε την ευθείαν οδόν* [που συνέδεε τη Θεσσαλονίκη με τον Αξιό] *ίν' ούτω λάθη τον μικρού δειν αλάθητον* [για να

αποφύγει τον Αλέξιο Κομνηνό] *διά της λεγομένης Λητής διελθών, επί προς τον ποταμόν γέγονεν, ον Γαλικόν καλούσι εγχώριοι, διαπεράσας τούτον εγγύς που του φρουρίου του Αετού καλουμένου, και τον εκείσε υπερθάς αύλακα, εχώρει διά της πεδιάδος*¹⁷. Ο Βασιλάκης δεν έφυγε από τη Θεσσαλονίκη από την προκάτοχο της οδού Μοναστηρίου, για να αποφύγει τους δώκτες του. Ακολούθησε κάποιον άλλο δρόμο. Πέρασε από τη *λεγομένη Λητή*, με κατεύθυνση τον ποταμό Γαλλικό, τον οποίο διέσχισε κοντά σε κάποιο φρούριο που ονομαζόταν Αετός. Η θέση της βυζαντινής Λητής –που είχε καταστραφεί– ήταν πλέον άγνωστη (γι' αυτό ο Βρυέννιος γράφει: *της λεγομένης Λητής*). Σχολιάζοντας το χωρίο αυτό ο Tafel, κορυφαίος γνώστης της τοπογραφίας της Θεσσαλονίκης (1839), τοποθετεί το σημείο από το οποίο διάβηκε ο Βασιλάκης στην τοποθεσία *Ακ Μπουνάρ*, η οποία –όπως σημειώνει– *απέχει δύο λεύγες*¹⁸ *από τη Θεσσαλονίκη και μία λεύγα από τον Γαλλικό*¹⁹. Η ταύτιση του Tafel είναι σωστή. Ο Βασιλάκης πέρασε από την τοποθεσία *Ακ Μπουνάρ* και όχι από το Δερβένι, διότι στη δεύτερη περίπτωση θα έκανε έναν άχρηστο κύκλο. Έτσι, σε απόσταση τεσσάρων χιλιομέτρων από την *Ακ Μπουνάρ*, στο ύψος της κοίτης του Γαλλικού, θα πρέπει να αναζητηθεί κάποιο κάστρο που ονομαζόταν Αετός. Αλλά, όπως και αν ερμηνευτεί το χωρίο, η εξήγηση που δίνει ο Tafel στην πληροφορία του Βρυέννιου δείχνει ότι ο δρόμος μέσω *Ακ Μπουνάρ* ήταν πολύ παλαιός και ότι ο διαπρεπής σοφός –που έγραφε στην τρίτη δεκαετία του 19ου αιώνα– τον γνώριζε.

Από την τοποθεσία *Ακ Μπουνάρ* πέρασε και ο Ν. Σχινάς, ακολουθώντας ίσως τον ίδιο δρόμο με τον Βασιλάκη. Ξεκίνησε από τη βόρεια πύλη της Θεσσαλονίκης Γενί Καπού (στη διασταύρωση των σημερινών οδών Αγίου Δημητρίου και Λαγκαδά), πέρασε μέσα από κήπους, καφενεία και χάνια, με κατεύθυνση προς Βορρά, διέσχισε σχεδόν ακαλλιέρηγο έδαφος και κατέληξε στον οικισμό *Ακ Μπουνάρ*. Αυτός βρισκόταν πάνω σε γήλοφο και κατοικούνταν από 15 χριστιανικές οικογένειες. Η φύση τον είχε προικίσει με *καλλίστην πηγήν ύδατος*²⁰.

Παρά τη μικρή απόστασή του από τον συνοικισμό Νταούτ Μπαλί/Ωραιόκαστρου, ο συνοικισμός *Ακ Μπουνάρ* υπήχθη το 1918 στην κοινότητα Μπάλτζας (Μελισσοχωρίου), στον ναό

5 Βλ. εισήγηση της αρμόδιας επιτροπής στην εφημερίδα *Μακεδονία*, φ. 14.5.1926. Η αναγνώριση έγινε με Διάταγμα χρονολογίας 16 Ιουνίου 1926, το οποίο δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ Α' 217/30.6.1926.

6 ΦΕΚ Α' 346/4.10.1926. προαναγγέλθηκε στη *Μακεδονία*, φ. 25.2.1926.

7 Πρακτικά Κοινοτικού Συμβουλίου, συνεδρίαση 1.6.1939.

8 *Μακεδονία*, φ. 20.10.1926, σ. 2.

9 Πρακτικά Κοινοτικού Συμβουλίου Ωραιόκαστρου Βιβλίο Α' 1929-1934 [εφεξής Πρακτικά ΚΣ1], συνεδρίαση 24.4.1932.

10 *Μακεδονία*, φ. 14.4.1930.

11 Ανδρέας Δελιγιάννης, Δημήτρης Παπαδημητρίου, «Από την ιστορία των οιδιροδρόμων της Θεσσαλονίκης», *Θεσσαλονίκη* 1 (1985), 665 (στρατιωτικός χάρτης).

12 Ο πρόεδρος εισαφέρει προς το κοινοτικό συμβούλιο το υπ' αριθμ. 57089 έγγραφο της Γενικής Διοικήσεως δι' ου διατάσσει την μετονομασία του συνοικισμού *Δαούτ Μπαλή* καθόσον είναι ξενόφωνος, κατόπιν ομοφώνου γνώμης των κατοίκων του εν λόγω συνοικισμού, και προτείνει όπως μετονομασθή *Παλαιόκαστρον* εφ' όσον εις τούτο συγκαταένουν οι κάτοικοι του ειρημένου συνοικισμού. Η εισήγηση εγκρίθηκε παμφωνώς. Πρακτικά Κοινοτικού Συμβουλίου, Βιβλίο Β', 1936-1938, [εφεξής Πρακτικά ΚΣ2], συνεδρίαση 7.6.1936.

13 ΦΕΚ Α' 304/27.7.1936. Α. Δρακιάκης – Σ. Κούνδουρος, *Αρχαία περί της συστάσεως και εξελίξεως των Δήμων και Κοινοτήτων 1836-1939 και της διοικητικής διαιρέσεως του κράτους*, τ. Α', Αθήνα 1939, σ. 439. Περβ. Τσακαλίδης, ό.π., 143.

14 Βλ. Τσακαλίδης, ό.π., σ. 102: *δυτικά του συνοικισμού της Ασπιδόβρυσης*, στη θέση *Ασπη Βρύση*.

15 Τσακαλίδης, ό.π.

16 Ευτέστη Μαυρή, «Παλαοχριστιανικές και βυζαντινές αρχαιότητες στο Παλαιόκαστρο», στον παρόντα τόμο.

17 Nicephori Bryennii, *Comentarii, recognovit Augustus Meineke*, Bonnae 1836, σ. 149. T. H. L. F. Tafel, *De Thessalonica eiusque agro dissertatio geographica*, Berlin 1839, σ. 284.

18 Μία λεύγα είναι ίση με τέσσερα χιλιόμετρα.

19 Tafel, ό.π.

20 Ν. Σχινάς, ό.π., σ. 365.

της οποίας ψήφισαν οι κάτοικοί του²¹. Η υπαγωγή αυτή διατηρήθηκε μέχρι το 1981, οπότε και ο συνοικισμός ενσωματώθηκε στην Κοινότητα Ωραιοκάστρου²². Το 1926 μετονομάστηκε σε *Λευκή Πηγή*²³. Τον Οκτώβριο του ίδιου έτους δόθηκε η ονομασία *Ασπρόβρυση*, η οποία και καθιερώθηκε. Ωστόσο, στις ανακοινώσεις της Διεύθυνσης Ανταλλαξίμων διατηρήθηκε το παλαιό όνομα *Ακ Μπουνάρι*. Η ονομασία παρεφθάρη σε *Ακ Πουνάρι* και έτσι απαντά στα πρακτικά της Κοινότητας.

Η περιοχή *Ακ Μπουνάρι* ήταν βραχώδης και χρησίμευε ως βοσκή. Υπήρχαν τουλάχιστον τρεις διαφορετικοί βοσκότοποι στην περιοχή, οι οποίοι συχνά δε διαφοροποιούνται στις πηγές. Σε γενικές γραμμές, ένας βοσκότοπος ελεγχόταν από τη Διεύθυνση Ανταλλαξίμων και νοικιαζόταν (μέχρι την εκποίησή της) σε κτηνοτρόφους, ένας άλλος βοσκότοπος ελεγχόταν από την Κοινότητα και παραχωρήθηκε στον αστικό συνοικισμό για την ανέγερση επαύλειων και ένα τρίτο τμήμα ελεγχόταν από τη Διεύθυνση Εποικισμού και παραχωρήθηκε στην Κοινότητα ως βοσκή.

ΩΡΑΙΟΚΑΣΤΡΟ: Οι πρόσφυγες από τον Πόντο και τον Καύκασο εγκαταστάθηκαν σταδιακά από το 1921 ως το 1924. Ορισμένοι στεγάστηκαν σε οικοδομήματα εγκαταλειμμένων από μουσουλμάνους ιδιοκτήτες αγροκτημάτων και άλλοι σε πρόχειρες κατοικίες²⁴. Σύμφωνα με την παράδοση, το μεγαλύτερο μέρος της έκτασης όπου απλώνεται το σύγχρονο Ωραιοκάστρο ήταν καλυμμένο με πουρνάρια και γόρτο. Το 1923 η Διεύθυνση Εποικισμού βοήθησε στην οικοδόμηση των πρώτων σπιτιών²⁵. Κατά τον Α. Τσακαλίδη, επίκεντρο του νέου οικισμού ήταν η τοποθεσία *Κρουονέρι*²⁶. Οπωσδήποτε, το 1925 υπήρχε σε εξέλιξη σχέδιο της Διεύθυνσης Εποικισμού για την ανέγερση προσφυγικού συνοικισμού. Τον Απρίλιο του έτους εκείνου, μάλιστα, ανακοινώθηκε ότι επρόκειτο να εγκαινιαστεί ο *νέος συνοικισμός Νταούντ Μπαλί*²⁷, χωρίς όμως να προκύπτει από τον τύπο ότι ο εγκαινιασμός πραγματοποιήθηκε. Όπως προκύπτει από μεταγενέστερες ειδήσεις που αφορούν την υδροδότηση του νέου συνοικισμού (βλ. πιο κάτω), οι κατοικίες των προσφύγων απείχαν πολύ μεταξύ τους, αφού υπήρχαν γειτονιές που βρίσκονταν σε μεγάλη απόσταση από τις βρύσες. Το 1929 ήταν γνωστή η τοποθεσία στην οποία θα γινόταν η πλατεία του συνοικισμού, ο εξωραϊσμός της οποίας έγινε το 1937²⁸. Στην περιοχή κατοικίας των προσφύγων υπήρχαν ιδιόκτητα κτίσματα, ένα από τα οποία νοίκιαζε η Κοινότητα για τα γραφεία της. Το

1932 ο συντάκτης του εμπορικού οδηγού της Θεσσαλονίκης εντυπωσιάστηκε από τον τρόπο δόμησης της Κοινότητας: *Αι εις την αρκετά εκτεταμένην περιοχὴν της κοινότητος κτισθεῖσαι οικίαι περιβάλλονται εκάστη κεχωρισμένως διά κήπου ἢ αγρού, εκτάσεως 1.500 τετραγωνικῶν μέτρων*²⁹. Ήδη το Ωραιοκάστρο είχε λάβει τη μορφή με την οποία το γνώρισε η πρώτη μεταπολεμική γενιά.

ΑΣΤΙΚΟΣ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΣ: Η ιδιαιτερότητα του Ωραιοκάστρου είναι ότι ο ίδιος ο προσφυγικός συνοικισμός μεθόδευσε τη δημιουργία ενός αστικού συνοικισμού, για την αριβεία ενός οικισμού για *αστικές οικογένειες εξεπιστημένων*. Η πρόταση προήλθε από τον πρόεδρο της Κοινότητας Τομπάζη (στη συνεδρίαση του Κοινοτικού Συμβουλίου στις 19 Οκτωβρίου 1930) και έγινε αμέσως αποδεκτή παμψηφεί από τα μέλη του³⁰. Ύστερα από οκτώ μήνες η απόφαση του συμβουλίου εγκρίθηκε από τη Γενική Διεύθυνση Εποικισμού, η οποία παραχώρησε στην κυριότητα της Κοινότητας έκταση 51 στρεμμάτων για την ανέγερση αστικού συνοικισμού³¹. Η αντιπαραβολή των προσώπων που ζήτησαν να λάβουν οικόπεδο σε αυτόν τον οικισμό³² με εκείνα που φαίνεται ότι έλαβαν τελικώς³³ δείχνει ότι ο σχετικός κατάλογος τροποποιήθηκε αρκετές φορές, ίσως διότι μεταβλήθηκαν στο μεταξύ και οι όροι παραχώρησης (βλ. πιο κάτω). Ελάχιστοι από εκείνους που υπέβαλαν αρχικώς αίτηση παρέμειναν στον οικισμό. Αντικαταστάθηκαν όμως από άλλους και τελικά ο αριθμός των οικογενειών που έλαβαν οικόπεδο ήταν διπλάσιος από εκείνον που προγραμματίστηκε αρχικά (15 οικογένειες). Το 1932 τα οικόπεδα είχαν παραχωρηθεί, αλλά η ανέγερση κατοικιών δεν είχε ακόμη αρχίσει³⁴. Το 1938 πολλές κατοικίες είχαν ήδη ανεγερθεί. Η Κοινότητα παραχώρησε 60 στρέμματα στη βραχώδη έκταση της κοινοτικής βοσκής *Ακ Μπουνάρι*, η οποία παραχωρήθηκε στην Κοινότητα ύστερα από απαλλοτρίωση, καθώς και στη θέση *Απτούλα τεπέ και λόφος εκκλησίας*, που χαρακτηρίστηκε επίσης ως βοσκή³⁵.

3.2. Τοποθεσίες

Το κυριότερο τοπογραφικό στοιχείο της κτηματικής περιοχής Ωραιοκάστρου ήταν το *Αγρόκτημα Ωραιοκάστρου*, το οποίο καταμετρήθηκε το 1930 από τη Διεύθυνση Εποικισμού³⁶ και στη συνέχεια διανεμήθηκε στους δικαιούχους (βλ. πιο κάτω).

Σε απόσταση 800 μέτρων νοτιοδυτικά από την εκκλησία του

21 Α. Δρακάκης-Σ. Κούνδουρος, ό.π., σ. 438. *Μακεδονία*, φ. 3.10.1920, σ. 1, και 20.10.1926, σ. 2. Πάντως, ο συνοικισμός *Ακ Μπουνάρι* δεν αναφέρεται μεταξύ των κοινοτήτων που ψήφισαν στις οθωμανικές εκλογές του 1912.

22 Τσακαλίδης, ό.π., σ. 139.

23 *Μακεδονία*, φ. 25.2.1926, σ. 1. Με την ίδια απόφαση, που δεν εφαρμόστηκε, το Γραβεμπόρι μετονομάστηκε σε Νικόπολη, η Καπουτζίδα σε Προπόλαια και το Ασιαλάι σε Ίμερα.

24 Τσακαλίδης, ό.π., σσ. 52-53.

25 Αντόθι, σ. 65.

26 Αντόθι, σ. 102.

27 *Μακεδονία*, 14.4.1925, σ. 3.

28 Οπότε κατασκευάστηκε και πίδακας. Πρακτικά ΚΣ2, συνεδρίαση 21.2.1937, απόφ. 9.

29 *Μέγας Οδηγός*, ό.π.

30 Πρακτικά ΚΣ1, συνεδρίαση 19.10.1930.

31 Πρακτικά ΚΣ1, συνεδρίαση 28.6.1931.

32 Πρακτικά ΚΣ1, συνεδριάσεις 28.6.1931, 19.7.1931, 27.12.1931, 28.2.1932, 12.6.1932. Η τελευταία αφορά αίτηση του Λεωνίδα Ιασιωνίδη

33 Τσακαλίδης, σσ. 104-105.

34 *Μέγας Οδηγός*, ό.π.

35 Απόφαση 38/31.7.1938, λυτό φύλλο. Όταν παραχωρήθηκαν οι εκτάσεις αυτές βρίσκονταν εκτός ορίου του συνοικισμού, γι' αυτό και η παραχώρησή τους έπασχε νομικά. Η εν λόγω απόφαση συνιστά αίτηση της Κοινότητας να συμπεριληφθούν οι εκτάσεις βοσκή *Ακ Μπουνάρι* και *Απτούλα* [Αμντουλλάχ] τεπέ και λόφος εκκλησίας στα όρια του συνοικισμού.

Γαλλικός χάρτης του 1915. Εντοπίζονται οι περιοχές Αράπη Βρούση, Αραπποιανά, Ακμπουνά, η τούμπα του Ντούντουλαρ και –κυρίως– το οδικό δίκτυο που διέσχισε την περιοχή. Δημοσιεύτηκε από τους Δεληγιάννη-Παπαδημητρίου.

Αγίου Αθανασίου Παλαιοκάστρου, σε υψόμετρο περίπου 200 μέτρων, εντοπίστηκε από τον αρχαιολόγο Leon Rey (1917)³⁷ η επονομαζόμενη *Τούμπα του Νταούντ Μπαλί*. Διακρίνεται στον δορυφορικό χάρτη του Google με συντεταγμένες 40,7188 και 22,9183. Σε απόσταση 1.100 μέτρων βορειοανατολικά από την τούμπα αυτή, σε υψόμετρο 190 μέτρων, βρίσκεται η επονομαζόμενη *Τούμπα του Ακ Μπουνά* (ονομάστηκε έτσι επειδή βρισκόταν στον δρόμο προς τη βορειότερη θέση Ακ Μπουνά). Οι συντεταγμένες του δορυφορικού χάρτη είναι 40,7238 και 22,9315. Οι τοποθεσίες των δύο διασχιζόμενων τύμβων μας διευκολύνουν να συγκρίνουμε σημειριούς και παλαιούς χάρτες και να αναγνωρίζουμε τη θέση των παλαιών δρόμων και άλλων τοποθεσιών.

Η κτηματική περιοχή του Νταούντ Μπαλί συνόρευε με την κτηματική περιοχή Χαρμάνιοι³⁸, σύμφωνα το οθωμανικό κτηματολόγιο της περιοχής, καθώς και με την αντίστοιχη του Ντούντουλαρ. Χρήσιμη είναι συνεπώς και η θέση των λεγόμενων *τύμβων Ντούντουλαρ*, που σημειώνονται στον χάρτη του Rey αλλά και σε συμμαχικό χάρτη του 1915³⁹. Η θέση των τύμβων αυτών (40,4212 - 22,5332) απέχει από το Νταούντ Μπαλί 2,5 χιλιόμετρα, ακριβώς όπως υπολόγισε ο Rey.

Τα κτήματα του Νταούντ Μπαλί που συνόρευαν με τα χωράφια του Χαρμάνιοι βρίσκονταν στην τοποθεσία *Οβάτς* (οβά = πεδιάδα), περίπου ένα χιλιόμετρο βόρεια από το χωριό Χαρμάνιοι (βλ. πιο κάτω). Στη δυτική πλευρά της κτηματικής περιοχής του Χαρμάνιοι έφταναν δύο χείμαρροι, οι κοίτες των οποίων εξακολουθούν να διακρίνονται στις δορυφορικές φωτογραφίες:

α/ Ο δυτικός χείμαρρος ήταν το φυσικό γεωγραφικό όριο μεταξύ του Χαρμάνιοι και του Ντούντουλαρ. Ο χείμαρρος αυτός πρέπει να ονομαζόταν *Αζμάκ* (= που πλημμυρίζει). Η κοίτη του εξακολουθεί να διατρέχει τον ανατολικό φράκτη των εγκαταστάσεων της ΕΚΟ. Ο Αζμάκ έφτανε μέχρι την περιοχή *Καρά Τοπράκ*, που βρισκόταν νότια από την Ακ Μπουνά. (Αν και η *Καρά Τοπράκ* βρίσκεται πολύ κοντύτερα στο Ωραιοκάστρο παρά στα Διαβατά, ωστόσο υπαγόταν στην κτηματική περιοχή

του Χαρμάνιοι, ένδειξη ότι τα κτηματικά βιβλία του τελευταίου ήταν παλαιότερα από του Νταούντ Μπαλί)⁴⁰.

β/ Ο δεύτερος χείμαρρος που έφραγε ανατολικά του Αζμάκ ονομαζόταν *Καλαϊτζή Ντερέ* (= χείμαρρος του καλαϊτζή). Αυτός διέτρεχε και ονοματοδοτούσε ολόκληρη την περιοχή, από τα όρια του Ντούντουλαρ μέχρι τα όρια του Νταούντ Μπαλί.

Κοινοτική απόφαση του 1936 αναφέρει τους παρακάτω χείμαρρους, που σχηματίζουν στάσιμα νερά⁴¹.

(α) *Αζμάκ* (βλ. πιο πάνω).

(β) *Λατομείον*. Βρισκόταν δίπλα στο λατομείο της Μαύρης Πέτρας, κοντά στην Ακ Μπουνά.

(γ) *Αράπ Τσινάρ*. Βρισκόταν στα ανατολικά του Ωραιοκάστρου (βλ. πιο κάτω).

(δ) *Ρέμα Σερίφ*. Προφανώς ξεκινούσε από την ταυτόνημη πηγή, όπου στη δεκαετία του 1950 η Κοινότητα Ωραιοκάστρου δημιούργησε υδραγωγείο.

Άλλες τοποθεσίες που αναφέρονται σε πηγές του εικοστού αιώνα και σχηματίζουν την τοπογραφία του Ωραιοκάστρου είναι οι εξής:

– *Κουκούλ τεπέ* [μπορεί να αποδοθεί ως: ο λόφος που έχα σχήμα καλύπτρας], βορείως του Ωραιοκάστρου⁴². Είναι ο υψηλός λόφος πάνω από το Ωραιοκάστρο (*λόφος άνωθεν χωριού*), ο οποίος αναδασώθηκε το 1930⁴³. Το δάσος ήταν 2.000 στρέμματα⁴⁴. Το 1908 ο λόφος ήταν *άδενδρος*⁴⁵.

– *Σεβρί ταγ ή Σεβρί τεπέ*, λόφος πάνω από το Παλαιόκαστρο, που διακρίνεται σαφώς από τον Κουκούλ τεπέ⁴⁶.

– *Κουρού τεπέ* [= ξερός λόφος], τοποθεσία βορείως του σημερινού συνοικισμού *Γαλήνης*⁴⁷.

36 Πρακτικά ΚΣ1, συνεδρίαση 31.8.1930.

37 Léon Rey, «Plaine de Salonique», *Bulletin de correspondance hellénique*, Année 1917, Volume 41, Numéro 1, σσ. 90-112.

38 Περίληψη Βασιουφάκης, *Ελευθέρια-Ν. Κορδέλιό, «Πατριδες» τότε και τώρα*, Θεσσαλονίκη 1997, σσ. 141-230, όπου και μετάφραση από τον Α. Ιορδάνογλου των υπ' αριθ. 3457-4024 εγγραφών του βιβλίου 882/1 Βασικού Φορολογικού (Esas), έτους 1323 Εγείρας (1907) Χαρμάνιοι, το οποίο φυλάσσεται στο Ιστορικό Αρχείο Μακεδονίας. Τα Esas ήταν φορολογικά βιβλία, στα οποία καταχωρίζονταν τα κτήματα ένα προς ένα. Η καταγραφή που δημοσιεύεται παραπάνω έγινε το 1906 και άρχισε να χρησιμοποιείται για τη φορολογία τον επόμενο χρόνο. Βλ. Βασιλές Δημητριάδης, *Τοπογραφία της Θεσσαλονίκης κατά την εποχή της Τουρκοκρατίας 1430-1912*, Θεσσαλονίκη 1983, σ. 10. Ανασύνταξη του υλικού που δημοσιεύει ο Βασιουφάκης προκειμένου να ταυτοποιηθεί γεωγραφικά βλ. στο Ευάγγελος Χειμάγιου, *Οι Αμειλόητοι έχουν ιστορία*, Θεσσαλονίκη 1998, σσ. 192-201.

39 Δεληγιάννης, Παπαδημητρίου, *Από την ιστορία των αιδηροδρόμων Θεσσαλονίκης*, ό.π.

40 Το οθωμανικό κτηματολόγιο του Νταούντ Μπαλί διασώζεται στο Ιστορικό Αρχείο Μακεδονίας. Η μετάφραση και ο επιστημονικός σχολιασμός του θα φωτίσουν πολλά ερωτήματα που γείρει η μελέτη της τοπογραφίας της περιοχής.

41 Πρακτικά ΚΣ2, συνεδρίαση 9.8.1936.

42 Πρακτικά ΚΣ1, συνεδρίαση 1.6.1929.

43 *Μακεδονία*, φ. 21.2.1930.

44 Πρακτικά ΚΣ1, συνεδρίαση 11.5.1930.

45 Παπαγεωργίου, ό.π.

46 Αυτόθ.

47 Τσακαλίδης, ό.π., σ. 139.

Πίνακας 7. Κατάλογος τοπωνυμίων του κτηματικού βιβλίου Χαριμόνιοι, βάλ

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΚΤΗΜΑ	ΑΝΑΤΟΛΙΚΑ	ΔΥΤΙΚΑ	ΒΟΡΕΙΑ	ΝΟΤΙΑ
ΓΙΟΥΒΑΡΛΑΚ	3740		ΔΡΟΜΟΣ ΝΤΑΒΕΡΜΠΑΛΗ		ΔΡΟΜΟΣ ΝΤΑΒΕΡΜΠΑΛΗ
ΓΙΟΥΒΑΡΛΑΚ	3736	ΔΡΟΜΟΣ ΦΡΑΓΜΑΤΟΣ ΜΠΕΝΤ		ΒΑΚΟΥΦΙ ΜΕΒΛΕΧΑΝΕ	ΔΡΟΜΟΣ ΝΤΑΒΕΡΜΠΑΛΗ
ΓΙΟΥΒΑΡΛΑΚ	3737	ΔΡΟΜΟΣ ΦΡΑΓΜΑΤΟΣ ΜΠΕΝΤ			
ΓΙΟΥΒΑΡΛΑΚ	3738			ΡΥΑΚΙ	ΔΡΟΜΟΣ ΝΤΑΒΕΡΜΠΑΛΗ
ΓΙΟΥΒΑΡΛΑΚ	3739	ΔΡΟΜΟΣ ΦΡΑΓΜΑΤΟΣ ΜΠΕΝΤ		ΡΥΑΚΙ ΑΖΜΑΚ	
ΓΙΟΥΒΑΡΛΑΚ	3741			ΡΥΑΚΙ	ΔΡΟΜΟΣ ΝΤΑΒΕΡΜΠΑΛΗ
ΓΙΟΥΒΑΡΛΑΚ	3742			ΡΥΑΚΙ	ΔΡΟΜΟΣ ΝΤΑΒΕΡΜΠΑΛΗ
ΓΙΟΥΒΑΡΛΑΚ	3743				ΔΡΟΜΟΣ ΝΤΑΒΕΡΜΠΑΛΗ
ΓΙΟΥΒΑΡΛΑΚ	3746				ΔΡΟΜΟΣ ΝΤΑΟΥΤΜΠΑΛΗ
ΓΙΟΥΒΑΡΛΑΚ	3747	ΔΡΟΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ			
ΓΙΟΥΒΑΡΛΑΚ	3748	ΔΡΟΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ			
ΓΙΟΥΒΑΡΛΑΚ	3750	ΔΡΟΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ			
ΓΙΟΥΒΑΡΛΑΚ	3751	ΔΡΟΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ			
ΓΙΟΥΒΑΡΛΑΚ	3753	ΔΡΟΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ			
ΓΙΟΥΒΑΡΛΑΚ	3754	ΔΡΟΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ			
ΓΙΟΥΒΑΡΛΑΚ	3757				ΔΡΟΜΟΣ ΓΕΝΗΚΙΟΙ
ΓΙΟΥΒΑΡΛΑΚ	3758				ΔΡΟΜΟΣ ΓΕΝΗΚΙΟΙ
ΓΚΕΡΕΝ	3637	ΔΡΟΜΟΣ ΝΤΑΒΟΥΤΜΠΑΛΗ	ΔΡΟΜΟΣ ΓΕΝΗΚΙΟΙ	ΔΡΟΜΟΣ ΚΑΡΑΧΟΥΣΕΙΝ	
ΓΚΕΡΕΝ	3638	ΔΡΟΜΟΣ ΝΤΑΒΟΥΤΜΠΑΛΗ	ΔΡΟΜΟΣ ΓΕΝΗΚΙΟΙ		
ΓΚΕΡΕΝ	3639	ΔΡΟΜΟΣ ΝΤΑΒΟΥΤΜΠΑΛΗ	ΔΡΟΜΟΣ ΓΕΝΗΚΙΟΙ		ΡΕΜΑ
ΓΚΕΡΕΝ	3640	ΔΡΟΜΟΣ ΓΕΝΗΚΙΟΙ			
ΓΚΕΡΕΝ	3641		ΔΡΟΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ		ΡΕΜΑ
ΓΚΕΡΕΝ	3642		ΔΡΟΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΔΡΟΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	
ΓΚΕΡΕΝ	3643		ΔΡΟΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ		ΔΡΟΜΟΣ ΓΕΝΗΚΙΟΙ
ΓΚΕΡΕΝ	3644			ΔΡΟΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	
ΓΚΕΡΕΝ	3645		ΔΡΟΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ		
ΓΚΕΡΕΝ	3646		ΔΡΟΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΔΡΟΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	
ΓΥΡΩ	3938		ΔΡΟΜΟΣ ΤΟΥΜΠΑΣ	ΔΡΟΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΣΙΑΗΡΟΔΡΟΜΟΣ ΚΩΝ/ΛΕΩΣ
ΓΥΡΩ	3939	ΣΙΑΗΡΟΔΡΟΜΟΣ ΚΩΝ/ΛΕΩΣ			ΣΙΑΗΡΟΔΡΟΜΟΣ ΚΩΝ/ΛΕΩΣ
ΓΥΡΩ	3941		ΔΡΟΜΟΣ ΤΟΥΜΠΑΣ		
ΓΥΡΩ	3942		ΔΡΟΜΟΣ ΤΟΥΜΠΑΣ		
ΓΥΡΩ	3943		ΔΡΟΜΟΣ ΤΟΥΜΠΑΣ	ΔΡΟΜΟΣ ΚΑΛΚΗΣ	
ΓΥΡΩ	3944		ΔΡΟΜΟΣ ΤΟΥΜΠΑΣ	ΔΡΟΜΟΣ ΚΑΛΚΗΣ	Σ.Σ.Κ.
ΓΥΡΩ	3945				Σ.Σ.Κ.
ΓΥΡΩ	3946		Σ.Σ.Κ.		Σ.Σ.Κ.
ΓΥΡΩ	3947		Σ.Σ.Κ.		Σ.Σ.Κ.
ΓΥΡΩ	3948			Σ.Σ.Κ.	Σ.Σ.Κ.
ΓΥΡΩ	3949	ΚΗΠΟΣ ΤΕΚΕ			Σ.Σ.Κ.
ΓΥΡΩ	3950	ΚΗΠΟΣ ΤΕΚΕ			
ΓΥΡΩ	3954			ΔΡΟΜΟΣ ΚΑΛΚΗΣ	
ΓΥΡΩ	3955			ΔΡΟΜΟΣ ΚΑΛΚΗΣ	
ΓΥΡΩ	3956			ΔΡΟΜΟΣ ΚΑΛΚΗΣ	
ΓΥΡΩ	3957	ΚΗΠΟΣ ΤΕΚΕ			ΥΠΟΛΟΙΠΑ ΤΕΚΕ
ΖΕΙΤΕΝΑΙΚ ΑΖΜΑΚ	3919	ΔΡΟΜΟΣ ΚΑΛΚΗΣ		ΔΡΟΜΟΣ ΙΝΤΖΕ	ΠΑΛΑΙΟ ΡΥΑΚΙ
ΖΕΙΤΕΝΑΙΚ ΑΖΜΑΚ	3920	ΔΡΟΜΟΣ ΚΑΛΚΗΣ	ΡΥΑΚΙ ΑΖΜΑΚ		ΔΡΟΜΟΣ ΙΝΤΖΕ
ΖΕΙΤΕΝΑΙΚ ΑΖΜΑΚ	3921	ΔΡΟΜΟΣ ΚΑΛΚΗΣ	ΡΥΑΚΙ ΑΖΜΑΚ		
ΖΕΙΤΕΝΑΙΚ ΑΖΜΑΚ	3922	ΔΡΟΜΟΣ ΚΑΛΚΗΣ	ΡΥΑΚΙ ΑΖΜΑΚ		
ΖΕΙΤΕΝΑΙΚ ΑΖΜΑΚ	3923	ΔΡΟΜΟΣ ΚΑΛΚΗΣ	ΡΥΑΚΙ ΑΖΜΑΚ		
ΖΕΙΤΕΝΑΙΚ ΑΖΜΑΚ	3924	ΔΡΟΜΟΣ ΚΑΛΚΗΣ	ΡΥΑΚΙ ΑΖΜΑΚ		
ΖΕΙΤΕΝΑΙΚ ΑΖΜΑΚ	3925	ΡΥΑΚΙ ΑΖΜΑΚ			
ΖΕΙΤΕΝΑΙΚ ΑΖΜΑΚ	3928	ΡΥΑΚΙ ΑΖΜΑΚ			ΔΡΟΜΟΣ ΙΝΤΖΕ
ΖΕΙΤΕΝΑΙΚ ΑΖΜΑΚ	3929				ΔΡΟΜΟΣ ΙΝΤΖΕ
ΚΑΛΑΙΤΖΗ ΝΤΕΡΕΣΙ	3792				ΔΡΟΜΟΣ ΝΤΟΥΝΤΟΥΛΑΡ
ΚΑΛΑΙΤΖΗ ΝΤΕΡΕΣΙ	3793				ΔΡΟΜΟΣ ΝΤΟΥΝΤΟΥΛΑΡ
ΚΑΛΑΙΤΖΗ ΝΤΕΡΕΣΙ	3802	ΔΡΟΜΟΣ ΓΕΝΗΚΙΟΙ			
ΚΑΛΑΙΤΖΗ ΝΤΕΡΕΣΙ	3803	ΔΡΟΜΟΣ ΓΕΝΗΚΙΟΙ			
ΚΑΛΑΙΤΖΗ ΝΤΕΡΕΣΙ	3804	ΔΡΟΜΟΣ ΓΕΝΗΚΙΟΙ	ΡΥΑΚΙ	ΧΩΡΑΦΙΑ ΝΤΑΒΟΥΤΜΠΑΛΗ	
ΚΑΛΑΙΤΖΗ ΝΤΕΡΕΣΙ	3806		ΚΑΛΑΙΤΖΗ ΝΤΕΡΕΣΙ		ΡΥΑΚΙ
ΚΑΛΑΙΤΖΗ ΝΤΕΡΕΣΙ	3810		ΚΑΛΑΙΤΖΗ ΝΤΕΡΕΣΙ		
ΚΑΛΑΙΤΖΗ ΝΤΕΡΕΣΙ	3811		ΚΑΛΑΙΤΖΗ ΝΤΕΡΕΣΙ		
ΚΑΛΑΙΤΖΗ ΝΤΕΡΕΣΙ	3812	ΡΥΑΚΙ			
ΚΑΛΑΙΤΖΗ ΝΤΕΡΕΣΙ	3813	ΡΥΑΚΙ	ΚΑΛΑΙΤΖΗ ΝΤΕΡΕΣΙ		ΚΑΛΑΙΤΖΗ ΝΤΕΡΕΣΙ
ΚΑΛΑΙΤΖΗ ΝΤΕΡΕΣΙ	3814		ΚΑΛΑΙΤΖΗ ΝΤΕΡΕΣΙ		
ΚΑΛΑΙΤΖΗ ΝΤΕΡΕΣΙ	3815			ΚΑΛΑΙΤΖΗ ΝΤΕΡΕΣΙ	
ΚΑΛΑΙΤΖΗ ΝΤΕΡΕΣΙ	3819	ΡΥΑΚΙ			
ΚΑΛΑΙΤΖΗ ΝΤΕΡΕΣΙ	3820	ΡΥΑΚΙ			
ΚΑΛΑΙΤΖΗ ΝΤΕΡΕΣΙ	3821	ΡΥΑΚΙ			
ΚΑΛΑΙΤΖΗ ΝΤΕΡΕΣΙ	3822		ΡΥΑΚΙ		
ΚΑΛΑΙΤΖΗ ΝΤΕΡΕΣΙ	3823	ΡΥΑΚΙ			
ΚΑΛΑΙΤΖΗ ΝΤΕΡΕΣΙ	3825		ΧΩΡΑΦΙ ΝΤΟΥΝΤΟΥΛΑΡ	ΧΩΡΑΦΙ ΝΤΑΒΟΥΤΜΠΑΛΗ	ΡΥΑΚΙ
ΚΑΛΑΙΤΖΗ ΝΤΕΡΕΣΙ	3827		ΡΥΑΚΙ		
ΚΑΛΑΙΤΖΗ ΝΤΕΡΕΣΙ	3828		ΡΥΑΚΙ		
ΚΑΛΑΙΤΖΗ ΝΤΕΡΕΣΙ	3829		ΡΥΑΚΙ		
ΚΑΛΑΙΤΖΗ ΝΤΕΡΕΣΙ	3830		ΡΥΑΚΙ		
ΚΑΛΑΙΤΖΗ ΝΤΕΡΕΣΙ	3834	ΡΥΑΚΙ			
ΚΑΛΑΙΤΖΗ ΝΤΕΡΕΣΙ	3836	ΡΥΑΚΙ			
ΚΑΛΑΙΤΖΗ ΝΤΕΡΕΣΙ	3838		ΡΥΑΚΙ		
ΚΑΛΑΙΤΖΗ ΝΤΕΡΕΣΙ	3839			ΡΥΑΚΙ	
ΚΑΛΑΙΤΖΗ ΝΤΕΡΕΣΙ	3842		ΡΥΑΚΙ	ΧΩΡΑΦΙ ΝΤΟΥΝΤΟΥΛΑΡ	
ΚΑΛΑΙΤΖΗ ΝΤΕΡΕΣΙ	3843	ΡΥΑΚΙ ΑΖΜΑΚ	ΡΥΑΚΙ ΑΖΜΑΚ		
ΚΑΛΑΙΤΖΗ ΝΤΕΡΕΣΙ	3844		ΡΥΑΚΙ ΑΖΜΑΚ		ΔΡΟΜΟΣ ΝΤΑΒΟΥΤΜΠΑΛΗ
ΚΑΛΑΙΤΖΗ ΝΤΕΡΕΣΙ	3847			ΣΥΝΟΡΑ ΝΤΑΒΟΥΤΜΠΑΛΗ	
ΚΑΛΑΙΤΖΗ ΝΤΕΡΕΣΙ	3848	ΡΥΑΚΙ ΑΖΜΑΚ	ΣΥΝΟΡΑ ΝΤΟΥΝΤΟΥΛΑΡ	ΣΥΝΟΡΑ ΝΤΑΒΟΥΤΜΠΑΛΗ	
ΚΑΛΑΙΤΖΗ ΝΤΕΡΕΣΙ	3849			ΧΩΡΑΦΙ ΝΤΑΒΟΥΤΜΠΑΛΗ	
ΚΑΛΑΙΤΖΗ ΝΤΕΡΕΣΙ	3850	ΡΥΑΚΙ ΑΖΜΑΚ	ΡΥΑΚΙ ΝΤΟΥΝΤΟΥΛΑΡ	ΧΩΡΑΦΙ ΝΤΑΒΟΥΤΜΠΑΛΗ	
ΚΑΛΑΙΤΖΗ ΝΤΕΡΕΣΙ	3851	ΡΥΑΚΙ ΑΖΜΑΚ	ΣΥΝΟΡΑ ΝΤΟΥΝΤΟΥΛΑΡ		
ΚΑΛΑΙΤΖΗ ΝΤΕΡΕΣΙ	3852	ΡΥΑΚΙ ΑΖΜΑΚ	ΣΥΝΟΡΑ ΝΤΟΥΝΤΟΥΛΑΡ		
ΚΑΛΑΙΤΖΗ ΝΤΕΡΕΣΙ	3853	ΡΥΑΚΙ ΑΖΜΑΚ	ΧΩΡΑΦΙ ΝΤΟΥΝΤΟΥΛΑΡ		
ΚΑΛΑΙΤΖΗ ΝΤΕΡΕΣΙ	3854	ΡΥΑΚΙ ΑΖΜΑΚ	ΣΥΝΟΡΑ ΝΤΟΥΝΤΟΥΛΑΡ	ΧΩΡΑΦΙ ΝΤΟΥΝΤΟΥΛΑΡ	ΣΥΝΟΡΑ ΝΤΟΥΝΤΟΥΛΑΡ
ΚΑΛΑΙΤΖΗ ΝΤΕΡΕΣΙ	3856	ΡΥΑΚΙ ΑΖΜΑΚ			
ΚΑΛΑΙΤΖΗ ΝΤΕΡΕΣΙ	3857	ΡΥΑΚΙ ΑΖΜΑΚ			

ιοί, βάσει ορίων με δρόμους, ρέματα και τούμπες

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΚΤΗΜΑ	ΑΝΑΤΟΛΙΚΑ	ΔΥΤΙΚΑ	ΒΟΡΕΙΑ	ΝΟΤΙΑ
ΚΑΛΑΙΤΖΗ ΝΤΕΡΕΣΙ	3858		ΣΥΝΟΡΑ ΝΤΟΥΝΤΟΥΛΑΡ		
ΚΑΛΑΙΤΖΗ ΝΤΕΡΕΣΙ	3859	ΡΥΑΚΙ ΙΝΤΖΕ			
ΚΑΛΑΙΤΖΗ ΝΤΕΡΕΣΙ	3861	ΡΥΑΚΙ ΑΖΜΑΚ			
ΚΑΛΑΙΤΖΗ ΝΤΕΡΕΣΙ	3862	ΡΥΑΚΙ			ΔΡΟΜΟΣ ΝΤΟΥΝΤΟΥΛΑΡ
ΚΑΛΑΙΤΖΗ ΝΤΕΡΕΣΙ	3863		ΣΥΝΟΡΑ ΝΤΟΥΝΤΟΥΛΑΡ		ΔΡΟΜΟΣ ΝΤΟΥΝΤΟΥΛΑΡ
ΚΑΛΑΙΤΖΗ ΝΤΕΡΕΣΙ	3791		ΚΑΛΑΙΤΖΗ ΝΤΕΡΕΣΙ		ΔΡΟΜΟΣ ΝΤΟΥΝΤΟΥΛΑΡ
ΚΑΡΑ ΤΟΠΡΑΚ	3702		ΔΡΟΜΟΣ ΙΝΤΖΕ		ΡΥΑΚΙ ΑΖΜΑΚ
ΚΑΡΑ ΤΟΠΡΑΚ	3703		ΔΡΟΜΟΣ ΙΝΤΖΕ		
ΚΑΡΑ ΤΟΠΡΑΚ	3704		ΔΡΟΜΟΣ ΙΝΤΖΕ		
ΚΑΡΑ ΤΟΠΡΑΚ	3705		ΔΡΟΜΟΣ ΙΝΤΖΕ	ΤΣΙΦΛΙΚΙ ΝΤΑΒΟΥΤΜΠΑΛΗ	
ΚΑΡΑ ΤΟΠΡΑΚ	3706			ΔΡΟΜΟΣ ΝΤΑΒΟΥΤΜΠΑΛΗ	ΡΥΑΚΙ ΑΖΜΑΚ
ΚΑΡΑ ΤΟΠΡΑΚ	3707	ΔΡΟΜΟΣ ΑΚ ΠΗΝΑΡ	ΔΡΟΜΟΣ ΝΤΑΒΟΥΤΜΠΑΛΗ	ΔΡΟΜΟΣ ΦΡΑΓΜΑΤΟΣ ΜΠΕΝΤ	ΔΡΟΜΟΣ ΝΤΑΒΟΥΤΜΠΑΛΗ
ΚΑΡΑ ΤΟΠΡΑΚ	3708	ΔΡΟΜΟΣ ΑΚ ΠΗΝΑΡ	ΡΥΑΚΙ ΑΖΜΑΚ		
ΚΑΡΑ ΤΟΠΡΑΚ	3709		ΔΡΟΜΟΣ ΑΚ ΠΗΝΑΡ		ΧΩΡΑΦΙ ΚΑΡΑΧΟΥΣΕΙΝ
ΚΑΡΑ ΤΟΠΡΑΚ	3710				ΧΩΡΑΦΙ ΚΑΡΑΧΟΥΣΕΙΝ
ΚΑΡΑ ΤΟΠΡΑΚ	3711	ΛΕΩΦΟΡΟΣ ΛΑΓΚΑΔΑ		ΔΡΟΜΟΣ ΦΡΑΓΜΑΤΟΣ ΜΠΕΝΤ	ΧΩΡΑΦΙ ΚΑΡΑΧΟΥΣΕΙΝ
ΚΑΡΑ ΤΟΠΡΑΚ	3714		ΔΡΟΜΟΣ ΑΚ ΠΗΝΑΡ		
ΚΑΡΑ ΤΟΠΡΑΚ	3715		ΔΡΟΜΟΣ ΑΚ ΠΗΝΑΡ		
ΚΑΡΑ ΤΟΠΡΑΚ	3716		ΔΡΟΜΟΣ ΑΚ ΠΗΝΑΡ	ΔΡΟΜΟΣ ΦΡΑΓΜΑΤΟΣ ΜΠΕΝΤ	
ΚΑΡΑ ΤΟΠΡΑΚ	3717	ΣΥΝΟΡΑ ΦΡΑΓΜΑΤΟΣ ΜΠΕΝΤ	ΔΡΟΜΟΣ ΑΚ ΠΗΝΑΡ	ΧΩΡΑΦΙΑ ΦΡΑΓΜΑΤΟΣ ΜΠΕΝΤ	
ΚΑΡΑ ΤΟΠΡΑΚ	3718	ΣΥΝΟΡΑ ΦΡΑΓΜΑΤΟΣ ΜΠΕΝΤ	ΔΡΟΜΟΣ ΑΚ ΠΗΝΑΡ		ΔΡΟΜΟΣ ΦΡΑΓΜΑΤΟΣ ΜΠΕΝΤ
ΚΑΡΑ ΤΟΠΡΑΚ	3719	ΔΡΟΜΟΣ ΦΡΑΓΜΑΤΟΣ ΜΠΕΝΤ			ΡΕΜΑ
ΚΑΡΑ ΤΟΠΡΑΚ	3720	ΔΡΟΜΟΣ ΦΡΑΓΜΑΤΟΣ ΜΠΕΝΤ			
ΚΑΡΑ ΤΟΠΡΑΚ	3721	ΔΡΟΜΟΣ ΦΡΑΓΜΑΤΟΣ ΜΠΕΝΤ			
ΚΑΡΑ ΤΟΠΡΑΚ	3722	ΔΡΟΜΟΣ ΦΡΑΓΜΑΤΟΣ ΜΠΕΝΤ		ΔΡΟΜΟΣ ΝΤΑΒΟΥΤΜΠΑΛΗ	
ΚΑΡΑ ΤΟΠΡΑΚ	3723		ΔΡΟΜΟΣ ΝΤΑΒΟΥΤΜΠΑΛΗ		ΔΡΟΜΟΣ ΦΡΑΓΜΑΤΟΣ ΜΠΕΝΤ
ΚΑΡΑ ΤΟΠΡΑΚ	3724	ΔΡΟΜΟΣ ΑΚ ΠΗΝΑΡ			ΔΡΟΜΟΣ ΦΡΑΓΜΑΤΟΣ ΜΠΕΝΤ
ΚΑΡΑ ΤΟΠΡΑΚ	3725	ΔΡΟΜΟΣ ΑΚ ΠΗΝΑΡ	ΔΡΟΜΟΣ ΝΤΑΒΟΥΤΜΠΑΛΗ		
ΚΑΡΑ ΤΟΠΡΑΚ	3726			ΔΡΟΜΟΣ ΝΤΑΒΟΥΤΜΠΑΛΗ	ΡΥΑΚΙ ΑΖΜΑΚ
ΚΑΡΑ ΤΟΠΡΑΚ	3727				ΡΕΜΑ
ΚΑΡΑ ΤΟΠΡΑΚ	3728				ΡΕΜΑ
ΚΑΡΑ ΤΟΠΡΑΚ	3729				ΡΕΜΑ
ΚΑΡΑ ΤΟΠΡΑΚ	3730			ΣΥΝΟΡΑ ΝΤΑΒΟΥΤΜΠΑΛΗ	ΡΕΜΑ
ΚΑΡΑ ΤΟΠΡΑΚ	3731			ΣΥΝΟΡΑ ΝΤΑΒΟΥΤΜΠΑΛΗ	
ΚΑΡΑ ΤΟΠΡΑΚ	3732		ΡΕΜΑ		ΡΕΜΑ
ΚΙΖΛΑΤΣ	3650		ΔΡΟΜΟΣ ΝΤΑΒΟΥΤΜΠΑΛΗ	ΔΡΟΜΟΣ ΚΑΡΑΧΟΥΣΕΙΝ	
ΚΙΖΛΑΤΣ	3651		ΔΡΟΜΟΣ ΝΤΑΒΟΥΤΜΠΑΛΗ		ΡΥΑΚΙ
ΚΙΖΛΑΤΣ	3652				ΡΥΑΚΙ
ΚΙΖΛΑΤΣ	3653	ΡΥΑΚΙ			ΡΥΑΚΙ
ΚΙΖΛΑΤΣ	3654				
ΚΙΖΛΑΤΣ	3655	ΡΥΑΚΙ		ΔΡΟΜΟΣ ΙΝΤΖΕ	
ΚΙΖΛΑΤΣ	3656		ΡΥΑΚΙ	ΒΑΚΟΥΦΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ	
ΚΙΖΛΑΤΣ	3657			ΔΡΟΜΟΣ ΚΑΡΑΧΟΥΣΕΙΝ	
ΚΙΖΛΑΤΣ	3658		ΔΡΟΜΟΣ ΚΑΡΑΧΟΥΣΕΙΝ	ΔΡΟΜΟΣ ΚΑΡΑΧΟΥΣΕΙΝ	
ΚΙΖΛΑΤΣ	3659	ΒΑΚΟΥΦΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ			
ΚΙΖΛΑΤΣ	3660	ΡΥΑΚΙ			
ΚΙΖΛΑΤΣ	3661	ΡΥΑΚΙ			ΒΑΚΟΥΦΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΚΙΖΛΑΤΣ	3662				ΒΑΚΟΥΦΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΚΙΖΛΑΤΣ	3663			ΔΡΟΜΟΣ ΚΑΡΑΧΟΥΣΕΙΝ	
ΚΙΖΛΑΤΣ	3664			ΔΡΟΜΟΣ ΚΑΡΑΧΟΥΣΕΙΝ	
ΚΟΥΡΤ ΑΛΗ	4006	ΚΗΠΟΣ ΚΟΥΡΤ ΑΛΗ		ΔΡΟΜΟΣ ΚΑΛΚΗΣ	ΠΑΛΑΙΟ ΡΕΜΑ
ΚΟΥΡΤ ΑΛΗ	4007			ΔΡΟΜΟΣ ΚΑΛΚΗΣ	ΠΑΛΑΙΟ ΡΕΜΑ
ΚΟΥΡΤ ΑΛΗ	4008			ΔΡΟΜΟΣ ΚΑΛΚΗΣ	ΠΑΛΑΙΟ ΡΕΜΑ
ΚΟΥΡΤ ΑΛΗ	4009			ΔΡΟΜΟΣ ΚΑΛΚΗΣ	ΠΑΛΑΙΟ ΡΕΜΑ
ΚΟΥΡΤ ΑΛΗ	4010			ΔΡΟΜΟΣ ΚΑΛΚΗΣ	ΠΑΛΑΙΟ ΡΕΜΑ
ΚΟΥΡΤ ΑΛΗ	4012	ΔΡΟΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΠΑΛΑΙΟ ΡΕΜΑ	ΠΑΛΑΙΟ ΡΕΜΑ	
ΚΟΥΡΤ ΑΛΗ	4013	ΝΕΚΡΟΤΑΦΕΙΟ	ΔΡΟΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΔΡΟΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	4015
ΚΟΥΡΤ ΑΛΗ	4014	4015	ΠΑΛΑΙΟ ΡΕΜΑ	ΝΕΚΡΟΤΑΦΕΙΟ ΦΡΑΓΚΩΝ	ΔΡΟΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΚΟΥΡΤ ΑΛΗ	4015	ΝΕΚΡΟΤΑΦΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ		ΔΡΟΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΝΕΚΡΟΤΑΦΕΙΟ
ΚΟΥΡΤ ΑΛΗ	4011	ΠΑΛΑΙΟ ΡΕΜΑ	ΠΑΛΑΙΟ ΡΕΜΑ	ΤΑΜΠΑΚ ΤΣΕΣΜΕ	ΔΡΟΜΟΣ ΚΑΛΚΗΣ
ΚΡΗΝΗ ΠΑΣΚΑΛ	3961	ΚΡΗΝΗ ΠΑΣΚΑΛ	ΝΤΕΣ	ΝΤΕΣ	ΔΡΟΜΟΣ ΚΑΛΚΗΣ
ΚΡΗΝΗ ΠΑΣΚΑΛ	3962		ΝΤΕΣ	ΝΤΕΣ	
ΚΡΗΝΗ ΠΑΣΚΑΛ	3963			ΝΤΕΣ	
ΚΡΗΝΗ ΠΑΣΚΑΛ	3964		ΝΤΕΣ		ΔΡΟΜΟΣ ΚΑΛΚΗΣ
ΚΡΗΝΗ ΠΑΣΚΑΛ	3965	ΠΑΛΑΙΟ ΡΕΜΑ			ΔΡΟΜΟΣ ΚΑΛΚΗΣ
ΚΡΗΝΗ ΠΑΣΚΑΛ	3966	ΠΑΛΑΙΟ ΡΕΜΑ			
ΚΡΗΝΗ ΠΑΣΚΑΛ	3967	ΠΑΛΑΙΟ ΡΕΜΑ			
ΚΡΗΝΗ ΠΑΣΚΑΛ	3970	ΠΑΛΑΙΟ ΡΕΜΑ			ΔΡΟΜΟΣ ΚΑΛΚΗΣ
ΚΡΗΝΗ ΠΑΣΚΑΛ	3971	ΠΑΛΑΙΟ ΡΕΜΑ		ΔΡΟΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	
ΚΡΗΝΗ ΠΑΣΚΑΛ	3972		ΝΤΕΣ	ΔΡΟΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΔΡΟΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΚΡΗΝΗ ΠΑΣΚΑΛ	3973	ΠΑΛΑΙΟ ΡΕΜΑ			ΔΡΟΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΚΡΗΝΗ ΠΑΣΚΑΛ	3974	ΠΑΛΑΙΟ ΡΕΜΑ			
ΚΡΗΝΗ ΠΑΣΚΑΛ	3975	ΖΕΙΤΕΝΑΙΚ	ΠΑΛΑΙΟ ΡΕΜΑ	ΝΤΕΣ	ΠΑΛΑΙΟ ΡΕΜΑ
ΚΡΗΝΗ ΠΑΣΚΑΛ	3976	ΠΑΛΑΙΟ ΡΕΜΑ	ΝΤΕΣ	ΝΤΕΣ	
ΜΧ					
ΝΕΚΡΟΤΑΦΕΙΟ ΦΡΑΓΚΩΝ	4020	ΡΥΑΚΙ		ΖΕΙΤΕΝΑΙΚ	ΤΑΜΠΑΚ ΤΣΕΣΜΕ
ΝΕΚΡΟΤΑΦΕΙΟ ΦΡΑΓΚΩΝ	4021			ΖΕΙΤΕΝΑΙΚ	ΔΡΟΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΝΕΚΡΟΤΑΦΕΙΟ ΦΡΑΓΚΩΝ	4022	ΔΡΟΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΡΕΜΑ	ΡΕΜΑ	
ΝΕΚΡΟΤΑΦΕΙΟ ΦΡΑΓΚΩΝ	4023	4015	ΡΕΜΑ		ΝΕΚΡΟΤΑΦΕΙΟ ΦΡΑΓΚΩΝ
ΝΕΚΡΟΤΑΦΕΙΟ ΦΡΑΓΚΩΝ	4024		ΡΕΜΑ	ΖΕΙΤΕΝΑΙΚ	ΔΡΟΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΝΤΕΣ ΚΑΙ ΤΟΥΜΠΑ	3899	ΔΡΟΜΟΣ ΤΟΥΜΠΑΣ		ΝΤΕΣ	
ΝΤΕΣ ΚΑΙ ΤΟΥΜΠΑ	3900	ΔΡΟΜΟΣ ΤΟΥΜΠΑΣ			
ΝΤΕΣ ΚΑΙ ΤΟΥΜΠΑ	3902	ΔΡΟΜΟΣ ΤΟΥΜΠΑΣ	ΝΤΕΣ		ΣΙΑΗΡΟΔΡΟΜΟΣ ΚΩΝ/ΛΕΩΣ
ΝΤΕΣ ΚΑΙ ΤΟΥΜΠΑ	3906		ΝΤΕΣ		ΛΕΩΦΟΡΟΣ
ΝΤΕΣ ΚΑΙ ΤΟΥΜΠΑ	3907		ΔΡΟΜΟΣ ΤΟΥΜΠΑΣ	ΣΙΑΗΡΟΔΡΟΜΟΣ ΚΩΝ/ΛΕΩΣ	
ΝΤΕΣ ΚΑΙ ΤΟΥΜΠΑ	3908		ΔΡΟΜΟΣ ΤΟΥΜΠΑΣ		ΛΕΩΦΟΡΟΣ
ΝΤΕΣ ΚΑΙ ΤΟΥΜΠΑ	3910			ΣΙΑΗΡΟΔΡΟΜΟΣ ΚΩΝ/ΛΕΩΣ	ΛΕΩΦΟΡΟΣ ΓΕΝΙΤΖΕ
ΝΤΕΣ ΚΑΙ ΤΟΥΜΠΑ	3911			ΛΕΩΦΟΡΟΣ ΓΕΝΙΤΖΕ	ΧΑΝΙ ΤΟΥΜΠΑΣ
ΝΤΕΣ ΚΑΙ ΤΟΥΜΠΑ	3912		ΛΕΩΦΟΡΟΣ ΓΕΝΙΤΖΕ	ΛΕΩΦΟΡΟΣ ΓΕΝΙΤΖΕ	ΧΑΝΙ ΤΟΥΜΠΑΣ
ΝΤΕΣ ΚΑΙ ΤΟΥΜΠΑ	3914	ΝΤΕΣ		3913	ΛΕΩΦΟΡΟΣ ΓΕΝΙΤΖΕ
ΝΤΕΣ ΚΑΙ ΤΟΥΜΠΑ	3915	3913	ΠΑΡΑΠΗΓΜΑ ΣΙΑΗΡΟΔΡΟΜΟΥ	ΣΙΑΗΡΟΔΡΟΜΟΣ	ΛΕΩΦΟΡΟΣ ΓΕΝΙΤΖΕ

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΚΤΗΜΑ	ΑΝΑΤΟΛΙΚΑ	ΔΥΤΙΚΑ	ΒΟΡΕΙΑ	ΝΟΤΙΑ
ΝΤΕΣ ΚΑΙ ΤΟΥΜΠΑ ΜΧ	3913	ΝΤΕΣ		ΣΙΑΗΡΟΔΡΟΜΟΣ	
ΝΤΟΥΓΙΑΝ	3867	ΔΡΟΜΟΣ ΝΙΚΟΥΤ	ΣΥΝΟΡΑ ΝΤΟΥΝΤΟΥΛΑΡ	ΔΡΟΜΟΣ ΝΙΚΟΥΤ	ΔΡΟΜΟΣ ΜΥΛΟΥ
ΝΤΟΥΓΙΑΝ	3868			ΣΥΝΟΡΑ ΝΤΟΥΝΤΟΥΛΑΡ	ΣΥΝΟΡΑ ΝΙΚΟΥΤ
ΝΤΟΥΓΙΑΝ	3869			ΔΡΟΜΟΣ ΝΤΟΥΝΤΟΥΛΑΡ	ΔΡΟΜΟΣ ΝΙΚΟΥΤ
ΠΕΡΙΕ	3618				ΧΑΝΤΑΚΙ ΚΑΙ ΡΕΜΑ
ΠΕΡΙΕ	3619		ΙΝΤΖΕ ΔΡΟΜΟΣ	ΔΡΟΜΟΣ ΦΡΑΓΜΑΤΟΣ ΜΠΕΝΤ	
ΠΕΡΙΕ	3620	ΔΡΟΜΟΣ ΦΡΑΓΜΑΤΟΣ ΜΠΕΝΤ		ΙΝΤΖΕ ΔΡΟΜΟΣ	
ΠΕΡΙΕ	3621	ΔΡΟΜΟΣ ΦΡΑΓΜΑΤΟΣ ΜΠΕΝΤ	ΞΕΡΟ ΡΕΜΑ	ΔΡΟΜΟΣ	
ΠΕΡΙΕ ΜΠΕΝΤ	3622	ΧΑΝΤΑΚΙ ΚΑΙ ΡΕΜΑ	ΡΕΜΑ		ΔΡΟΜΟΣ ΦΡΑΓΜΑΤΟΣ
ΠΕΡΙΕ	3623		ΔΡΟΜΟΣ ΦΡΑΓΜΑΤΟΣ ΜΠΕΝΤ		
ΠΕΡΙΕ	3624				ΔΡΟΜΟΣ ΝΤΑΒΟΥΤΜΠΑΛΗ
ΠΕΡΙΕ	3625		ΡΕΜΑ		
ΠΕΡΙΕ	3626	ΔΡΟΜΟΣ ΝΤΑΒΟΥΤΜΠΑΛΗ	ΡΕΜΑ		
ΠΕΡΙΕ	3627		ΔΡΟΜΟΣ ΓΕΝΗΚΙΟΙ		
ΠΕΡΙΕ	3628		ΔΡΟΜΟΣ ΓΕΝΗΚΙΟΙ		
ΠΕΡΙΕ	3629	ΔΡΟΜΟΣ ΝΤΑΒΟΥΤΜΠΑΛΗ			ΔΡΟΜΟΣ ΚΑΡΑΧΟΥΣΕΙΝ
ΠΕΡΙΕ	3630	ΔΡΟΜΟΣ ΓΕΝΗΚΙΟΙ			ΔΡΟΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΠΕΡΙΕ	3631		ΔΡΟΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ		ΔΡΟΜΟΣ ΜΠΑΛΑΝΙΚ
ΠΕΡΙΕ	3632	ΔΡΟΜΟΣ ΓΕΝΗΚΙΟΙ			
ΠΕΡΙΕ	3633	ΔΡΟΜΟΣ ΓΕΝΗΚΙΟΙ	ΔΡΟΜΟΣ ΕΝΙΤΖΕ ΚΑΙ ΡΕΜΑ	ΔΡΟΜΟΣ ΓΕΝΗΚΙΟΙ	
Σ.Σ.Κ.	3996	ΠΑΛΑΙΟ ΡΕΜΑ			Σ.Σ.Κ.
Σ.Σ.Κ.	3997	ΠΑΛΑΙΟ ΡΕΜΑ	ΔΡΟΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΠΑΛΑΙΟ ΡΕΜΑ	
Σ.Σ.Κ.	3998	ΠΑΛΑΙΟ ΡΕΜΑ	ΔΡΟΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ		ΑΛΛΑΤΙΝΙ 3996
Σ.Σ.Κ.	3999	ΚΗΠΟΣ ΤΕΚΕ	ΑΛΛΑΤΙΝΙ 3996		Σ.Σ.Κ.
Σ.Σ.Κ.	4002	ΠΑΛΑΙΟ ΡΕΜΑ	ΠΑΛΑΙΟ ΡΕΜΑ	ΠΑΛΑΙΟ ΡΕΜΑ	ΑΛΛΑΤΙΝΙ 3996
ΤΑΒΣΑΝ ΤΕΠΕΣΙ	3668	ΧΩΡΑΦΙ ΚΑΡΑΧΟΥΣΕΙΝ		ΔΡΟΜΟΣ ΚΑΡΑΧΟΥΣΕΙΝ	
ΤΑΒΣΑΝ ΤΕΠΕΣΙ	3669	ΧΩΡΑΦΙ ΚΑΡΑΧΟΥΣΕΙΝ	ΔΡΟΜΟΣ ΝΤΑΒΟΥΤΜΠΑΛΗ		
ΤΑΒΣΑΝ ΤΕΠΕΣΙ	3670	ΧΩΡΑΦΙ ΚΑΡΑΧΟΥΣΕΙΝ			
ΤΑΒΣΑΝ ΤΕΠΕΣΙ	3671		ΔΡΟΜΟΣ ΝΤΑΒΟΥΤΜΠΑΛΗ		
ΤΑΒΣΑΝ ΤΕΠΕΣΙ	3672	ΔΡΟΜΟΣ ΝΤΑΒΟΥΤΜΠΑΛΗ			
ΤΑΒΣΑΝ ΤΕΠΕΣΙ	3673	ΔΡΟΜΟΣ ΝΤΑΒΟΥΤΜΠΑΛΗ			
ΤΑΒΣΑΝ ΤΕΠΕΣΙ	3674	ΧΩΡΑΦΙ ΚΑΡΑΧΟΥΣΕΙΝ			
ΤΑΒΣΑΝ ΤΕΠΕΣΙ	3675	ΧΩΡΑΦΙ ΚΑΡΑΧΟΥΣΕΙΝ			
ΤΑΒΣΑΝ ΤΕΠΕΣΙ	3676	ΧΩΡΑΦΙ ΚΑΡΑΧΟΥΣΕΙΝ		ΧΩΡΑΦΙ ΚΑΡΑΧΟΥΣΕΙΝ	
ΤΑΒΣΑΝ ΤΕΠΕΣΙ	3677				ΔΡΟΜΟΣ ΝΤΑΒΟΥΤΜΠΑΛΗ
ΤΑΒΣΑΝ ΤΕΠΕΣΙ	3678				ΔΡΟΜΟΣ ΙΝΤΖΕ
ΤΑΒΣΑΝ ΤΕΠΕΣΙ	3679				
ΤΑΒΣΑΝ ΤΕΠΕΣΙ	3682				ΔΡΟΜΟΣ ΙΝΤΖΕ
ΤΕΚ ΤΟΥΜΠΑ	3895	ΔΡΟΜΟΣ ΓΕΝΗΚΙΟΙ	ΡΥΑΚΙ		
ΤΕΚΕ Ι ΤΑΡΑΑ ΚΑΙ ΑΖΜΑΚ	3696	ΧΩΡΑΦΙ ΚΑΡΑΧΟΥΣΕΙΝ	ΔΡΟΜΟΣ ΦΡΑΓΜΑΤΟΣ ΜΠΕΝΤ	ΡΥΑΚΙ ΑΖΜΑΚ	ΡΥΑΚΙ
ΤΕΚΕ Ι ΤΑΡΑΑ ΚΑΙ ΑΖΜΑΚ	3698		ΔΡΟΜΟΣ ΦΡΑΓΜΑΤΟΣ ΜΠΕΝΤ	ΡΥΑΚΙ	
ΤΕΚΕ Ι ΤΑΡΑΑ ΚΑΙ ΡΥΑΚΙ ΑΖΜΑΚ	3695	ΧΩΡΑΦΙ ΚΑΡΑΧΟΥΣΕΙΝ			ΡΥΑΚΙ
ΤΕΚΕΣ	3894	ΑΛΑΤΙΝΙ 3996			
ΤΕΚΕΣ	3980	ΔΡΟΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ		ΔΡΟΜΟΣ ΚΑΛΚΗΣ	ΔΡΟΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΤΕΚΕΣ	3981			ΔΡΟΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΑΜΠΕΛΙ ΤΕΚΕ
ΤΕΚΕΣ	3982		ΑΜΠΕΛΙ ΤΕΚΕ		
ΤΕΚΕΣ	3983		ΑΜΠΕΛΙ ΤΕΚΕ	ΔΡΟΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	
ΤΕΚΕΣ	3985		ΑΜΠΕΛΙ ΤΕΚΕ		
ΤΕΚΕΣ	3987	ΑΛΑΤΙΝΙ 3996			Σ.Σ.Κ.
ΤΕΚΕΣ	3988				Σ.Σ.Κ.
ΤΕΚΕΣ	3989			ΧΩΡΑΦΙ ΤΕΚΕ	Σ.Σ.Κ.
ΤΕΚΕΣ	3990			ΚΗΠΟΣ ΤΕΚΕ	
ΤΕΚΕΣ	3991			ΚΗΠΟΣ ΤΕΚΕ	Σ.Σ.Κ.
ΤΕΚΕΣ	3992			ΚΗΠΟΣ ΤΕΚΕ	
ΤΣΙΦΙΤ ΤΕΠΕΣΗ	3783		ΡΥΑΚΙ	ΔΡΟΜΟΣ ΓΕΝΗΚΙΟΙ	ΡΥΑΚΙ
ΤΣΙΦΙΤ ΤΕΠΕΣΗ	3784			ΔΡΟΜΟΣ ΓΕΝΗΚΙΟΙ	
ΤΣΙΦΙΤ ΤΕΠΕΣΗ	3785			ΔΡΟΜΟΣ ΓΕΝΗΚΙΟΙ	
ΤΣΙΦΙΤ ΤΕΠΕΣΗ	3786	ΔΡΟΜΟΣ ΦΡΑΓΜΑΤΟΣ ΜΠΕΝΤ		ΔΡΟΜΟΣ ΓΕΝΗΚΙΟΙ	
ΤΣΙΦΙΤ ΤΕΠΕΣΗ	3787		ΡΥΑΚΙ		ΔΡΟΜΟΣ ΝΤΟΝΤΟΥΛΑΡ
ΤΣΙΦΤΙΑΚ ΑΛΤΗ	3874	ΡΥΑΚΙ	ΔΡΟΜΟΣ	ΔΡΟΜΟΣ	ΔΡΟΜΟΣ ΙΝΤΖΕ
ΤΣΙΦΤΙΑΚ ΑΛΤΗ	3875	ΔΡΟΜΟΣ	ΡΥΑΚΙ		ΡΥΑΚΙ
ΤΣΙΦΤΙΑΚ ΑΛΤΗ	3876	ΔΡΟΜΟΣ	ΔΡΟΜΟΣ		ΛΙΒΑΔΙ
ΤΣΙΦΤΙΑΚ ΑΛΤΗ	3877	ΔΡΟΜΟΣ	ΔΡΟΜΟΣ	ΔΡΟΜΟΣ	
ΤΣΙΦΤΙΑΚ ΑΛΤΗ	3878	ΔΡΟΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ		ΔΡΟΜΟΣ	
ΤΣΙΦΤΙΑΚ ΑΛΤΗ	3880	ΔΡΟΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ			
ΤΣΙΦΤΙΑΚ ΑΛΤΗ	3883				ΡΥΑΚΙ ΣΕΜΕΝΤΕΦΕΡ
ΤΣΙΦΤΙΑΚ ΑΛΤΗ	3884	ΔΡΟΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ		ΔΡΟΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΡΥΑΚΙ ΣΕΜΕΝΤΕΦΕΡ
ΤΣΙΦΤΙΑΚ ΑΛΤΗ	3885	ΡΥΑΚΙ ΣΕΜΕΝΤΕΦΕΡ		ΔΡΟΜΟΣ ΚΑΛΚΗΣ	ΡΥΑΚΙ ΣΕΜΕΝΤΕΦΕΡ
ΤΣΙΦΤΙΑΚ ΑΛΤΗ	3886			ΔΡΟΜΟΣ ΚΑΛΚΗΣ	
ΤΣΙΦΤΙΑΚ ΑΛΤΗ	3888		ΔΡΟΜΟΣ ΜΕ ΤΕΚΕ		ΔΡΟΜΟΣ ΣΙΑΗΡΟΔΡΟΜΟΥ
ΤΣΙΦΤΙΑΚ ΑΛΤΗ	3889		ΔΡΟΜΟΣ ΜΕ ΤΕΚΕ		ΔΡΟΜΟΣ ΚΑΛΚΗΣ
ΤΣΙΦΤΙΑΚ ΑΛΤΗ	3890				ΔΡΟΜΟΣ ΚΑΛΚΗΣ
ΤΣΙΦΤΙΑΚ ΑΛΤΗ	3891				ΔΡΟΜΟΣ ΚΑΛΚΗΣ
ΤΣΙΦΤΙΑΚ ΑΛΤΗ ΜΧ	3887				ΔΡΟΜΟΣ ΣΙΑΗΡΟΔΡΟΜΟΥ
ΧΩΡΑΦΙΑ	3762	ΔΡΟΜΟΣ ΑΙΝΕΤ			ΔΡΟΜΟΣ ΓΕΝΗΚΙΟΙ
ΧΩΡΑΦΙΑ	3763				ΔΡΟΜΟΣ ΓΕΝΗΚΙΟΙ
ΧΩΡΑΦΙΑ	3764	ΔΡΟΜΟΣ ΑΙΝΕΤ			
ΧΩΡΑΦΙΑ	3765				ΡΥΑΚΙ
ΧΩΡΑΦΙΑ	3766				ΡΥΑΚΙ
ΧΩΡΑΦΙΑ	3767				ΡΥΑΚΙ
ΧΩΡΑΦΙΑ	3769	ΔΡΟΜΟΣ ΝΙΜΠΕΤ		ΔΡΟΜΟΣ ΝΤΑΒΟΥΤΜΠΑΛΗ	
ΧΩΡΑΦΙΑ	3770	ΔΡΟΜΟΣ ΝΙΜΠΕΤ			
ΧΩΡΑΦΙΑ	3772		ΧΩΡΑΦΙ ΝΤΑΒΟΥΤΜΠΑΛΗ		
ΧΩΡΑΦΙΑ	3773		ΧΩΡΑΦΙ ΝΤΑΒΟΥΤΜΠΑΛΗ	ΔΡΟΜΟΣ ΝΤΑΒΟΥΤΜΠΑΛΗ	
ΧΩΡΑΦΙΑ	3778		ΧΩΡΑΦΙ ΝΤΑΒΟΥΤΜΠΑΛΗ	ΔΡΟΜΟΣ ΝΤΑΒΟΥΤΜΠΑΛΗ	ΔΡΟΜΟΣ ΓΕΝΗΚΙΟΙ
ΧΩΡΑΦΙΑ	3779			ΧΩΡΑΦΙΑ ΝΤΑΒΟΥΤΜΠΑΛΗ	

(Πηγή: Βακουφάρης, δ.π., σσ. 141-230. Χεζιμογλου, Οι Αμπελόκητοι έχουν ιστορία, Παράρτημα Α').